VILÁGSIKER!

KEN FOLLETT
RENÉ L. MAURICE

Az évszázad bankrablása

KEN FOLETT és RENÉ L. MAURICE
Az évszázad bankrablása

Scannelte Hafi, javította Nemiki 2009. február

A mű eredeti címe: Under the streets of nice

Fordította: Sarlós Zsuzsa

Harmadik kiadás
Első kiadás címe: Csatornatöltelékek

ISBN 963 782 272 0 Számítógépes szövegtördelés: Szűcs Bt., Dunakeszi

A nyomás a debreceni Kinizsi Nyomdában készült
Felelős vezető: Bördős János

PROLÓGUS

Nice-Matin 1976. július 21.

Forró napnak ígérkezett. Nyolc perccel hat óra után kel a nap és mire eljött a reggelizés ideje, a város izzadtságban úszott. Árnyékos verandákon reggeliztek a vakációzók; az autósok leengedték a felhajtható kocsitetőt; a pincérek kihúzták a napellenző ponyvát a járdákra kitett asztalok fölé. A koránkelők már odakint voltak a kavicsos tengerparton; nyúlánk barna bőrű lányok levetették bikinijük felső részét, hogy csinos barna mellüket mutogassák. A helybéliek nem titkolt kéjvággyal nézegették őket, míg a látogatók úgy tettek, mintha számukra nem lenne újdonság a „felül semmi" napozás. A promenádon - a hatsávos autópályán - morajlott a forgalom, szennyezve a Földközi-tenger meleg levegőjét.

Forróságot ígért ez a nap a nyaralóknak, az autósoknak, a pincéreknek; de a legnagyobb forróságot Pierre Bigou-nak ígérte. A hőmérő higanyszála 30 fok fölé fog emelkedni, de Monsieur Bigou-nak sokkal izzasztóbb lesz.

Bigou a Société Générale központi fiókjának főellenőre volt - a bank címe: Avenue Jean Médecin, Nizza. Bigou számára 1976. július 19-e úgy indult, mint minden más normális hétfő reggel. A bank magas mennyezetű előtere hűvös és csöndes volt. A rövid ujjú ingben sürgölődő pénztárosok felkészültek az ügyfelek fogadására; az ajtókat fél kilenckor nyitják.

Bigou 8:28-kor karóráján ellenőrizte a főbejárat fölött lévő nagy órát, majd irodájába ment, nyitva hagyta ajtaját és átfutotta a reggeli lapot. Sok éve szolgált a banknál, igen magas pozíciót ért el - őrá aztán senki sem fog rászólni, hogy miért olvas munkaidőben újságot.

Van Impe nyerte a Tour de Francé kerékpárverseny hatvanharmadik fordulóját. A Viking I amerikai űrlaboratórium úton van a Mars felé. Meleg, napos idő várható. És akkor mi van...

St. Arséne napja volt, de a rendkívül tiszteletreméltó katolikus szentnek semmi köze Arséne Lupinhoz, a francia Robin Hoodhoz, az úri tolvajok védőszentjéhez.

Két banktisztviselő pontban fél kilenckor haladt el Bigou ajtaja előtt, és ment le a bank pincéjében lévő páncélteremhez. A páncélterem ajtajának kinyitása

minden nap két alacsonyabb beosztású tisztviselő feladata volt, hetenként váltották egymást. Mindkettő kezében hatalmas kulcs, rajta „F. B." - a Fichet-Bauche volt Franciaország legnagyobb zár- és széfgyártója.

A lépcső alján lévő két acélajtó simán kinyílt, s vastag betonfalba csúszott. Eddig rendben volna.

Következik az újabb, különleges acélajtó. Ötvenéves, közel egy méter vastag, súlya húsz tonna, általános hiedelem szerint lézersugár sem tudja áttörni. A bank igazgatói tárgyaltak biztosító társaságukkal, a londoni Lloyds-szal korszerű riasztóberendezésről - és megállapodtak abban, hogy ez az ajtó annyira áthatolhatatlan, hogy fölöslegesek lennének ezek a modern ketyerék: rejtett kamerák, rezgésre reagáló riasztók és fotoelektrikus érzékelők. Az egyik ügyfél, aki széffiókot bérelt a páncélteremben, panaszolta ugyan a riasztók hiányát, de az a férfi nyugdíjas rendőr volt, aki túl sok krimit olvasott és így senki sem hallgatott rá.

A két férfi 8:34-kor egyszerre illesztette be a két kulcsot. Az ajtó mechanizmusa, régimódi iparos remeklés, két egymást keresztező rúdkészletből állt. Amint a kulcsokat betolták, az ajtón lévő három nagy kerék segítségével szabadították ki a rudakat: mindegyik kerék negyed fordulattal jobbra a vízszintes rudakat, majd negyed fordulattal balra a függőleges rudakat mozdította el. A bonyolult eljárás végrehajtása során meghallották a szerkezet kioldásának halk hangját.

8:35-kor nyílt a zár és az egyik férfi gyöngéden megtaszította, hogy az ajtó kitáruljon.

Semmi sem történt. A húsz tonnás ajtó meg se moccant. Ez volt az a pillanat, amikor Pierre Bigou kálváriája elindult.

A két férfi egymásra nézett, vállat vont és ismét nekifogott.

Becsúsztatják a két kulcsot.

Egyes számú kerék: negyed fordulat balra, negyed fordulat jobbra.

Kettes számú kerék: ugyanaz.

Hármas számú kerék: ugyanaz.

Egyikük azt suttogja:

- Szezám tárulj.

Kis lökés.

Semmi.

Egy hang megszólal:

- Mi történik itt?

A két férfi megfordul és meglátják a lépcsőn álló, őket figyelő ügyfelet.

- Semmi -válaszolja egyikük - kicsit beragadt az ajtó.

Az ügyfél vigyorog.

- Ha maguk sem tudnak bemenni, legalább biztosak lehetünk abban, hogy rablóknak sincs semmi esélyük.

A két férfi savanyúan mosolyog és harmadszor is végigcsinálja a műveletet. Ekkor már kisebb tömeg gyűlik össze a lépcsőkön. Gunyoros megjegyzéseik bosszantani kezdik a két banktisztviselőt, de sztoikus nyugalommal fogadják az ugratást, mert a Société Générale patinás pénzintézet, ahol mindig az ügyfélnek van igaza.

8:50-kor beismerték vereségüket. Az ajtó beszorult. Elnézést kértek a várakozó ügyfelektől és felmentek, hogy feletteseiket értesítsék.

A hőmérő huszonöt fokot mutat és tovább emelkedik.

A bank igazgatója önmaga jön le, hogy a várakozó ügyfelektől elnézést kérjen. Jacques Guenet bizalmat keltő személyiség: hatvanéves, erőteljes alkat, a nizzai rögbi klub jól ismert alelnöke, acélidegzetű férfi.

Sajnálkozva mosolygott és csöndes, nyugodt hangon szólt az ügyfelekhez. Elismerte, hogy a helyzet rendkívül kényelmetlen, de egy beszorult ajtó még nem a világ vége, nem igaz? Pillanatokon belül itt lesznek a szakértők, de nem tudni, munkájuk mennyi időt vesz igénybe.

Miközben az ügyfeleket felfelé terelte a lépcsőn, azt mondta.

- Javasolhatnám, hogy délután kettőkor jöjjenek vissza? Biztos vagyok benne, hogy addig minden rendben lesz. Ez csak egy apró malőr - nem kétséges, hogy a nagy meleg okozta...

Amikor visszatért az ajtóhoz, helyettese, Pierre Bigou figyelte, hogyan próbálja a két tisztviselő ismét kinyitni. Sem Guenet, sem Bigou nem aggódott túlságosan: az elmúlt ötven évben egyszer már beszorult az ajtó és a kihívott lakatos egyetlen csepp olaj segítségével kiszabadította.

A beosztott tisztviselők ikszedszer csinálták végig ugyanazt a műveletet - ugyanolyan eredménnyel.

Pierre Bigou kilenckor visszament irodájába, felemelte a kagylót és a 60-97-61-et, a Fíchet-Bauche helyi irodáját tárcsázta. A szám foglalt volt. Újságjába pillantott. Lelőttek két német turistát, és egy stricit lányok futtatásáért 240000 frank büntetésre ítéltek. Bigou, akire egy tiszteletlen beosztott a Szent Péter gúnynevet ragasztotta, megborzongott.

A hetvenes évek Nizzája kínosan emlékeztetett a harmincas évek Chicagójára. Jacques Médecin megszépítette a várost, de nem tudta megakadályozni, hogy Marseilletől átvegye a nemzetközi kábítószerpiac szerepét. A milieu - az alvilág -két, egymás ellen harcoló bandára oszlott, az olaszokra és a korzikaiakra és volt egy olyan kétéves időszak, amikor tizenkét éjszakai bártulajdonost gyilkoltak meg. A Promenade des Anglais-on kokaintól férfi prostituáltig minden kapható. Vélemények szerint Nizza volt Franciaország legkorruptabb városa.

Bigou ismét megborzongott - ekkora bűnözés! Lehetséges lenne, hogy a páncélterem beszorult ajtaja... Nem akkor mutatkozna valamilyen külső jel: azt az ajtót senki nem nyithatta ki úgy, hogy jeleket ne hagyott volna.

Azt az ajtót senki nem nyithatta ki és kész.

Még a biztosító is így gondolta, holott az mindig ragaszkodik a fokozott biztonsághoz.

Bigou felemelte a kagylót és ismét tárcsázott. Ezúttal válaszoltak.

- Halló - Fichet-Bauche iroda? ASociété Générale bankból beszélek. Át tudnának-e küldeni nagyon gyorsan valakit?... Nem, a zár működik, de az ajtó beszorult... várom önöket.

9:15-kor fekete-sárga Renault 4L kocsi érkezett a bank elé. Ajtaján a felirat: „Fichet-Bauche", Bigou megkönnyebbülten sóhajtott. Gondjai csakhamar megoldódnak.

Bigou és Guenet együtt ment le a lépcsőn a cég két lakatosával. A szakértők magabiztosan közelítették meg és vizsgálták át az ajtót. Minthogy külsérelmi nyomot nem láttak, teljes csendet kértek és bedugták a két kulcsot. Mérhetetlen óvatossággal hajtották végre a műveletet, félrehajtott fejjel figyelték a benti hangokat: pontosan úgy néztek ki, mint egy gilisztát leső két madár.

Végül egyikük Guenethez fordult.

- A zár tökéletesen működik. Biztosíthatom, hogy szerkezetével semmi baj - a peckek szabályosan mozognak.

Pillanatnyi csend támadt.

- Nos? - kérdezte Guenet.

A lakatos vállat vont.

- Akkor miért nem nyílik ki az ajtó? -kérdezte Guenet.

- Arra tudok csak gondolni - mondta a lakatos - hogy belülről torlaszolja el valami.

A bankár hitetlenkedve meredt a lakatosra. Elképzelhetetlen.

- Nem hiszem -morogta.

Guenet megfordult és látta, hogy kíváncsi tisztviselők tolonganak a lépcsőn.

-Menjenek a dolgukra - szólt rájuk mérgesen. - Senkit sem akarok a lépcsőn látni.

Az alkalmazottak elsiettek. A négy férfi elképedve meredt az ajtóra. Egyszerűen nincs mód kinyitni: olyanra tervezték, hogy ezt a lehetőséget kizárják.

A kézenfekvő megoldással a lakatosok rukkoltak elő.

- Egyetlen lehetőség van. Ha nem tudunk az ajtón áthatolni, meg kell kerülnünk. A falba kell lyukat fúrni.

Várakozva néztek Guenetre. Ő a költségekre gondolt, a zajra, a kényelmetlenségre a megakadó üzletmenetre.

- Nincs más lehetőség?

- Nincs.

- Törjék át a falat - sóhajtott Guenet.

Bigou felment és a páncélterem tervrajzával tért vissza. A két lakatos néhány pillanatig tanulmányozta a rajzokat, majd egyikük fekete keresztet húzott az ajtó jobb oldalán lévő részre, oda, ahol a fal a legvékonyabb volt.

9:30-kor bekapcsolták a villanyfúrót. A munka sokáig tartott. Először hét vagy nyolc kis lyukat fúrtak néhány centire egymástól. Utána vésővel és kalapáccsal verték le a lyukak közötti betont. A lépcsők előtere csakhamar megtelt porral, padlója betontörmelékkel. A két lakatos csakhamar piszkos lett, izzadt, kimerült és elege lett az egészből.

Ez a fajta munka a legelszántabb bankrablót is elbátortalanította volna.

12 órakor letették a szerszámokat. A lyuk átmérője már körülbelül húsz centi lett. A következő feladat: akkorára nagyítani, hogy valaki átmászhasson rajta - de addig is már be lehet nézni.

Guenet lejött, hogy megvizsgálja, mire jutottak.

Az egyik lakatos arcát a lyukhoz szorítja és bekukkant.

- A kurva anyját - sziszegi. Elfordul a lyuktól és Guenetre néz.

- Kirabolták - közli.

A hőmérséklet 30 fok és tovább emelkedik. Jacques Guenet, a bikaerős, magabiztos sportember a lyuknál áll és tetőtől talpig remeg.

- Nem lehet igaz - mondja bambán. Majd újból ezt hajtogatja. - A páncélterem merő romhalmaz. A padlón csekkek, részvények és kötvények. Mindenfelé szétszórt ékszerek: karkötő, nyaklánc, cizellált kehely. A romok között két gázpalack.

A lakatosok a döbbent igazgatóra merednek. Mintha képtelen lenne gondolkodni. Egyikük megérinti a vállát, gyöngéden beszél hozzá, hogy sokkos állapotából kihúzza.

- Szedje össze magát. Ki kell hívni a rendőrséget.

Guenet megfordul.

- Senki sem tudhat erről! - mondja vadul. Vakrémületében abba a halvány reménysugárba kapaszkodik, hogy a behatolók csupán feltúrták a páncéltermet és semmit sem vittek el.

A lakatosok higgadtabban gondolkodtak.

- Muszáj a rendőrséget értesíteni - erősködtek.

Guenet magához tért és némán bólintott. Felment a lépcsőn, be az irodájába; senkihez se szólt, az érdeklődők kérdéseire nem válaszolt. Leroskadt, maga elé húzta a telefont és a közel 150 méterre, az Avenue du Maréchal Fochon lévő rendőrőrsöt tárcsázta.

A hívást Albertin nyomozó vette.

- Itt a Société Générale. Kiraboltak bennünket - közölte Guenet.

- Ne nyúljanak semmihez - mondta Albertin - azonnal ott leszünk.

Jacques Albertin inkább nézett ki fiatal cégvezetőnek, mint nyomozónak. Harmincöt éves volt, magas, karcsú, szemüveges. Elegánsan öltözött, rövid haja baloldalt borotvaéles választékkal elválasztva.

Mire két, alacsonyabb beosztású nyomozóval a helyszínre ért, a lakatosok már körülbelül 45 centiméteres átmérőjű lyukat fúrtak a falba.

Guenet elmagyarázta, hogy reggel nem tudták az ajtót kinyitni - sem a bank alkalmazottai, sem a lakatosok - ezért fúrtak lyukat a falba.

Albertin egy pillanatig beleskelt, majd beosztottjához fordult.

- Lecocq, te vagy a legsoványabb. Próbálj átmászni.

Lecocq felügyelő előbb óvatosan bedugta a fejét, majd vállát, és lassan kúszott előre. Félúton megtorpant: nadrágja a durva betonba akadt. Habozott, majd beljebb kúszott. A nadrág elszakadt.

Rezignált sóhajjal kapcsolta ki nadrágját és alsónadrágban csúszott át a lyukon.

Felmerült benne, hogy a rablók még mindig a páncélteremben tartózkodhatnak, ezért előhúzta revolverét.

Az első jelenség, amire felfigyelt a bűz volt: füst, égő gumi és emberi ürülék émelyítő keveréke.

Majd meglátta a szerszámokat: fúrókat, kalapácsokat, forrasztólámpákat, gázpalackokat, kesztyűket és álarcokat. A padlón gyűrűk, ezüstneműk, ötvenezer frankra szóló beváltatlan csekk, vastag köteg ötszáz frankos bankjegy, magánlevelek, értékpapírok és szerződések hevertek.

A megperzselt linóleum padlón szétszórt „hulladék" értéke megközelítette a nyolc millió frankot.

Ennyit hagytak a rablók maguk mögött.

Lacocq pisztollyal a kezében járt körbe. Megkerült egy felfordított széfet, felmászott egy acélasztalra és elérte a föld alatti terem túlsó oldalát.

Megkönnyebbülten sóhajtott fel. Egyedül volt.

Az egyik fal melletti széfet előbbre tolták. Benézett mögéje. Kavics- és törmelékhalmot látott, métermagas lyukat a falon s egy se vége se hossza alagutat.

Most már tudta, hogyan jutottak be.

Elfordult és hirtelen megvillant valami. Jobban megnézte: gyönyörűen metszett ezüsttál volt, tele szarral. Majdnem elhányta magát.

Rosszulléte pillanata elmúlt és visszatért a páncélterem bejáratához. Arcát a lyukhoz szorította. Odakint Albertin és Guenet egyre türelmetlenebbül várakozott.

- Tiszta kupleráj - közölte Lecocq - alagutat ástak a banknak a Rue Gustave Deloye felőli oldalán.

- A csatorna - mondta Albertin. - Minden bizonnyal a csatornát használták. Te maradj itt - szólt Lecocqnak. - Küldök néhány embert, akik megpróbálnak az utca felől behatolni.

A Rue de l/Hotel des Postes és a Rue Gustave Deloye sarkán (az utca túloldalán a bank alkalmazottjainak kerékpártárolója) két rendőr felemelte a bebúvó nyílás súlyos fedelét és leereszkedett a csatornába.

A levezető acéllétra alján vízbe léptek és elindultak északnak, a Rue Gustave Deloye alatt. Alig három méterre a csatornanyílás alatt elemlámpáik fényében megpillantották a rablók ásta alagutat.

Itt szakszerű munkát végzett valaki. Az alagút mennyezetét acélrudakkal erősített bányafa tartotta. Falait gondosan kicementezték. Alját spárgaszőnyeg takarta.

A rendőrök kétrét hajolva hatoltak be az alagútba. Felfigyeltek a szőnyeg mellett kígyózó elektromos kábelre és egyikük megbotlott az oxiacetilén gázpisztolyban, amely ott lógott a gázpalack végén.

Majdnem nyolc méterrel arrébb felbukkantak a bank páncéltermében, ahol Lecocq felügyelő várt rájuk: kifejezetten mulatságos látvány volt, ahogy ott állt ingben, gatyában, zokniban és cipőben, pisztollyal a kezében.

A bankban már nem Jacques Guenet dirigált. Aznap délután a rendőrség átvette az irányítást. A telefonhívásra válaszoló Albertinhez és embereihez csatlakozott Tholance felügyelő és a bűnügyi csoport, valamint Duma főfelügyelő és a városi rendőrség néhány embere. A hadműveletet a negyvenes évei végén járó, jelentéktelen külsejű Claude Besson főfelügyelő vezette, aki azzal szerzett hírnevet, hogy leleplezett egy adócsaló bandát és ennek eredményeként kilenc tisztességtelen ügyvédet juttatott börtönbe.

Első lépése az volt, hogy mindent lefényképeztetett. Jacob felügyelő, a rendőrség fényképésze csattogtatni kezdte Rolleiflex gépét. A nagytestű, bajuszos Jacobot állandóan ugratták amiatt, hogy annyira hasonlított a francia tv hekusára, Bourrel felügyelőre.

Utána összeszedték a bizonyítékokat. Egy egész tonnányit.

A páncélteremben és a csatornában a következőket találták:
40 oxigénpalack
3 oxiacetilén gázpisztoly
10 csípőfogó
1 ipari füsttelenítő több méter hajlékony csővel
20 feszítővas Csatornamunkások által haszná lt vízhatlan kezeslábasok
Gumicsizmák, kesztyűk, esőkabátok
Margnat-Village fajtájú borosüvegek
Volvic ásványvizes palackok
Hegesztő - védőszemüveg
Élelmiszer
Hordozható kemping gázfőző
Teli gázpalackok a főzőhöz
Több doboz szivar
A rendőrök egyik csoportja listát készített a holmikról,
míg egy másik csoport műanyag zsákokba rámolt mindent. Utóbbi undorító tevékenység volt, mert a páncélteremben jó sokan töltötték a teljes hétvégét, WC nélkül, és ugyanolyan kellemetlen szokásaik voltak, mint bárhol másutt a tolvajoknak. A takarítást végző rendőrök „Kakarészlegnek" nevezték magukat. Gyakran kiszöktek friss levegőt szívni.

A rablók szerszámai, valamint a szétszórt papírok és ékszerek harmincöt nagy műanyag zsákot töltöttek meg.

A kifeszített széfek némelyike érdekes titkokat tárt fel. Például azt a pornográf fényképgyűjteményt (amatőrök keze munkája), amelyben meztelen férfiak és nők voltak láthatók, akik hol kettesben, hol csoportosan szeretkeztek. A képeken nem egy nizzai előkelőség szerepelt. Az egyik rabló néhány képet kiakasztott a falra.

Még furcsább volt az élelmiszereket tartalmazó zacskó: leveskonzervek, két kiló cukor, néhány keksz és egy tábla csokoládé. Minek tart ilyesmit széfben valaki? Egy banktisztviselő megmagyarázta:

- Nizzában sok a nyugdíjas, aki titkait a mi széfünkben tartja. Van aki idejön délutánonként, hogy titokban nassoljon vagy elszívjon egy cigarettát. A leveskonzervek? Olyan tartja itt, aki emlékezik a háborús évekre és az élelmiszerszűkére. Van egy férfi, aki itt írja emlékiratait. Reggel kiveszi a széfből, egész nap ezen dolgozik és este visszazárja a széfbe. Ha vannak, akik ilyesmire használják szolgáltatásainkat, hogyan tilthatnánk meg nekik?

Egy fiatal nyomozó tisztelettudóan odahívta Besson főfelügyelőt.

- Uram, nézze csak: üzenetet hagytak.

Nagy, merész betűkkel ez volt a falba karcolva:

„Sans armes, sans haine, et sans violence". (Fegyverek, gyűlölet és erőszak nélkül.) Az üzenet mellé kelta keresztet rajzoltak; ez volt az „Occident" betiltott szélsőjobboldali szervezet szimbóluma.

Besson felírta magának és Jacob lefényképezte.

Gyorsan megoldódott a beszorult ajtó rejtélye: a rablók bentről behegesztették, feltehetőleg óvintézkedésül - hátha mégis felmerül a lehetőség, hogy valaki a hét végén, engedéllyel, a páncélterembe akar lépni.

A csatornákban újabb felfedezésekre bukkantak. A csatorna egyik zsákutcájában halmozták fel a kiásott földet és törmeléket. Majdnem 300 méteren át futott a kampókra akasztott fehér villanydrót, át a városi tanács által csapadékmérésre szolgáló vízmennyiség-mérő termen és a Place Masséna alatti föld alatti garázsba torkollott - aholis közönséges konnektorba dugták. A rablók elektromos fúróinak és egyéb szerszámainak áramellátásáról a város tehát ingyen gondoskodott.

Más rendőrök a gumicsizmák, hegesztőlámpák, forrasztóvasak és egyéb szerszámok útját követték a Rue Gustave Deloye, a Rue St. Michel, balra fordulva a Rue Gioffredo, majd ismét jobbra a Rue Chauvain alatt futó csatornákban, mígnem a Rue Félix Faure csatlakozásához értek. Ez utóbbi alatt nem közönséges csatornát, hanem széles föld alatti utat leltek.

Nizza nagy folyója, a Paillon, nyáron majdnem teljesen száraz, de télen négy tágas föld alatti alagúton viszi a vizet a tengerbe. Az alagutak mellett két föld alatti utat használnak a csatornák ellenőrzésére. A banda, amely a bankot kirabolta, az egyik ilyen úton jutott a csatornába.

A rendőrség egyik tagja több mint egy mérföldön át követte az utat, mígnem a kiállítási csarnok mögött felszínre bukkant. Itt a kiszáradt folyómeder homokján megpillantotta egy Land-Rover keréknyomát.

Egyre világosabb lett a helyzet.

A páncélteremben Jacques Guenet, Pierre Bigou és Claude Besson ideiglenesen felmérte a zsákmány értékét.

A páncélterem három helyiségből állt. A legnagyobb szobában, a magánletétek őrzésére szolgáló helyiségben a négyezer fiókból háromszáztizenhetet törtek fel. A szomszédos szobából (amelynek acélajtaját ugyancsak feltörték) eltűnt a bank teljes arany és bankjegy készlete. A harmadik, legkisebb helyiségben volt az éjszakai széf, amelyben a helyi üzletek elhelyezhették napi bevételüket, az után, hogy a bank bezárt. (A különleges zsákokba helyezett pénzt az utcára nyíló felhajtható lemezen keresztül csúsztatták be.) A rablók innen a város legnagyobb áruházának és szupermarketjének hétvégi bevételét vitték el.

A három férfi csak találgathatott, de úgy számolt, hogy a kár meghaladja a 60 millió frankot.

Közel 12,5 millió dollárt.

Minden idők legnagyobb bankrablása...

Claude Bessonnak, a jelentéktelen külsejű, de kitűnő szimatú nyomozónak nehéz volt imponálni. Jól ismert ügyfelek dörzsölt ügyvédei semmivel sem imponáltak neki jobban, mint a zsebmetszők vagy a kábszer kereskedők. Lehet, hogy a bűnözők dörzsöltek, de ő dörzsöltebb náluk.

Ez az ügy azonban imponált neki.

A rablást olyan tökéletesen megtervezték, mint egy katonai hadműveletet. A felszerelés, az áramellátás, a föld alatti út használata... Jézus Mária, még ipari füstelszívójuk is volt odalent! És étel és bor... Olyan gondosan előkészítették és olyan hatásosan hajtották végre, mint a legbonyolultabb pénzügyi bűntettet, amit ő valaha is kibogozott.

Legalább tíz ember kellett hozzá, talán húsz is... rengeteg felszerelés... több havi előkészítés... több napi alagút ásás... óriási zaj...

De senki semmit nem látott, nem hallott suttogó híre sem terjedt egy közelgő bankrablásnak.

Aki kitervelte, káprázatos elme lehet: kiváló gondolkodó, nagyszerű vezető, pompás szervező.

Ráadásul rendkívül óvatos: az eddigi nyomozás semmit nem árult el kilétéről.

Ez tehát az a férfi, akit Claude Bessonnak kézre kell kerítenie. Ez az ellenfele.

Jó kemény munka lesz!

„Üdvözlöm mindazon jeleket,
hogy egy férfiasabb, harcosabb korszak
kezdődik és hogy mindenekfelett
ismét becsületet fogunk szerezni
a bátorságnak".

Friedrich Nietzsche Spaggiari kedvenc filozófusa.

Albert Spaggiari 1932-ben született Laragne falvában, a francia Alpokban. Két és fél éves volt, amikor apja meghalt.

Anyja, a talpraesett, független asszony a Toulon kikötője közeli Hyéresbe költözött, ahová a kis Albertet is magával vitte. Fehérnemű üzletet nyitott Caprice des Dames cégtáblával. Az üzlet jól ment, de anyagi függetlensége ellenére az anya ismét férjhez ment.

Albert gyűlölte mostohaapját.

Albert először a helyi Anatole Francé elemi iskolába járt, de rendkívül fegyelmezetlen volt, ezért mostohaapja a St. Joseph intézetbe, a szigorú magániskolába íratta. Ott is halál boldogtalan volt.

Tizenkét éves korában szökött meg először.

Amikor a rendőrség hazavitte, anyja azt írta az internátus igazgatójának. „Bért nagyon jó gyerek; becsületes, bátor és lojális. Nem csibész, de meggondolatlan."

Tizenöt évesen a Jean Aicard középiskolába kerül. Közepes tanuló, de szenvedélyesen érdeklődik az irodalom iránt, különösen a kalandos regények és a politikai esszék izgatják. Képzelőereje szokatlanul élénk. Légpuskája van, madarakra sose lő, de gyakran lövöldözik üres konzervdobozokra, amik helyébe embereket képzel.

Megszállottja lesz Salvatore Giuliano-nak, a szicíliai banditának, az 1940-es évek romantikus, népszerű hősének. Beleveti magát a róla szóló történetekbe és arról fantáziál, hogy személyesen találkozik vele. 16 évesen újból megszökik hazulról -az irány: Itália.

Először csónakkal kel át Tunéziába, végighajókázza az észak-afrikai partvidéket, majd ismét hajóra száll Szicília felé. Az olasz határőrség elkapja. Több napot tölt börtönben, majd tetvesen hazazsuppolják.

A távozásakor a konyhaasztalon hagyott cédula előrevetíti politikai eszményét. „A cél szentesíti az eszközt".

Sok a fegyelmezetlen, kalandokról álmodozó kamasz: érettebb korukban általában lehiggadnak, önfegyelmük felülkerekedik. Albert Spaggiarit más fából faragták: bizonyos szempontból sose nőtt fel.

1950-ben, tizennyolc éves korában belépett a hadseregbe és önként jelentkezett az indokínai expedíciós haderőbe. A franciákat még nem űzték ki Vietnamból és az amerikaiak még nem érkeztek meg.

Ázsia megfelelő helynek bizonyult; Spaggiari szeretett utazni, kalandszomja kielégült, politikai eszméi mindinkább kifejlődtek abban a gyarmati légkörben, amely szélsőjobboldali elméleteket táplált. A harmadik hadosztály ejtőernyős részlegéhez osztották be.

Használható katona volt, háromszor is kitüntették, de rosszul tűrte mások parancsait és ez akadályozta az előmenetelben: tizedesnél magasabb rangra nem vitte.

1954-ben lopás miatt négy évi börtönre ítélték. Katonatársaival egy saigoni kuplerájban mulatott és összevesztek a madammal. A többiek eltávoztak, de Spaggiari ott maradt és kiürítette a kasszát. Bajtársai azt állították, hogy becsapták őket és Spaggiari csupán visszavette a pénzt, ami jogosan járt nekik; de a hadbíróság ezt a védekezést nem fogadta el.

Ez volt a Dien Bien Phu-nál lezajlott csata éve, a francia hadtörténet egyik legnagyobb veresége, amikor egy húszezres kitűnő francia haderő kikapott a parasztok hadseregétől. De Spaggiari már nem vett részt benne: megbilincselve szállították haza a Pasteur hajó fedélzetén.

1957-ben amnesztiával szabadult és egy darabig csendesen éldegél anyjával Hyéresben, az üzlet fölötti lakásban. Ott találkozott leendő feleségével, a fiatal ápolónővel, Marcelle Audival.

Audi - akit férje mindig vezetéknevén szólított - aprócska csúnya nő volt, barna hajjal, sötét szemekkel. Tipikus ápolónő volt, élénk járású, pontos, gyors mozdulatú. Egyszerű, de jól megválogatott ruhákban járt, erős jelleme volt és bizonyos mértékig megnyerő bája. Férjétől eltérően óvatos, befelé forduló; inkább volt megfigyelő, mint cselekvő fajta.

Szenvedély nem lángolt köztük, de rendkívül jó barátok voltak, ha nem is hűségesek, de lojálisak egymáshoz - és ami még fontosabb, politikai és

filozófiai eszmeviláguk azonos volt. Spaggiari viharos életében Audi volt az érzelmi horgony, s míg a férfi szerencséje hol jobbra, hol rosszabbra fordult, Audi mindig el tudott ápolónőként helyezkedni.

Egy darabig úgy tűnt, hogy Spaggiari megállapodik. Valójában azonban a csendes vidéki levegő fojtogatta. Ellenállhatatlanul csábította a kalandvágy és egy tavaszi reggelen hajóra szálltak a francia gyarmat, Szenegál fővárosa, Dakar felé.

Spaggiari ott rézművesként, Audi meg ápolónőként dolgozott. Azt remélték, hogy üstökön ragadják a szerencsét. De nem sikerült. 1960-ban hazatértek.

Nizzába költöztek, ahol a munkásnegyedben, a Route de Marseillen laktak. Franciaországban egy ápolónő egyedül is praktizálhat, elsősegélyt és injekciót adhat - és Audi ezt csinálta. Spaggiari ingatlanüzletekkel próbálkozott, szemmel látható sikerek nélkül.

Afrikában ekkor söpört végig a változás szele, amikor az európai országok, különböző nehézségek árán kivonultak gyarmataikról. Francia-Algériában véres harcok dúltak; az Algériában született fehérek küzdöttek kiűzetésük ellen. Spaggiari belépett az Organisation Armée Secrete-be, a fehéreket támogató illegális szervezetbe. Az IRA-hoz hasonlóan az OAS is a többé kevésbé harcias és különböző (noha mind jobboldali) politikai nézetű embereket támogatta. A szervezet egyik csoportja, a Catena, a rendőrség elől bujdosó menekülteket támogatta, a Delta kommandó pedig merényleteket és a tagokat támogató bankrablásokat hajtotta végre. Később, amikor Algéria függetlensége befejezett ténnyé vált, az OAS elvesztette létjogosultságát; de továbbra is védelmet nyújtott jobboldali szélsőségeseknek és neonáciknak.

Spaggiari szeretett volna bejutni a speciális műveletek egységébe, a Delta kommandóba, de úgy tűnik, hogy annak vezetői nem tartották eléggé megbízhatónak. Pályafutása során nem egyszer részesül majd hasonló visszautasításban.

Az OAS gyűlölte Charles de Gaulle tábornokot. Jobboldali lévén, egy időben maga is nyíltan rokonszenvezett a Francia-Algéria gondolatával, de amikor elnök lett, realitásérzéke felülkerekedett. Úgy ejtette Algériát, mint a forró krumplit és az OAS úgy érezte: elárulták.

Spaggiari 1961-ben Spanyolországba ment és egy madridi uszodában titokban találkozott Pierre Lagaillarde-dal, a jobboldali algériai diákok volt vezetőjével.

-Rendelkezésükre állok. Bármit megteszek, amit elrendelnek.

1961 novemberében felcsillant a nagy lehetőség: a sokat szidott de Gaulle elnök ellátogat Hyéres-be, a gépkocsisor elhalad Caprice des Dames női fehérnemű üzlet előtt. Spaggiari azonnal írt Lagaillarde-nak; ajánlott levelet küldött, Vintimille-ben adta fel, álnéven. Az üzenet melódramai volt: „Lagaillarde hadnagy, egyetlen parancsot várok csupán magától - a kivégzésit".

1961. november 8-án Spaggiari Nizzából Hyéres-be utazott. Az elnöki látogatást minden üzlet zárva, lehúzott redőnyökkel fogadta. Titokban magához vette anyja üzletének a kulcsát, a hátsó udvaron leállította a motorkerékpárt, amelyen majd elmenekül és felment az üres emeleti lakásba. Mauser puska volt nála. A kocsisor négy óra körül érkezett az Avenue Charles de Gaulle-ra. A rossz idő ellenére az elnök állva utazott limuzinján, mosolygott és integetett az éljenző tömegnek. Az elnök három perccel negyed öt előtt ért Spaggiari látóterébe, alig öt méterre volt hozzá -könnyű célpontot nyújtott a férfinak, a Vietnamban harcolt ejtőernyősök kiváló lövészének.

Spaggiari természetesen nem húzta meg a ravaszt. Lagaillarde nem utasította kivégzésre (a többi OAS vezetőhöz hasonlóan ő sem vette komolyan a fellegekben járó Albert Spaggiarit) és Spaggiari egyszer az életében elfogadta a felsőbb utasítást.

1962 márciusában a rendőrség házkutatást tartott Villefranche sur Mer, a Nizza és Cap Ferrat közti luxus üdülőhely egyik villájában. Illegális nyomdát találtak, amely OAS röpcédulákat állított elő - és titkos fegyverraktárt. Szélsőségesek kisebb csoportját vették őrizetbe, egyikük Spaggiari volt.

A bíróság négy évi, a Ré szigeti fegyházban letöltendő büntetésre ítélte. Bajtársai felfüggesztett büntetést kaptak. Nem egészen világos, hogy Spaggiari miért részesült különleges elbánásban, de fennáll a lehetőség, hogy a hatóságok tudtak a de Gaulle elleni merénylet tervéről.

1966-ban szabadult és visszatért feleségéhez és barátaihoz. Fényképezés iránt kezdett érdeklődni, műtermet nyitott -Photo La Valliére néven a Route de Marseille 56. szám alatt.

Estéit bisztrókban és bárokban töltötte, OAS-barátaival vagy régi vietnami bajtársaival dumált. Végül újabb szélsőjobboldali szervezethez, a bizarr SS Waffenbrü-derschaft-hoz csatlakozott.

Ebben az időszakban titokzatos utat tett a német neonácizmus központjába, Münchenbe. Audi mindenkinek azt mondja, azért utazott, mert németül akar tanulni, hivatásos tolmáccsá válni. Ezt a valószínűtlen történetet a későbbi események korántsem igazolták: soha nem próbált tolmácskodni és soha nem beszélt folyékonyan németül.

Életének ez a szakasza feltűnően homályos. Úgy tűnik, bővítette kapcsolatait jobboldali szervezetekkel Európa szerte, s az is lehet, hogy a CIA-val is tárgyalt. Kapcsolatban állt olasz újfasisztákkal és gyanítják, hogy fegyvercsempészetben is részt vett. 1968-ban, amikor orosz tankok dübörögtek Prága utcáin, Spaggiari hamis iratokkal és hamisított sajtóigazolvánnyal Csehszlovákiában járt. Útjáról rejtélyesen beszélt:

- Barátainkért valamit tennünk kellene. Segíteni kéne a hazafias cseheknek.

Némi tehetséget mutatott a fényképészet iránt. Észak-Afrikába ment, egy darabig a Szaharában időzött, nomádok között élt, őket fényképezte. A fényképezés révén bebocsátást nyert a nizzai társaság magasabb köreibe s a város félhivatalos fotográfusa lett. (Túlzás lenne azt állítani - amit Nizzában nem kevesen mondogatnak -, hogy a várost az OAS tartja kézben; de nem kétséges, hogy Spaggiari nem az egyetlen személy, akit hivatalos körök és a szélsőjobboldaliak egyaránt elfogadnak.) A gazdagokkal evett és ivott, bőkezűségének híre erősítette pozícióját, borravalói nagyságáról legendák szálltak.

1972-ben megvásárolt egy rombadőlt parasztházat Nizza közelében, Bézaudun erdejében. Nagyon olcsón jutott hozzá és egy helyi építőmester segítségével újjávarázsolta. Hónapokig dolgozott rajta, új ablakokat rakott fel, becserepezte a háztetőt, verandákat épített hozzá és korszerű fűtést vezetett be. Kővel, fával és helyi vöröstéglával dolgozott, és az elkészült ház tökéletesen beillett a környezetbe.

Ő meg Audi nagyon szerették a helyet. A falakra fegyvereket aggattak - de Spaggiari soha nem használta őket. Még a veteményesben garázdálkodó nyulakra sem lőtt és ha Audi csirkét akart ebédre, a helyi mészárossal vágatta le. A falon Hitler óriási fényképe és egy SS embléma lógott.

Ha Land-Roverében hazahajtott és leparkolt a százéves tölgyfa mellett, két dobermannja, Packa és Vesta odaszaladt hozzá, a kocsiba ugrott és kezét

nyalogatta. Esténként a tűz mellett üldögélve olvasott. Terjedelmes könyvtára volt: Balzac, Zola, Flaubert... és persze Nietzsche.

Később bérbe adta a fényképész műtermet és kiköltözött Bézaudun-be. Audi ismét praktizált és Albert baromfit tenyésztett.

Ismét úgy tűnt, mintha megállapodna -de a látszat megint csak csalt.

A rendőrség 1974-ben kezdte figyelni Spaggiari ismerősét, a huszonnyolc éves Gérard Rang-ot. A szőke zömök Rang a Haut de Cagnes-i hírhedt Chi-Chi éjszakai klub tulajdonosa volt - a színpadon élőben mutattak be csoportszexet. Rang, aki később szerepet játszik az évszázad bankrablásában, 1974-ben keveredett gyanúba hamisított csekkek miatt. Rang - ha ugyan ő volt az - nemcsak aláírásokat hamisított, hanem csekkfüzetet is nyomatott. Ilyen füzetet találtak a klub egyik lefolyójának rácsa alatt. A rendőrségben felmerült, hogy Spaggiari, Rang egyik jobboldali bajtársa, műtermében könnyedén előállíthatta a hamisított csekkeket. Kellő bizonyítékok hiányában azonban nem tudták bíróság elé állítani.

1974-ben történt az is, hogy Spaggiari széfet bérelt a Société Générale bank Avenue Jean Médecin utcai páncéltermében.

Mitől lesz egy ember nyugtalan, fegyelmezetlen, kalandvágyó, megszállott?

Egyik közeli barátja szerint:

- Más lett volna, ha gyermeke van. Az érettebbé, nyugodtabbá tette volna. De ez nem történt meg.

Audi meddő volt. A házaspár adoptálással próbálkozott, de illegális szervezet ismert tagjaként kérelmét visszautasították. Ha nem lett volna az OAS tagja, sorozatos bebörtönzései akkor sem tették volna kedvessé az adoptálásról döntő illetékesek szemében.

Nem kétséges, hogy gyereket szeretett volna. Mint maga mondta:

- Mindent megpróbáltam, de az OAS tagjának nem engedélyezik az adoptálást.

De Spaggiari jellemének kulcsát a távolabbi múltban kell keresni.

A laikusok szívesen képzelik azt, hogy egy kisgyerek nem érzékeli a tragédiát. Az igazság ennek ellenkezője. Az élet első éveiben átélt trauma sokat elárul a felnőtt személy jelleméről. Albert Spaggiari két és fél éves volt, amikor apját elveszítette.

A gyermek számára az apa jelenti a fegyelmet és a szeretetet; e látszólag ellentmondásos jellegzetességeken keresztül tanulja meg a gyermek a jóindulatú hatalom fogalmát. Az apa olyan példakép is, amellyel a fiú azonosulhat, és amelynek nyomdokába léphet.

Ez a trauma természetesen nem minden apa nélkül maradt gyermekre nyomja rá örökre a bélyegét. A halott apa helyét betöltheti egy nagybácsi, a család valamelyik barátja, vagy a mostohaapa. Valamilyen okból azonban Albert nem fogadta el mostohaapját. Ennél fogva, az ő életében az apa a szeretet nélküli hatalmat jelentette.

Ebből ered személyiségének jó néhány vonása.

A fegyverek, az SS, a politikai harciasság iránti érdeklődése valószínűleg a diktatórikus (szeretetnélküli) hatalomban való neveltetésből ered.

Rajongása a kalandregények iránt, kamaszkori azonosulása a szicíliai banditával, Salvatore Giulianoval és Hitler-fénykép az apafigura keresésével magyarázható.

Életmódjának állandó, nyugtalan hullámzása - az utazások, a munkahely-változtatások, az, hogy nem tudott egy helyben megülni - feltehetően onnan ered, hogy hiányzott az utánozható apa.

De ami a legfontosabb: lázongása és bűnözése annak a hatalomnak visszautasítása, amit világéletében gyűlölt.

Egész életében arra törekedett, hogy bebizonyítsa: különb, mint a mostohaapja.

Nizza nagyon hasonlít Bournemouth-ra, csak sokkal jobb annál.

Görög tengerészek csoportja alakította időszámításunk előtt 350 körül, kis halászfalu maradt a XIX. századig, amikoris gazdag angol nyaralók felfedezték a francia Riviérát. A ráérős angolok növekvő kolóniája 1822-ben megépítette magának a két és fél mérföld hosszú sétányt, a város legkiemelkedőbb vonását, amit azóta a Promenade des Anglais-nak hívnak.

Nizza egy tengeröbölben fekszik, húsz mérföldre az olasz határtól; a Cote'd Azúr legnagyobb nyaralóhelye. Észak felől alacsony dombok védik, átlagos évben összesen hatvan esős napra számíthat. Van repülőtere, egyeteme és több múzeuma. Lakossága körülbelül 350 ezer fő.

A várost a Paillon folyó osztja ketté: keleti oldalán fekszik a kikötő, a kereskedelmi városrész és a kanyargós utcácskákkal ékes óváros, nyugati partján pedig az újabb épületek és a repülőtér.

Bournemouth-hoz hasonlóan állandó lakosainak jelentős része áll idősebb és nyugdíjas emberekből; ez a vonása teszi annyira vonzóvá a Société Générale-fajtájú bank számára. A nagyobb francia bankok közé tartozó S. G. nizzai fiókja elsősorban az időseket volt hivatott szolgálni. Impozáns fehér kő homlokzata háztömbnyi, olaszos külseje a városi bíróság épületének halvány mása. Odabent, a tágas előtér roppant magas mennyezetét márvány borítású oszlopok tartják. A boltíves ablakokat kovácsoltvas rácsok védték - igencsak eltértek a modernebb bankok síküveg kirakataitól.

Az évszázad rablása után következett be a bank elkerülhetetlen átalakítása; manapság az előtér nagy része tágas irodahelyiségekből áll, modern bútorokkal, narancs- és fehér színű alumínium- és üvegdekorációval. De amikor Albert Spaggiari először lépte át küszöbét, 1974 szeptemberében, megbízható ügyvédi iroda légköre lengte körül.

Ez különösen a páncélteremben volt érezhető; a páncéltermet főként azok a gazdag nyugdíjasok vették igénybe, akik javaikat kézzel fogható formában, aranyban és ékszerekben szeretik látni. A teremben ósdi pamlag, néhány acél szék és asztal fogadta őket s az asztalokhoz láncolva több nagyméretű, szelvényvagdosásra szolgáló olló. Barna linóleum borította a padlót, és a fiókokat tartalmazó szekrények ugyanolyan ósdinak néztek ki, mint a bank homlokzata.

Hét páncélszekrény volt, összesen mintegy négyezer fiókkal. Kétféle méretű fiók volt: harminc centi széles, húsz centi magas és másfél méter mély - vagy hatvan centi széles, negyven centi magas és ugyancsak másfél méter mély. Minden fiókhoz két kulcs tartozott és csak a kettővel együtt lehetett kinyitni; az egyik az ügyfélé, a másik a banké volt.

A páncéltermet minden reggel kinyitották. Ha az ügyfél saját fiókjához akart menni, először a páncélterem nyilvántartó könyvét kellett aláírnia. Ezután az őr a fiókhoz kísérte. Az ügyfél betette saját kulcsát, az őr a bankét és ekkor kinyílt a fiók. Utána az őr magára hagyta az ügyfelet, aki addig maradhatott

lent, amíg akart. Mikor tennivalóját befejezte, betolta a fiókot, ami automatikusan becsukódott. A munkanap végén minden fiókot bezártak és az őr behúzta a páncélterem húsztonnás ajtaját.

Két évvel később Spaggiari így vallott a vizsgálóbírónak:

- Már azon a napon, amikor fiókot béreltem, felmerült bennem a betörés gondolat. 1974 szeptemberétől kezdve lépésről lépésre alakult ki bennem az ötlet, amíg eljött a perc, amikor rájöttem: meg lehet tenni.

A vallatás során mindenféle hazugságot is összehordott.

- Valahányszor lementem a fiókhoz, igyekeztem a terepet felderíteni. Kimértem a páncélterem nagyságát. Kisebb vázlatokat készítettem. Még fényképeztem is - senki sem törődött velem.

De honnan tudta, tették fel a kérdést, hogy nincs riasztó berendezés?

- Vásároltam egy hangosan csengő ébresztőórát. Déli egy órára állítottam be s egy késő délután betettem a bankfiókba. Másnap déli egykor a Taverne Alsacienne borozó teraszán ültem az utca túloldalán, szemben a bankkal. Kettőig maradtam ott. Nem történt semmi. Másnap kinyitottam a fiókot. Az óra még mindig járt, de a csengő rugója már lejárt.

Lehetséges, hogy egy ébresztőóra csengője beindíthatott volna egy korszerű, érzékeny riasztóberendezést; de felettébb valószínűtlen, hogy Spaggiari, a gondos tervező, ilyen kétes ellenőrzési módszerrel élt volna. Mindenesetre, a rendőrség nem vette be sem az ébresztőóra meséjét, sem azt, hogy lépésekkel mérte ki a páncélterem területét és hogy fényképezett. Mert a jelenléti íven - amelyet az ügyfél minden belépés alkalmával köteles aláírni -Spaggiari neve mindössze kétszer szerepelt: először, amikor fiókot bérelt, és másodszor 1975 januárjában.

Amikor erre rámutattak, újabb mesével állt elő.

- A Société Générale-nak fiókja van eggyel arrébb az én műtermemtől, a Route de Marseille 52-es szám alatt. Folyószámlám volt náluk és a pénztáros állandó vevőm volt. Szomszédok voltunk, mindketten háztulajdonosok ugyanabban az utcában és ő sokat fecsegett. Dolgozott az Avenue Jean Médecin-en lévő bankközpontban is és pénztárosként bejárása volt a páncélterembe. Apránként kiszedtem belőle a helyszínrajzot, anélkül, hogy fogalma lett volna, hogy mire készülök. Ő árulta el azt is, hogy a bankba nincs riasztó készülék.

Spaggiari megnevezte a pénztárost, aki nem sokkal korábban hunyt el.

Lehet, hogy ezúttal igazat mondott, de szószátyár bankárt nemigen találni és különös szerencse kell ahhoz, hogy egy gonosztevő éppen ilyennel fusson össze. Ennélfogva nyitott kérdés marad, honnan szerezte Spaggiari a felkészüléshez szükséges értesüléseket - nagyon valószínű, hogy belső informátortól, akinek kilétét feltehetően soha nem fogják megállapitani.

Tudnia kellett az acélszekrény súlyát is. Spaggiari azt állította, hogy egyszerűen megkérdezte az őrt.

A válasz harminc tonna volt és Spaggiari ennek kétszeresét vette számításba. A történetnek ez a része valószínűleg igaz, ezzel magyarázható 1975 januári második látogatása a páncélteremben.

Semmiféle titok nem övezi azonban azt, hogyan jutott a bank körüli csatornarendszer alaprajzához. A város teljes csatornarendszerének tervrajzait bármely polgár megtekintheti a városházán. Spaggiari diszkótulajdonosként

mutatkozott be és közölte, hogy föld alatti klubot szeretne nyitni. A közművek hivatalának dolgozói rendkívül készségesek voltak, másolatot csináltattak a 16. számú tervrajzról és kezébe nyomták az 1:1000 léptékű, nagy, tiszta, térképet.

Spaggiari erről okumlálta ki a banktól a Paillon alagút melletti föld alatti közúthoz vezető legrövidebb utat. Majd gyalogosan ellenőrizte. Saját beszámolója alapjában véve hihető, még akkor is, ha egy kicsit kiszínezte.

- Egymás utáni hat éjszakát töltöttem a csatornában, átgázolva a mocskon, küszködve a patkányokkal és bűzzel. Lépésről lépésre kitanulmányoztam, minden sarkát, minden zsákutcáját. Ha utat tévesztettem, egyszerűen felmásztam az aknán, felemeltem a csatornanyílás fedelét és körülnéztem.

Lehet, hogy nem tartott hat éjszakán át, de aligha volt olyan ostoba, hogy fejét kidugja az utcára; de magyarázata tisztázott néhány lényeges pontot:

1. Az Avenue Maréchal Lyautey-ról le lehetett hajtani egy e célból épített rámpán a Paillon folyó kiszáradt medrébe és onnan - egy rozsdás, alig fél méter magas vaskorlát eltávolításával - egyenesen a föld alatti közútra;

2. Az a pont, ahol az út a bankhoz legközelebb volt: a Rue Félix Faure és a Rue Chauvain kereszteződése;

3. A föld alatti úthoz vezető másik bejárat - ahová kocsik nem fértek be csak emberek - a Place Masséna-tól a Rue Félix Faure végétől volt megközelíthető. Itt található egy föld alatti parkoló, ebből nyílik a vízmennyiségmérő terem, ahol a városi tanács alkalmazottai a csapadék mennyiségét mérték. A parkolót zártláncú televíziós kamerákkal figyeltették, és az egyik kamera egyenesen a terem ajtajára irányult; de könnyedén el lehetett takarni azzal, ha egy kocsi egyenesen az ajtó elé állt.

Ennek a bejáratnak a használatával két mérföldnyi autókázást takarítanak meg. Spaggiari itt eltávolíthatott egy villanykörtét és a konnektorba dughatta az ő lámpáihoz és szerszámaihoz áramot szolgáltató drótot;

4. Harmadik bejárat is volt, sokkal közelebb a bankhoz, de sokkal veszélyesebb is; a Rue de l'Hotel des Postes és a Rue Gustave Deloye sarkán lévő bebúvónyílás. A felszerelés nehezebb darabjait, amiket csak kínlódva lehet a föld alatti útról a csatornán keresztül elvonszolni, ezen a nyíláson lehet majd leereszteni. Vigyázni kell azonban arra, hogy minél kevesebbet használják;

5. A Rue de l'Hotel des Postes alatt, a bankkal szemben a csatornának volt egy zsákutcája - ide lehet berakni a kiásott földet és törmeléket;

6. A páncélterem aljához vezető, a csatornából induló alagút a Rue Gustave Deloye alatt kezdik ásni, közel a bebúvó nyíláshoz.

A részleteken még finomítani kell, de az alapvető terv megszületett és kivitelezhetőnek látszott. Most már csak olyan emberekre volt szükség, akik végrehajtják.

1976 elején Spaggiari felvette a kapcsolatot a Le Gang des Marseillais (a Marseillesi Banda) tagjaival. Marseille régóta a francia bűnözők fővárosa és noha a kábítószer-kereskedelem átvándorolt Keletre, Nizzába, szakértő gonosztevőket változatlanul itt lehetett találni.

A bandát érdekelte Spaggiari terve és átküldött egy „szakértői" csapatot. Egy kis bibi azonban volt: alagútfúró szakemberük, a Kőműves néven ismert olasz, börtönben csücsült. Ki tudják szabadítani, Spaggiari költségére. Spaggiari lenyelte ezt a némileg kétes mesét, leperkált 28000 frankot és a Kőművest megszöktették Bourges börtönéből.

* A szerzők - és a rendőrség is - ismeri a Kőműves igazi nevét; de sose kapták el és a francia törvények értelmében személyazonosságát addig nem fedhetik fel, amíg el nem ítélik, vagy bűnét önként be nem vallja. Ugyanilyen okból a könyvben jónéhány bűnözőnek csak a gúnynevét vagy vezetéknevének kezdőbetűjét tüntetjük fel.

A csapat a föld alatti parkolóból hatolt be a csatornába. Megnézték a föld alatti utat, végigmentek a csatornarendszeren és megvizsgálták a helyet, ahová Spaggiari az alagutat tervezte. A Kőműves a talajt vizsgálgatta.

- Ragacsos mint a puding -mondta. - Az alagutat meg kell erősíteni.

A csapat megnézte a bankot kívülről és a folyosómederből a föld alatti útra vezető bejáratot.

A terv tetszett nekik. Spaggiari viszont nem.

Ajánlatát visszautasították.

A hadsereghez, az OAS-hoz, és Pierre Lagaillarde-hez hasonlóan a Marseillei Banda is meglátott valamit Spaggiari-ban, ami nem tetszett nekik: csipetnyi irrealitást, a megalománia árnyát, a megszállott, labilis személyiséget.

Visszaadták a gumicsizmákat és leléptek. A Kőműves maradt csupán, talán mert lekötelezve érezte magát; így Spaggiari 28000 frankja némiképp megtérült.

Spaggiarinak azonban most újabb csapatot kellett toboroznia. Ez igen súlyos problémának bizonyult és a végén a közreműködők kiválasztása volt a terv leggyengébb pontja.

Jellemző volt a mód, ahogy Francis Pellegrint beszervezte.

A Rue Félix Fauren van egy kávéház, amit ugyancsak Félix Faúrénak hívnak; 1976-ban Nizza legfelkapottabb helye volt. Remek pezsgő-koktélokat és többféle amerikai whiskyt lehetett inni, jó ételeket szolgáltak fel a vendégkör fiatal, jól öltözött és vonzó volt. Odakint két sorban parkoltak az autók, a járdát motorkerékpárok állták el. (A Riviérán nemcsak a Pokol Angyalai járnak motoron s a meleg éghajlaton a téli „szerelés" is fölösleges.) Spaggiari ezen a menő helyen találkozott Pellegrinnel.

Pellegrin piti kis bűnöző volt; rövidlátó, esetlen, pattanásos, taszító jelenség. Okosnak sem lehetett mondani - őszintén szólva: kimondottan buta volt.

Nemrég érkezett teljesen üres zsebbel egy közeli kisvárosból. Spaggiari lenyűgözte. Elegánsnak tűnt, hűvösnek, előkelő származású őrült lángésznek. Alig bírta elhinni, hogy Albert baromfitenyésztő.

-Tudod, Goebbels is nevelt csirkét - mondta neki Spaggiari. Pellegrin nem tudta eldönteni, ugratja-e vagy sem.

Pellegrin feszengett Spaggiari társaságában, alacsonyabb rendűnek érezte magát és igencsak meglepődött, amikor egyik este Albert félrevonta és azt mondta:

- Tudom, hogy bízhatok benned. Nagyon gyorsan szükségem lenne néhány jó kapcsolatra. Ha segítesz, gondoskodom róla, hogy ne bánd meg.

Nagyrészt így toborozta segítőtársait. Négy kivétel volt: G. és P. algériai fehérek és OAS bajtársak voltak; V. kapitány vietnami veterán; és a Kőműves, a Marseillei Banda tagja. További tizenkilenc tagot szereztek a nizzai alvilágból; Pellegrin találkozott valakivel aki ismert egy sofőrt: Spaggiarinak volt egy

barátja, aki ismert olyanokat, akik szerettek volna gyorsan pénzhez jutni - és így tovább.

És itt bukkan fel az első rejtély, ami a rendőrség ténykedését illeti. Minden valamirevaló nyomozótestületnek vannak besúgói a helyi alvilágban: olyanok, akik alapjában véve bűnözők és társaságuk is annak veszi őket, de akik nem riadnak vissza attól, hogy a rendőrségi besúgóként némi mellékkeresetre tegyenek szert. Na már most, az intelligens és sikeres hivatásos bűnözők titokban tartják terveiket, mert nagyon jól tudják, hogy csak legközelebb álló társaikban bízhatnak meg. De Spaggiari a város minden kétes mulatóhelyén valósággal hangosan hirdette, hogy emberekre van szüksége. Nagyon nehéz elhinni, hogy Nizza egyetlen besúgója sem hallott róla. A rendőrségnek azonban fogalma sem volt Spaggiari terveiről. Ez a szembeszökő tehetetlenség nem egyszer felmerül az évszázad bankrablása történetében - erre még majd visszatérünk.

Spaggiari következő feladata a szükséges felszerelés beszerzése volt, s ezt is a tőle megszokott kínos óvatossággal hajtotta végre.

A szerszámok szállítására több vastag vászonzsákot vásároltak, abból a fajtából, amit jachtokon használnak. Ezeket a milánói Rinascente áruházban szerezte be.

Tíz, Stockholmban gyártott svédacél ollót készpénzért vásárolt Belgiumban.

Húsz kisebb és tizenkét nagyobb kalapácsot, többféle kőműveskanalat, harminc különböző nagyságú vésőt, egy göngyöleg műanyag zsákot, hat dinamittöltetű, három oxiacetilén vágópisztolyt vett.

Harminc, Super-Limijet márkájú zseblámpát szerzett be a nizzai óváros különböző üzleteiben és Villeneuve Loubet áruházában. Ezeket mind egyenként vásárolták, és Spaggiari nagyon dühös volt, amikor rájött, hogy egyik társa egy üzletben hármat vett.

Vásárolt továbbá talicskát és több vödröt az alagútból kiásandó föld eltávolítására; többrendbéli deszkát és gerendát az alagút mennyezetének megtámasztására, számtalan ötvenkilós zsák cementet az alagút falához.

A háromszáz méter hosszú elektromos kábelt olyan negyven és ötven méteres darabokból ragasztották össze, amiket Nizzá-ban, Mentonban és Antibes-ben vásároltak.

Két AEG-villanyfúrót, hidraulikus emelőt és - ötvenezer frankért - egy kisebb lézert, amely percenként több mint tíz centi vasbetonon képes áthaladni. Beszerzései közé tartozott egy jól felszerelt elsősegély láda, egy hordozható kályha, az oxiace-tilén pisztoly táplálásához szükséges tartályok, a csatornákban használatos gumicsizmák és vízhatlan kezeslábasok, valamint rengeteg gumikesztyű, a legvastagabbtól a sebészkesztyűig.

A levegő tisztaságáról ipari füstelszívóval gondoskodott.

Az egyetlen tétel, amit lopás útján kerítettek, néhány tucat erős U-szög volt, ami a csatorna mennyezetébe erősítve, magasan a vízszint fölött tartja az elektromos kábelt. Ezeket egy Grasse-i építkezésről lopták el. Nem kétséges, hogy a vásárlásra kapott pénzt valamelyik bűntárs zsebrevágta.

A teljes felszerelés néhány száz méteren való szállításához Spaggiari két felfújható gumicsónakot és több teherautó-kerék belsőt szerzett.

Ásók, lapátok, csavarhúzók, védőszemüvegek, bontóvasak... a lista végtelennek tűnik. A legkülönbözőbb helyeken, egész Nyugat-Európában vásárolták: sose feltűnően, egyszerre mindig csak keveset, gyakorta a nagy áruházakban. Spaggiari szándéka az volt, hogy a rablás végrehajtása után hátrahagyott felszerelés

rengeteg, eredménytelen fejtörést okozzon a rendőrségnek - és pontosan ez történt.

Spaggiarinak most még biztos helyre volt szüksége, ahol az összes felszerelést tárolhatja, ezért kibérelt egy villát Castagniers-ben, a Nizzától néhány mérföldre fekvő faluban. Saját farmján is raktározhatta volna, de úgy döntött, hogy a villa biztonságosabb lesz.

Nagy hibát követett el.

A féltékeny fül mindent meghall

Salamon király mondása

A csatornapatkányok felfedezése -Spaggiari bandájára ragasztották ezt a nevet - valójában tíz nappal a rablás előtt kezdődött, méghozzá a Féltékeny Feleség esetével.

Az asszony egy kicsapongó, középkorú, szállítási vállalkozó felesége volt. A férfit őszes-fekete haja, jóformájú teste kora ellenére igen vonzóvá tette - s ezzel nagyon is tisztában volt. Szívesen ugratott másokat és szívesen mutogatta alakját a tengerparton. Vállalkozása sikeres volt. A házaspárnak volt egy húszéves fia.

1976 elején az asszony - nevezzük Madame V-nek - rájött, hogy férje villát bérelt szeretőjének Cagnes sur Mer-ben. Dühöngött és válásról tárgyalt ügyvédjével, de végül úgy döntött, hogy nem lép, nem is szól, kivárja amíg a viszonynak vége lesz.

1976. július 8-án Monsieur V. üzleti ügyben Lyonba utazott. Felesége aznap este rájött, hogy a kulcstartóról hiányzik egy kulcs: a Castagniers-i villa kulcsa, amely villa nem Monsieur V., hanem egy barátja tulajdona volt. A barát távolabb lakott és V.-ék megígérték, hogy vigyáznak a villára, időnként kiszellőztetnek, azt a látszatot keltik, mintha lakott hely lenne, hogy elriasszák a betörőket. Madame V. most azt gyanította, hogy férje nem Lyonba ment üzleti útra, hanem valami kis nőcit vitt a Castagniers-i villába.

Másnap, július 9-én, Madame V. krémszínű Peugeot kocsijába ült és Castagniers felé hajtott. Fejében még nem alakult ki pontos terv, még nem tudta, mit akar, miközben óránként nyolcvan kilométeres egyenletes sebességgel hajtott el a Nice-Matin épülő új felhőkarcolója mellett. Egyik cigiről a másikra gyújtott, negyvenéves arcán megfeszültek a ráncok.

A villa a főúttól kissé távolabb, csendes környéken fekszik. Provencei parasztház stílusban épült, olajfák veszik körül, vörös csempés teteje van és durván vakolt, tojáshéj színű falafe. Magasan fekszik a domboldalon, a kilátás innen lélegzetelállító.

Madame V. valamivel arrébb állt meg. Látta, hogy nyitva vannak a zsalugáterek, a villában tehát van valaki.

Egy pillanatig tétovázott, majd éles kanyarral megfordult és teljes sebességgel elhajtott. Eleget látott: szilárd meggyőződése volt, hogy férje ismét hűtlen hozzá, de nem volt bátorsága ahhoz, hogy bekopogjon és rajtakapja.

Hazament és megpróbált nem sírni. Ami ezután történt, arra nemigen tudott ésszerű magyarázatot adni. Meg akart bizonyosodni arról, hogy férje ott van a villában, azt akarta, hogy férje tudja, hogy ő tud hollétéről és kínos helyzetbe akarta hozni. Felemelte a kagylót és a villa tulajdonosát tárcsázta.

- Bérbe adta a villát? - kérdezte.

- Nem. Miért kérdi?

- Nemrég arra jártam és észrevettem, hogy nyitva vannak a zsalugáterek. Gondoltam, utánanézek.

- Nem adtam oda senkinek. A kulcs ugye maguknál van?

- Igen - hazudta.

- Akkor a férje nem tudna odamenni és ellenőrizni?

- Nincs itthon. Lyonba ment üzleti ügyben. - Madame V. elhallgatott, majd kis idő múltán így folytatta: - Izgat a dolog. Annyi betörés van a Cote d'Azuron, ez a rengeteg hippi...

Az utolsó mondatra a tulajdonos felkapta a fejét.

- Rendben - mondta - végül is az én villám. Értesítem a rendőrséget.

Franciaországban kétfajta rendőrség létezik. A nagyvárosokban működik a Police Judiciaire, amely nagyjából úgy működik, mint az angol városi rendőrség, és ahhoz hasonlóan a belügyminisztérium fennhatósága alá tartozik. Vidéken és a kisvárosokban a Gendarmerie (csendőrség) működik - katonai testület, amely a hadügyminisztériumhoz tartozik. A csendőrök mindig egyenruhában járnak, nyomozóik nincsenek: bűnügyeket a legközelebbi rendőrőrsnek kötelesek jelenteni, és amazok folytatják le a nyomozást.

A Castagniers-i villa tulajdonosa a Plán du Var-i csendőrséget riasztotta. A hívásra Claude Destreil válaszolt, aki - mint minden csendőr - jólápolt fiatal férfi volt rövid hajjal, kékvászon ingben és nadrágban. Mint minden falusi csendőr, őt is érdekelték a területén felbukkanó rendkívüli ügyek. És minthogy épp akkor nem volt más teendője, mint egy unalmas jelentés készítése, fogta kollégáját, Patrick Gruau-t és a villához hajtott.

Destreil kis kék kocsijával egy olajfa alatt parkolt és a két férfi körülnézett. Gruau felment a bejárati ajtóhoz vezető tizenhét lépcsőn és többször kopogott, de senki sem válaszolt. Mindketten megcsodálták a Var folyó völgyével ékes tájat.

A villa zsalugáterei, valamint egy ablak, valóban nyitva álltak. A garázs zárva volt, de be tudtak lesni és feljegyezni a bent parkoló metálszürke Peugeot 504 rendszámát.

Betörésnek semmi jele.

A csendőrök visszatértek az őrsre. Aznap délután megtudták, hogy a kocsi az innen mintegy háromszáz kilométerre lakó, Béziers-i hangszerkereskedő nevén van.

Este fél hétkor ismét ellenőrizték a villát - ezúttal több szerencsével.

A felhajtón két drága autót (egy Mercedest és egy Renault 17-est) láttak, a lépcsőkön pedig négy férfi üldögélt.

A csendőrök kérdezősködni kezdtek. A legidősebb férfi megmagyarázta:

- Kibéreltük a villát és a barátunkat várjuk, aki a kulcsot hozza.

A tulajdonos határozottan állította, hogy senkinek nem adta bérbe a villát. A csendőrök elkérik a papírokat és a következőket jegyzik fel:

Dominique Poggi, lakhelye Rue For-millére 26, Antibes; született 1926. február 16-án a korzikai Farinoleban; Dániel Michelucci, lakhelye Rue Sama-tan 20, Marseille; született 1947. október 6.-án Marseilleben; Christian Duche, lakhelye Esplanade de la Tourette, Marseille; született 1947. március 8-án Marseilleben; Alain Pons - nincsenek papírjai.

- Tudjuk, hogy a tulajdonos nem adta bérbe a villát - mondta nekik Destreil.

Foggi mosolygott.

- Hát, ami az illeti, nem vettük bérbe. Egy barátunk, Raymond szerezte nekünk, ő hozza a kulcsot. Ellenőrizhetik - étterme van a parton St. Laurent de Var-ban.

A csendőröket nem győzte meg.

Poggi kacsintott és így szólt:

- Egy kis bulit tartunk itt ma éjjel... Így magunk között... értik mire gondolok?

Nőket sehol sem látni és ez a négy férfi nem tűnik homokosnak.

- Rendben, akkor megkeressük ezt a Raymondot - mondta Destreil.

Poggi zavarba jött.

- Ami azt illeti, nem nála van a kulcs, hanem egy barátjánál.

- És az a barát hol lakik?

- A stadion mellett.

- Akkor odamegyünk.

A férfiak vállat vontak és felálltak. A csendőrök motorzajt hallottak. Megfordultak és a fák koronája fölött megpillantották egy autó tetejét. Az autó hirtelen megállt, rükvercbe kapcsolt és elhajtott. A csendőrök azonban felismerték, hogy egy Renault 5-ös.

A hat férfi elindult: Destreil és Gruau a rendőrségi kombiban, Duche a Mercedes-ben és a másik három a Renaultban.

A megadott cím Madame V. lakása volt - ő indította el az egész ügyet, mert hűtlenséggel gyanúsította férjét. A nő otthon volt. Vele volt fia is és a nőn meglátszott, hogy sírt.

A nappaliban most nyolcan tolongtak.

- Magánál van a Castagniers-i villa kulcsa? - kérdezte Gruau.

- Nincs nálam - hangzott a válasz. - Elvitte a férjem. Egy kurvával hentereg a villában.

- Nem igaz - szakította félbe Poggi -Raymondnak adta a kulcsot, ő továbbítja nekünk.

Madame V. meglepődött.

- De miért?

Poggi rejtélyesen mosolygott.

- Egy kis bulit terveztünk... tudja, olyat.

Ezt a szöveget Destreil már hallotta. Elhatározta, hogy erélyesen intézkedik. Madame V. fiához fordult.

- Kérem hívja fel ezt a Monsieur Raymondot és szóljon neki, hogy azonnal jöjjön ide. Csak annyit mondjon, hogy a barátai látni akarják.

A fiú szót fogadott és negyed órával később megérkezett Raymond. Amikor a csengő megszólalt, a csendőrök mindenkit felszólítottak, hogy hagyják el a szobát, négyszemközt akarták kihallgatni és meggyőzni, hogy mondandója egybevág-e a többiekével. Azonban nem voltak nagyon járatosak az ilyesmiben s Poggi nyitott ajtót, miközben pár szót odasúgott Raymondnak.

Az egész nagyon gyanús volt, de emiatt aligha lehet valakit letartóztatni.

Destreil ránézett Gruau-ra és vállat vont.

- Ezt elszúrtuk - mondta.

A csendőrök kihallgatták Raymondot, akinek meséje magától értetődően egybevágott Poggiéval. A két csendőr jelentette az esetet Pierre Dufournak, a Plán du Var-i őrs nagybajuszú parancsnokának, aki vállat vont és azt mondta, hogy az ügyet ne zárják le. A nap végén az egyetlen elégedett személy Madame V. volt, aki megtudta, hogy a férje nem volt hűtlen hozzá.

A csendőrök a következő napokban próbáltak tovább kutakodni. Felderítették, hogy a két kocsi nem annak a négy férfinak a tulajdonai: a Mercedes forgalmi engedélye Alain Benisson nevére szólt (lakik: Rue Massenole 28, Marseille; született 1942. szeptember 3-án); a Renault 17-é pedig Louis Belayle nevére (lakik: Avenue Camipelletan 88, Marseille; született 1951. február 18-án Marseilleben). Azonosítani tudták a Renault 5 kocsit is, amelynek tetejét meglátták, amikor sebesen távozott a villától. A közelben lakó nő elpanaszolta, hogy a „hátraarcot" az ő pázsitján hajtotta végre, ezért felírta a rendszámát. Sofőrjéről nem tudott személyleírást adni, de a rendszám alapján a csendőrség megállapította, hogy a forgalmi engedély André Fénouil nevére szól (lakhelye: Rue de Chaipitre 5, Nimes; született 1931. december 13-án az algériai Oranben). Büntetett előéletű: tizenkét évet ült gyilkosságért.

A Plán du Var-i őrsön mindössze hat csendőr szolgált: a parancsnok, Dufour, és beosztottjai: Destreil, Gruau, André Diminato, Edmond Sanchez és Patrice Sloma. A villa titka valamennyiüket izgatta. Nem volt értelme felvenni a kapcsolatot a nizzai nyomozókkal, mert nem történt bűncselekmény és nem volt kézzelfogható értesülésük sem - csak homályos gyanújuk. Emellett, igen izgalmasnak tartották az ügyet. Ritkán fordult elő, hogy a kék vászonba járó csendőrök bebizonyíthatnák: jobban értesültek, mint a kikent-kifent városi nyomozók.

A csendőröknek is megvoltak a saját vamzereik. Egyikük, egy jól értesült bisztró tulajdonos - mellékesen illegális büki - egy pohár ásványvíz fölött közölte velük:

- A maguk négy látogatója tegnap itt járt. Azt mondták egy melón dolgoznak. Nagy melón.

A bankrablás előtt a csendőrök ennél tovább nem is jutottak. Ezzel együtt, valóban elképesztő, hogy kezükben volt négy autó rendszáma, tíz ember neve és egy besúgótól kapott információ, míg a nizzai rendőrségnek - az állítólagos nyomozóknak - semmijük sem volt. Olyan ez, mintha London egyik külvárosának közlekedési rendőre értesülne a város szívében tervezett bankrablásról, miközben a Scotland Yard nem tud semmiről.

A villában történt incidens megijesztette Spaggiarit. Merthogy természetesen a villa volt a főhadiszállás, ahol a rabláshoz előkészített felszerelést tárolta. És a törvényes rend képviselőivel történt súrlódás zavart okozhatott az előkészületekben. Ami azt illeti, eredendően épp aznap este akartak nekifogni s csak azért halasztották el, mert Spaggiari megtudta: Nizza a hét végén igen fontos látogatót vár.

1976. július 10-én szombaton délután fél hatkor az elnöki lökhajtásos gép, a Mystére 20 leszállt Nizza repülőterén; Giscard d'Estaing érkezett meg. Dél-Franciaországnak ez volt az egyetlen megyéje, amely rá szavazott; a többi déli megye Mitterandra, a vesztesre. A gépből szürke öltönyben kilépő napbarnított elnök jókedvűen integetett a várakozó tömegnek.

Végighajtott a Promenade des Anglais sugárúton - a zászlókat lengető várakozók sorfala között - majd St. Jean Cap Ferrat-nál megtekintette a flottagyakorlatot. Ezután visszatért a nizzai városházára, a Masséna palotába, ahol tiszteletére fogadást rendeztek.

Két, nemzeti viseletbe öltözött kislány virágcsokrot nyújtott át az elnöknek, aki beírta nevét a város aranykönyvébe és átvette a város ajándékát (egy korál szobrot) Jacques Médecin polgármestertől (a kormány turizmusért felelős miniszterétől) majd kezet rázott jó néhány személlyel a hatszáz meghívott közül.

A vendégek egyike jólöltözött férfi, méretre szabott alpakka öltönyben, vállán lazán lógó pelerinnel. Izmos testű macskaléptű. Sötét arca erős jellemről tanúskodik: sötét szemében ironikus mosoly bujkál, barna hajában néhány szürke fürt, orra hosszú, álla kiugró; mindig mosolyra kész. Lezsernek látszik, miközben élénken figyel. A polgármester félhivatalos fényképésze: Albert Spaggiari, aki ezúttal nem fényképész. Az elnöki testőrséget figyeli szakmai érdeklődéssel.

Egyes testőrök aprófejű piros gombostűt hordanak zakójuk hajtókáján; másokat a felületes szemlélő nem egykönnyen ismeri fel - Spaggiari kétszer is megnézi a púderdoboz tükrébe nézegető nőt; szerinte ő is „gorilla". Odakint, a háztetőkön, további testőröket fedez fel.

Rendőrségi erősítést hoztak Cannesból, Toulonból és még a távol eső Marseilleből is. Nizza tele van hekusokkal. A városban teljes a biztonság. Valószínűleg még a csatornákban is bombákat keresnek.

Spaggiarit a csatornák izgatják. Terve olyan közel van a megvalósuláshoz. De ott az a tegnapi incidens Castagniers-ben, ma meg ellenőrizhetik a csatornákat. Úristen, mennyi munkát fektetett azokba a csatornákba...

A csatornától a páncélterem aljáig húzódó alagút kiásása majdnem két hónapig tartott; május és június nagy része ráment.

A metálszürke Peugeot 504 minden második napon behajt a Place Masséna alatti föld alatti garázsba és megáll a vízmennyiségmérő terem ajtaja előtt, szemben a zártláncú tévé kamerával. Szorosan mögéje beállt a Citroen 2CV teherautó, amelyet így sem a kamera, sem a bódéjában üldögélő garázsmester nem láthatott.

A Kőműves és segítőtársai kiszálltak a teherautóból, levették a felszerelést és a vízmennyiséggyűjtő termen keresztül a föld alatti úthoz mentek. Innen, kétrét görnyedve gázoltak át az alig valamivel több mint egy méter magas csatornán a bankhoz.

Az alagút elején ketten dolgoztak, egyikük csákánnyal lazította a földet, másikuk ellapátolta. Egy harmadik néhány méterrel arrébb vitte, be a zsákutcába.

Az alagút nyílása alig volt magasabb hatvan centinél. Spaggiari erősködött, hogy a nyílásnak úgy kell kinéznie, mintha a csatornázok, vagy a telefontársaság dolgozói csinálták volna: a kicementezett falakat ugyanolyan színre kell festeni. Abból indultak ki, hogyha történetesen erre jár a csatornázási művek valamelyik dolgozója, semmit se vegyen észre. Az elnöki látogatás idejére deszkával befedték és le is festették az alagút nyílását.

Ahogy a munkálatok haladtak, a Kőműves követte a földmunkásokat, gerendákkal erősítette az alagút tetejét és betonnal a falakat. A Kőműves hivatásos szakember volt, építőmester fia, aki rájött, hogy szolgálataiért a bűnözők busásabban fizetnek, mint az építőipar. A műveleteknek ezt a részét ő irányította.

Spaggiari időről időre felbukkant, ellenőrizte a munkát és mindig volt nála néhány üveg bor a munkások poros torkának leöblítésére. Egyszer megkérte az embereket; kapcsolják be a villanyfúrót s ő felment az utcára, hogy ellenőrizze: odafentről mennyire hallhatók.

A legelöl ásó két ember munkája rettenetesen nehéz volt. Egyik éjjel egyikük elájult. Pillanatnyi pánik tört ki; G. a banda legifjabb tagja, először egész testében remegett, majd hányni kezdett. A vízmennyiségmérő terembe vitték majd hazaszállították.

Ezek után Spaggiari igen szigorú rendszabályokat vezetett be. Az alagútásó csoportok harmadnaponként váltották egymást. A leszállás előtt tartózkodniok kellett az alkohol és kávé fogyasztásától és kötelező volt a tíz órás alvás. Spaggiari nyugtatókat adott nekik és szíverősítő injekciókat készített elő. A párban dolgozók tíz percig dolgoztak és tíz percig pihentek. Végül ipari füstszűrő berendezést vásárolt, hogy biztosítsa a friss levegőt.

Ugyanebben az időszakban állított fel és próbált ki egy bonyolult megfigyelő rendszert.

Az egyes számú megfigyelőpont utcaszinten volt, az őrszem a föld alatti parkoló bejáratának közelében üldögélt egy Renault 5 kocsiban. Veszély esetén a parkolóba kellett sietnie, majd át a vízmennyiségmérő termen és riasztani Marcelt. Ezután Marcel végigszalad a föld alatti úton, be a csatornába és megfújja a sípot.

A kettes számú megfigyelő a föld alatti út folyóparti bejáratánál - mintegy másfél kilométerrel arrébb - motorkerékpáron ült. Az volt az utasítása, hogy veszély esetén hajtson le a föld alatti úton, pattanjon le a motorról, hatoljon be a csatornába és fújja meg a sípot.

Így tehát, ha bármelyik nyílás felől veszély fenyegetne, egyiken vagy másikon el tudnak menekülni.

A kettős biztonság érdekében a Renault 5 és a motorbicikli között rádióösszeköttetés volt. (Spaggiari szeretett volna rádióösszeköttetést teremteni - később - a páncélteremből is, de a vastag betonfal ezt lehetetlenné tette.)

A sípszót is kipróbálták és kiderült, hogy az alagútban dolgozók a csatornán keresztül mintegy kétszáz méterről is meghallják, még akkor is, ha a forrasztó lámpák teljes erővel működnek.

Lemérték azt is, hogy mennyi időbe telik a motoros útja a bejárattól a csatornáig. Megállapították, hogy egy perc és tizenöt másodpercig tart.

Július első hetének egyik éjszakáján az ásók a páncélterem betonfalába ütköztek. Megtisztítottak több mint egy méter széles területet és lerakták szerszámaikat.

A Kőműves végzett a fal megerősítésével és újból ellenőrizte munkáját. Minden készen állt.

Az államelnök látogatása miatt halasztást szenvedtek ugyan, de Spaggiari alagútját senki sem fedezte fel. A Castagniers-i incidens okozott néhány kínos percet, de úgy tűnt, hogy a csendőrség ejtette az ügyet.

Július 16-a, péntek volt a kiszemelt nap.

Felkészültek az évszázad bankrablására.

Péntek, 10 óra 30.

A Kínai erősen fékezett. Sivító kerekekkel állt meg a Land-Rover. A hátsó ülésen négy férfi kapott a gázpalackok után, nehogy felboruljanak. A városi busz sofőrje, aki majdnem összeütközött a Land-Roverrel, vadul káromkodott és továbbhajtott a Rue de l'Hotel des Postes-on. A Kínai kockás zsebkendővel törölgette izzadt homlokát.

- Hülye fasz - szólt az egyik férfi.

- Nem az én hibám - mentegetőzött a Kínai - az a marha buszsofőr.

- Gyerünk tovább - mondta a Kínai mellett ülő Albert Spaggiari. - Senki nem hibáztat. Kanyarodj balra. - Tettetett könnyedséggel rakta fel lábát a műszerfalra és szivarra gyújtott.

A Kínai nem szerette a Land-Rovert, de Spaggiari ragaszkodott hozzá; az indokínai háborúra emlékeztette. Spaggiarit sem, aki az idegeire ment azzal, hogy a nagymenőt játszotta.

Befordult az Avenue Paulianira és azon haladt a Place du Quinzieme Corps-ig. A Notre Dame Auxiliatrice templomnál ráfordult az Avenue Dom Boscora. Magas fal szegélyezte az utcát. Mögötte a városi börtön.

Spaggiari leharapta a szivar végét és a hátul ülőkhöz fordult:

- A börtöntől indulunk. Hát nem jó ómen?

Senki nem nevet. Henri, a Hegesztő, két ujját keresztbe tette, hogy minden sikerüljön. Utána a Tour de Francé kerékpárversenyről kezdett el beszélni. A többiek mohón kapnak a témán. Idegesek voltak. Csak a bolond nem lett volna ideges.

A kocsi elérte a folyómedret és megállt. Már kialudt a csendőrkaszárnya pirosfehér-kék lámpája és sötétbe borult a távolabbi kiállítási csarnok is. A Kínai jelt adott a kocsilámpával: két hosszú, egy rövid villanás. A folyó medréből érkezett a válasz: két hosszú, egy rövid. Tiszta a levegő.

A Kínai lehajt a rámpán és a folyómeder homokján megáll. Az elemlámpás őrszem a Land-Roverhez sétál. Egy másik félretolja az alacsony korlátot, a kocsi az alagút szájáig araszolt.

Spaggiari kiugrott.

- Minden rendben?

- Igen. - A másik férfi walkie-talkiet szed elő, szájához emelte és megnyomta a gombot. - Itt Roseau - mondta halkan. -Itt vagyunk. Vétel.

Recsegve jött a válasz:

- Itt Masséna. Küldjétek a bútort.

Spaggiari odaszólt az elemlámpás férfinak:

- Hol a motorkerékpár?

A férfi fejével hátrafelé intett.

- Ott arrébb. Ne izgulj.

Spaggiari felvonta szemöldökét. Elemlámpája fényében a férfi észrevette, hogy Spaggiari arca elkomorul.

- Bocsánat -vágta rá gyorsan.

- Ha valami történik - mondta Spaggiari.

- Egy perc és tizenöt másodperc alatt figyelmeztetlek.

- Akkor otthagyod a motort és eltűnsz a föld alatti parkolón át.

- Így lesz.

Spaggiari visszamászott a Land-Rover-be. A Kínai bekapcsolta az oldallámpákat és a kocsit a folyómederbe irányította. A motorkerékpáros és az elemlámpás férfi helyretette az alacsony korlátot.

A Land-Rover felgyorsult és a Kínai felgyújtotta a reflektorokat. Fénye megvilágította egy felvonulási terület hordalékait: cementzsákokat, téglát, régi újságokat, habarcstartó deszkákat. Valaha tervezték, hogy főutat építenek itt, amely a külvárosok forgalmát egyenesen a Promenade des Anglaishoz vezeti, de az elképzelés sose jutott túl a tervezőasztalon. Az utat csupán a csatornázási művek munkásai használták.

Az autó áthaladt egy bal oldali árkád alatt, ahol hallani lehetett a Paillon folyó csordogálását. Patkányok serege pislogott a fényben, majd eltűnt egy korhadó deszkahalom mögött. Dohos volt a levegő. Kicsit előbb, a kocsi lámpái fényében várakozó emberek csoportját pillantották meg. A Land-Rover lassított és megállt előttük.

A második csapat a Place Masséna felől érkezett, a föld alatti parkolón és a vízmennyiségmérő termen keresztül. Ők hozták a vízhatlan öltönyöket, a derékig érő gumicsizmákat, további szerszámokat, két felfújható gumicsónakot és teherautók belső gumijait. A föld alatti úton állva, a csatornanyílás közelében pumpáltak levegőt a csónakokba és tömlőkbe.

Egy közeli szállodában az orvos karosszékébe süppedt. Hatvanórás készenlétbe kell lennie. Nem volt igazi orvos - azaz, hogy az volt, amíg a hatóságok rá nem jöttek, hogy tiltott abortuszokat hajt végre.

Minthogy praktizálása engedélyét elvették, néha az alvilágnak segédkezett - foglalkozott lőtt sebekkel, ha az áldozat nem akart kórházba, a hatóság szeme elé kerülni - meg egyéb ilyesmikkel. Nem mondhatni, hogy túl sok elfoglaltsága lett volna, de lakbérét ki tudta fizetni.

Spaggiari nem mondta el pontosan, hogy mi történik a hét végén, de nem nehéz kitalálni. A felvetődő orvosi problémák között fuldoklás, klausztrofóbia és üzemi baleset szerepel. Valószínűleg alagutat ásnak valahol. Az orvos a részletekre nem volt kíváncsi. Hétfő reggel megkapja a pénzt, hazamegy és

szelektív emlékezetkiesést produkál. Az embernek meg kell élni. Manapság már a fél világ engedélyezi az abortuszt - ez a sors iróniája.

Az Avenue Verdunon, közel, de nem túl közel a bankhoz, Renault 4 kocsi parkolt, pontosan olyan, mint az elektromos műveké. Benne öt gázpalackot és egy hidraulikus emelőt tároltak. Az emelő a felszerelés elengedhetetlen része volt, de nagyon súlyos darab. Majd minden mást, amire szükség van, el lehet szállítani a felfújható gumicsónakokon és tömlőkön; de az emelő a csatorna vízébe süllyesztené a csónakot, tehát a bank melletti bebúvó nyíláson kell leereszteni. Ez lesz az egész művelet legkényesebb pontja. A Renaultban ülő férfiak idegesen dohányozva várták a jelszót.

A föld alatti úton váró férfiak kinyitották hátul a Land-Rovert és hátsó falát leeresztették. A légkör feszült volt; senki nem beszélt. Spaggiari viszont mindegyikükkel kezet rázott, mosolygott, tréfálkozott, szántszándékkal igyekezett felrázni őket. Sikerült.

Lepakoltak az autóról és a felfújható eszközök karavánjára kezdték átszállítani a felszerelést. A Kőműves néhány felfújható gumimatracot is hozott. A csónakokat, matracokat és a belsőket egymáshoz kötözték. Amikor a rakodással végeztek, a férfiak behatoltak a csatornába és megindultak a bank irányába. A Kőműves ment elől. Kétrét hajolva gázoltak át a bűzös csatornán. Majdnem száz métert tettek meg a Rue Chauvain alatt, majd balra fordultak a Rue Gioffredo alatt és egyenesen tovább a Rue St. Michel alatt, majd további kétszáz méteren át vonszolták magukat a bank irányába. A Kínai káromkodott: csizmája beragadt a csatorna sarába.

A konvoj megállt az általuk ásott alagút bejáratánál. A Kőműves belépett az alagútba és kitekerte a spárgaszőnyeget, amely megkönnyíti a nehéz felszerelés továbbítását a páncélterem faláig érő nyolc méternyi alagúton. A többiek megkezdték a rakodást.

Az alagútban csatornabűz és acetonszag terjengett. Henri, a Hegesztő, két gázpalackot a falhoz támasztott, ráerősítette a hegesztőpisztolyt és felvette kék védőszemüvegét. A Korzikainak tartott még egy utolsó leckét.

Öngyújtójával lángra lobbantotta a hegesztőpisztolyt. A fellobbanó magas narancsszínű láng óriás árnyékokat vetett az alagút falára.

- Ha kisebbre veszed a lángot, forróbb lesz - mutatta és a láng kékre váltva sziszegett.

Vízhatlan táskájából forrasztó fémet vett elő és a lángot ráirányította.

- Mindig az aljára célozz és rövid szünetekkel dolgozzál, mert különben a forrasztóanyag nem ragad oda és lecsúszik a fémről.

Kiáltás szállt a csatornából:

- Ó, szar. -A Kínai kiáltott.

Valaki nevetett.

- Mi történt?

- A Kínai megcsúszott és a csizmája megtelt szarral.

A nevetés enyhített a feszültségen.

A felszerelést az alagútba rakták és a csónakok visszamentek az újabb adagért. A következő másfél órában egy tonnányi anyagot hordtak a föld alatti útról az alagútba.

A Kőműves megvizsgálta a mennyezetet és meglátta, hogy az alagút második felében a tartógerendák a sárba süppedtek. Nekilátott, hogy megerősítse őket. Odafent, a Place Masséna föld alatti parkolóban egyikük konnektorba dugta az elektromos kábelt és hirtelen két reflektor világította meg az alagutat.

Rendőrjárőr kocsija haladt át a Place Massénán. A Renault 5-ben az őrszem szájához emelte a walkie-talkiet.

- Itt Masséna. A sirály alacsonyan repül.

A föld alatti út bejáratánál álló őrszem válasza:

- Vettem. - Odaszólt a motorkerékpárosnak: - Zsaruk a föld alatti parkoló közelében.

A motoros gépére ült és beindította.

A járőrkocsi elhaladt a parkoló bejárata előtt és folytatta az útját az Avenue Jean Médecin-en. A Renaultban ülő őrszem megkönnyebbülten felnevetett.

- Tiszta a levegő - szólt bele a rádió adóvevőbe.

A motoros leállította gépét.

Szombat, 1 óra 30 perc.

A Kőműves és a Korzikai egymás mellett fekve fúrja a páncélterem falát. A kétszáz watt erős lámpák és a működő masinák rettenetes hőséget okoznak, a két férfi izmos hátán izzadság patakok csordogálnak. A füstelszívó teljes erővel működik.

A páncélterem megerősített vasbeton fala harminc centi vastag, de az elmúlt hét során a csapat félig már átfúrta. Az első éjszakán Spaggiari odakint, a bank előtt álldogált, mialatt az alagútban tevékenykedő csapat négy légkalapácsot működtetett egyidejűleg: nem hallott semmit.

A Kőműves és a Korzikai tizennégy, egymástól másfél centi távolságra lévő lyukat fúrt. Ekkor hátrafelé másztak és előre engedték a Kínait. A két férfinak Spaggiari törülközőt és ásványvízzel teli üvegeket nyújtott át, amit mohón felhajtottak.

A Kínai vésővel és kalapáccsal esett neki a betonfalnak. Védőszemüveget hordott, de egy szilánk máris felhasította arcát. Ötvenet ütött a nagykalapáccsal és harmincat a kisebbel; ezután hátramászott és átadta helyét P.-nek. Egy menetben senki sem bírt többet nyolcvan ütésnél.

Mögöttük az ötödik férfi zsákba lapátolta a törmeléket, a hatodik meg talicskával elhordta.

A Kőműves felhajtott egy egész üveggel és karját Spaggiari vállára tette.

- Mit passzolunk el a ma esti tévé műsorból?

- Az Érinthetetleneket - hangzott a válasz.

Mindenki nevetett.

P. végzett a nyolcvan ütéssel és Spaggiari szünetet rendelt el. Eloltotta a reflektorokat, csupán egy kis, 25 wattos körtét hagyott égve, hogy a levegő lehűljön. Termoszt vett elő, mindenkinek kávét töltött.

Az emberek leeresztettek, noha valamivel korábban volt egy feszült pillanat. Arra számítottak, hogy lézerrel hatolnak át a falon, de Spaggiari közölte, hogy lehetetlen: a gép túl sok hőt, gázt és füstöt termel ahhoz, hogy egy ilyen szűk helyen használják, különösen speciális védőöltözék nélkül. Csak azért vásárolta, hogy a bandát fellelkesítse. Amikor rájöttek, hogy újabb nehéz éjszaka vár rájuk, majdhogynem fellázadtak; de most már (és ezt Spaggiari előre kiszámította) túl közel voltak a célhoz és abbahagyták a morgolódást. A lázadás pillanata elmúlt.

Marcel, a vízmennyiségmérő teremben tartózkodó őrszem lejött az alagútba.

-Hogy haladtok?

- Te meg mit keresel itt? - kérdezte Spaggiari.

- Roger vette át az őrhelyet. - Roger hároméves börtönbüntetését szolgálta s a hét végére kiengedték, hogy anyját meglátogassa. Azonban ahelyett, hogy hazament volna, úgy döntött: keres egy milliócskát, mielőtt visszatérne cellájába.

- Hogy haladtok? - kérdezte ismét Marcell.

- A fal itt mintha üregesebb lenne -mondta P. - azt hiszem már majdnem ott vagyunk. Még néhány óra és áttörjük.

Szombat, 10 óra 30 perc.

A vésők kicsorbultak, a férfiak félholtak voltak, de a fal nem engedett. Négy férfi feküdt háton a spárgaszőnyegen, moccanni sem volt erejük: a Kőműves, Henri a Hegesztő, Marcel és Roger. A csatornában nyolc másik lazított begörcsölt izmain: karját lengette, térdrugózást végzett. Csak kiegyenesedni nem tudott.

- Holnap is itt fogunk rohadni - káromkodott Roger.

- Mégis csak használni kell a lézert.

- Nem - jelentette ki határozottan Spaggiari. - Hát nem érted, hogy egy ilyen szűk helyen mit okozna az ötezer fokos hőmérséklet? Elevenen megsülnénk.

- Beindíthatnánk a gépet és a csatornában várakoznánk.

- Megfulladnánk a füsttől. Arról nem is szólva, hogy a füst felszállna a csatorna bebúvó nyílásain. Ezért a pénzért akár már most feladhatnánk magunkat a rendőrségen.

Vészterhes csend állt be. Spaggiari szivarra gyújtott.

- Jelentkezzen, aki abba akarja hagyni.

A Kőműves fáradtan bólintott, felkelt és a fal felé indult. A Kínai csatlakozott hozzá.

Spaggiari elfojtotta megkönnyebbült sóhaját. Ujabb válság múlt el.

Szombat, délután 4 óra.

- Szűzanyám!

A Kőműves a teljes összeesés szélén állt. A véső mintha a tenyeréhez nőtt volna. Szemei égtek, rettenetes melege volt, alig bírta álmosságát leküzdeni. Darabról darabra tört le a beton az acélvázról.

A Kőműves már nem bírt uralkodni magán. A betonba vágta a vésőt és teljes erejével rávágott a kalapáccsal. Porladt a beton; a véső átcsúszott; és az ütés erejétől a véső fogója és a Kőműves hüvelykujja a lyukba szorult; teli torokból üvöltött és elájult.

Áttörte a falat!

Spaggiari egy szempillantás alatt a Kőműves mellett termett. Gyöngéden húzta ki a férfi kezét a lyukból. Megborzongott: a hüvelykujj merő nyers hús volt. Azonnal novokain injekciót adott a Kőművesnek.

Csak ezután nézett a falra.

- Mi történt? - kérdezte a Kínai.

- Sikerült! - válaszolt Spaggiari. - Áttörtük ezt a kurva falat!

Mindenki nevetett és éljenzett.

Újabb öt órába tellett, amíg a lyuk elég nagy lett ahhoz, hogy egy férfi kényelmesen átmászhasson rajta. A Kőműves munkaképtelen volt, fájdalomcsillapítókat kapott, de most már senki sem bánta, hogy tovább kell dolgozni. Amikor az utolsó betondarabkát is eltávolították és elszállították, a Kínai nekiesett az acélhálónak, átvágta az oxiacetilén pisztollyal és félretolta a kiálló részeket.

Amikor végzett, odaintette Spaggiarit.

Albert a spárgaszőnyegre térdelt és bekukucskált a lyukon. A mások oldalon, ahogy az várható volt, egy páncélszekrény háta látszott. Az őr szerint a szekrény súlya harminc tonna. Spaggiari megfordult és odaszólt Renének:

- Menj, értesítsd Marcelt.

Szombat este 9 óra.

René, aki hosszú haja és ábrándos tekintete miatt a Költő nevet kapta, végigsietett a csatornán, két keze a csatorna falát súrolta. A föld alatti útra ért és a vízmennyiségmérő terembe rohant, ahol Marcel várakozott.

- A hidraulikus emelőt - lihegte.

Marcel az ajtón át a föld alatti parkolóba sietett, felszaladt a lépcsőn és ki a Félix Faure utcára. Felemelte zseblámpáját, az utca túloldalára irányította és két rövidet villantott.

A várakozó Renault 5 reflektorának két rövid villanásával válaszolt, majd elindult és az Avenue Verdunra fordult. A Renault 4, amely úgy nézett ki, mintha az elektromosművek gépkocsija lenne, eloltott lámpákkal várakozott. Amikor elhajtott mellette, a Renault 5 egy éleset dudált.

V. százados, a vietnami veterán és G. az Algériai, nem a kocsiban ült, hanem a közelben, az a Albert I. parkot övező alacsony falon. Majdnem 24 órája, a

vártnál sokkal hosszabb ideje várakoztak. Amint a Renault 5 eltűnt a Rue Paradison, beültek a kocsiba.

Az első ülésen bekínlódták magukat az elektromos művek dolgozóinak kék kezeslábasába, a hozzá illő sapkával. Az Algériai beindította a motort.

Megálltak a piros lámpánál a Promenade des Anglais-en, a Meridián szálló előtt. A járdánál két rendőr igazoltatott három motorost. A lámpa zöldre váltott.

Az Algériai megkerülte a háztömböt. Avenue des Phocéens, Place Masséna, Rue Gioffredo, Rue St. Michel... a teherautó megállt a Rue Gustave Deloye és a Rue de l'Hotel des Postes sarkán; az Algériai kikapcsolta a motort és mindketten kiszálltak.

Élénken mozogtak, de megkísérelték olyan természetesen viselkedni, mintha jogosan tartózkodnának itt. Az utca túloldalán, a Taverne Alsacienne teraszán borozgatók közömbösen nézegették őket.

Az Algériai kék fényt és veszélyjelző táblát tett le az akna mellé. V. százados csákányt vett elő a kocsi hátuljából, azzal emelte fel az öntöttvas aknafedlapot. Becsúszott a lyukba.

Az Algériai leemelte a kocsiról a hidraulikus emelőt. Nem volt könnyű feladat - majdnem egy mázsát nyomott. Óvatosan beeresztette az aknába.

V. százados átvette, majd az alant várakozó csapatnak továbbította.

Kimászott az aknából és visszatette a fedlapot.

A kezeslábasba öltözött két férfi felszedte a kék lámpát és a veszélyjelző táblát és visszaült a kocsiba. Az Algériai beindította a motort és elhúzott.

Az egész akció 26 másodpercig tartott.

Valaki ismét lámpát gyújtott a csatornában. A Kínai és a Korzikai vállon vitte az emelőt. Óvatosan, nehézkesen cipelték végig a csatornán az alagút szájáig. A Kőműves irányította őket, szétroncsolt hüvelykujja bekötözve, karja felkötve.

Az emelőt a spárgaszőnyegre helyezték, azon hurcolták végig az alagúton.

Roger, a 48 órás eltávozáson lévő fogoly támaszt készített az emelőnek. Súlyos deszkákból rótta össze és beszuszakolta az alagút alja és teteje közé.

Spaggiari és P. rátette az emelőt, fejét átdugta a falon ütött lyukon. A Kínai teljes erővel működtette. Az emelő karja elérte a harminc tonnás acélszekrény hátát és nekiszorult.

A Kínai folytatta a munkát. A páncélszekrényt fél méterrel arrébb kell tolni ahhoz, hogy az emberek beférjenek. Spaggiari ezt pontosan kiszámította. Elegendő ahhoz, hogy beférjenek, ugyanakkor nem fenyeget a felborulás veszélyével.

A Kínairól csorog az izzadság. P. kiméri, mennyire tolódott el a faltól a szekrény. René mérőlécet tart oda, hossza 50 centi.

- Oké, ez az - mondja P. A szekrényt sikerült 52 centire eltolni.

René az emelő karja mellé csúsztatja a mérőlécet és a Kínai lazít a fogáson.

Kínos lassúsággal dől vissza a páncélszekrény és állapodik meg René mérőlécén.

A Kínai behúzza az emelő karját és a szerkezetet leteszi a földre.

Elsőnek Spaggiari mászik be a lyukon.

Vasárnap hajnali 2 óra.

Spaggiari zseblámpájának halvány fénye végigsuhan a páncélterem berendezésén: acél asztalok, ócska székek, acél szekrények. Halott világ.

Másodiknak Henri a Hegesztő mászik be a lyukon, maga után vonszolva forrasztópákáját és a gázpalackokat. Tudta, hogy mi a teendője. Sebesen, hang nélkül oson az ajtóhoz. Meggyújtja a hegesztő lámpát és gondosan a kerethez forrasztja a páncélterem ajtaját. Ha előfordul - ami nem valószínű -, hogy egy banktisztviselő vasárnap akarna belépni, az ajtót nem tudja kinyitni és a bandának bőségesen marad ideje a menekülésre.

A Korzikai friss vakolatot mázol az ajtókeret köré, a repedéseket elrejtendő. Ugyanezt teszi a páncélterem falába süllyesztett szellőztető rácsokkal. Ezentúl se fény, se füst, se zaj nem árulhatja el őket.

Spaggiari csak most gyújtja fel az összes villanyt.

A csapat többi tagja sietve mászik be, magával hozza szerszámait és nekiesik a munkának.

A Bokszoló fémfűrésszel vágja át a széf szobát a trezor teremtől elválasztó vasrácsot, majd ugyanezt teszi az éjszakai széfhez nyíló ráccsal.

A Kínai és a Korzikai nekilát a széfeknek. Leolvasztja a szekrény sarokpontjait, öt centis lyukat éget az ajtóba. Végül csákánnyal feszíti fel az ajtót. Ezután már könnyebb a dolga: lángvágóval lazítja meg a fiókok vékony falát, kalapáccsal ráver és bontóvassal kihúzza.

Megrohanja őket a tébolyult öröm.

Az egyik pillanatban némán, hatékonyan, szakszerűen dolgoznak; feszülten a veszély tudatától összpontosítanak arra, hogy a hátralévő 24 órában a lehető legtöbb kincset összeszedjék. A következő percben majd összeesnek a nevetéstől.

Valamennyien, még a legpitibb, kezdő bűnöző is, hetek óta erre a pillanatra várt. Az alagútban töltött utolsó 24 óra, a fal áttörésére tett erőfeszítések nyomán majd szétpattantak az idegességtől. Most meg hirtelen rádöbbentek: sikerült! Ali Baba kincsesbarlangjában voltak, behegesztett acélajtó védi őket a külvilágtól, olyan kincsek birtokában, amiről álmodni se mertek volna - egymásra rakott aranyrudak, bankjegyekkel teli zsákok, felbecsülhetetlenül drága ékszerek.

Ugráltak örömükben.

Hahotáztak, egymás hátát veregették, ölelkeztek. A Költőt remegés fogta el. A Kínai felmarkolt egy köteg állampapírt, a levegőbe dobta, és azt kiabálta: Konfetti! A többiek követték példáját. Részvények, kötelezvények, szerződések, végrendeletek, bankjegyek és kötvények röpködtek a levegőben - olyan volt, mint egy bohózat.

Az általános viháncolásban csak Spaggiari és a Kőműves nem vett részt. A Kőműves, akinek szétzúzott ujja változatlanul sajgott, azt morogta:

- Ezek a papírok pénzt érnek. Vannak köztük látra szóló kötvények - bárki beválthatja őket. Mit sem kockáztat.

- Hagyd a fenébe, jó? - mondta Spag-giari. - Annyi készpénz, arany és drágakő van itt, hogy elvinni se bírjuk.

- Nem látom be, miért kellene pazarolni.

- Korábban már eldöntöttük - jelentette ki határozottan Spaggiari. - Csak aranyat, bankjegyeket, drágaköveket és ékszereket viszünk el. A többivel ne törődj.

Spaggiari úgy vélte, elég volt az örömkitörésből. Körbejárt, halk hangon beszélt minden egyes emberrel, lecsendesítette őket. Amikor mind felocsúdtak, azt mondta:

- Na jól van, tartsunk hosszú szünetet és együnk.

Az ötletet általában helyeslés fogadta. Majdnem 36 órája nem vettek magukhoz mást, mint egy-egy harapás csokoládét és néhány korty ásványvizet. Most Spaggiari, mint cilinderéből nyuszit varázsoló bűvész, úgy szedett elő zsákjából libamájat, szalámit, fokhagymás kolbászt, ropogtatni valót, levesport, sajtot, datolyát, szőlőt és narancsot.

A Kőműves fazekat tett a hordozható kályhára, ásványvizet öntött bele és megkérdezte:

- Ki kér sonkás zöldborsó levest?

- Legközelebb hozzál valódi kályhát és süssél nekünk tortát - szólt valaki.

A Kínai celofánba csomagolt pizzára bukkant.

- Fúj de vacak - mondta megvetően. Ekkor fedezte fel a libamájpástétomot és boldogan nekiesett.

Henri a Hegesztő pikniket rendezett az acélasztalon. Abrosznak a fiókból kivett értékpapírok szolgáltak. A menü: hal, nyershagyma, pástétom, joghurt és kétszersült.

Spaggiari nemesi címerrel ékesített színarany tányért nyújtott a Kőművesnek.

- Egy kis levest kérek.

A Költő kinyitotta a Margnat Village borosüveget, ezüst kehelybe töltötte és megkínálta Henrit a Hegesztőt.

- Jobb borunk nincs? - kérdezte Henri.

- Uraságod talán Mouton Rothschild 47 vagy Gevrey Chambertin 59 bort inna? - kérdezte a Költő. - Nem gondolja uraságod, hogy épp elég vackot kellett azon a rohadt csatornán végighurcolni?

A Korzikai egy gázpalackon ülve, pohár bort szopogatva nézegette az egyik fiókban talált fényképeket.

- Szebbet is láttam már - mondta és körbemutogatta. Amatőr pornográfia volt, meztelen, főként középkorú személyeket ábrázolt kifacsart helyzetekben. Egyes arcokat fel lehetett ismerni. Valamennyien meglehetősen nevetségesnek néztek ki.

- Hűha, ezek menő fejek - mondta elképedve valaki. - Rakjuk ki őket. - Néhány fényképet a falra ragasztott.

Spaggiari odaszólt a Kőművesnek, aki sebesülése miatt szakácsként tevékenykedett.

- Hé, pincér, mi lesz a kávéval?

- Máris hozom, uram.

Spaggiari szivarokat és cigarettákat osztogatott.

Hirtelen megszólalt valaki:

- Csendet! Az isten szerelmére, figyeljetek!

Síri csend támadt.

Tisztán hallották az éjszakai megőrző felől jövő zajt.

Spaggiari lábujjhegyen szelte át a páncéltermet és belépett a kis háromszögletű szobába, ahonnan a zaj jött.

A fehér Rolls-Royce megállt a Rue de l'Hotel des Postes-en. Három férfi szállt ki belőle. Egyikük a zsákot hozta, a másik kettő a testőre volt. Mindhárom fiatal jól megtermett, sportos alkatú és fegyvert viselt. Idegesen néztek körül a holdfényben fürdő utcán, mint ahogy bárki ideges lenne, amikor több százezer frank van rábízva, függetlenül attól, hogy mennyire fiatal, jól megtermett, sportos alkat és fegyvert hord magánál.

A zsákban a kaszinó szombat éjszakai bevétele volt. A kaszinóban hajnalig tartott a szerencsejáték, amelyben a helyieken kívül részt vettek a turisták: angolok, németek, amerikaiak és arabok. Főleg arabok.

A Rolls három utasa nem tudta pontosan, mennyi pénz van a zsákban, mert másvalaki számolta meg, töltötte ki a jegyzéket és pecsételte le a zsákot. De tudták, hogy rengeteg pénz, akkora összeg, amennyiért már érdemes gyilkolni.

Az úttesten át a bankig mentek. A két testőr az utcát kémlelte, míg a harmadik felhajtotta az acéllemezt, kulccsal kinyitotta a mögötte lévő rácsot és a zsákot a széfbe dobta.

A három férfi megkönnyebbült. A pénz biztonságban van.

Beültek a kocsiba és elhajtottak.

A zsák a csúszdáról egyenesen Spaggiari karjába esett.

Spaggiari tisztelgett.

- Nagyon köszönöm, uram. Nyugodalmas jó éjszakát kívánok.

A többiek jót mulattak.

Spaggiari kinyitotta a zsákot és megsaccolta a tartalmát.

- Olyan egymillió frank lehet - mondta pókerarccal - feltehetőleg a kaszinó bevétele.

Eloltotta szivarját és ismét nekilát a fiókok feltörésének. A többiek követik példáját. Kezdenek kifutni az időből.

Spaggiari megint elrendeli, hogy felváltva dolgozzanak és felváltva pihenjenek. A Kínai szeretne megszakítás nélkül dolgozni, de Albert hallani sem akar róla.

- Így is egymás tyúkszemét tapodjuk.

A füstelszívó ellenére egyre büdösebb a levegő; Spaggiarinak keményen kell igyekeznie, hogy a munkafegyelmet betartassa.

Roger jön az alagútból.

- Odakint emelkedik a vízszint. Valószínűleg vihar van.

- Biztonságban vagyunk - nyugtatja meg a Kőműves. - A csatornák elvezetik a fölös vizet. Azonkívül: az őrszemek veszély esetén figyelmeztetnek minket.

Roger szeretne valamit enni.

- Libamáj pástétom? Más nincs? - tréfálkozik. - Illik ezzel etetni egy rabot?

Vasárnap 10 óra.

Az ékszerész a föld alatti parkolón keresztül érkezik. Marcel a csatornán át vezette a páncélterembe. Undorodva rázta le csizmájáról a szennyes vizet. Finnyás férfi volt, nőies mozdulatokkal.

Marcel megmutatta neki az ékszereket. Arckifejezése azonnyomban megváltozott: mohóság, majdhogynem kéj váltotta fel. Szemébe csípteti a lupét, gyémánt, rubin, zafír, smaragd, arany és ezüst - soha életében nem látott ilyen temérdek vagyont. Egyes darabokat félredob; nem érik meg, hogy bajlódjon velük. A legszebb köveket fekete bársony zsákocskákba teszi és a kis zsákok egymás után tűnnek el a nagyobb, kék zsákban. Időnként felhörpöl egy korty ásványvizet. Menetközben értékeli a zsákmányt: ötszázezer frank... és ötvenezer az ötszázötvenezer... meg nyolcvanezer az hatszázharmincezer... meg húszezer...

Közben rájöttek, hogy gyorsabban is ki lehet a fiókokat nyitni. Egyes szekrényeknek mindkét oldalán voltak fiókok: egy ajtó elől, egy ajtó hátul. Ahelyett, hogy külön-külön törnék fel az ajtókat, végigmentek az elől lévő ajtók során, majd könnyedén áthatolva a vékony választófalon, hátulról vették ki a hátsó fiókok tartalmát.

Spaggiari négy férfit: a Költőt, V. századost, Rogert és a Bokszolót bízta meg a zsákmány többi részének szortírozásával. Az aranyrudakat gondosan becsomagolták azokba a papírokba, amelyek korábban a szerszámokat rejtették. A készpénz és az ékszerek a Spaggiari vásárolta fekete műanyag zsákokba kerültek.

- Itt kell hagyni az összes szerszámot? -kérdezte Roger.

- Mi mást tehetnénk? - válaszolt a Kínai. - Eladni a bolhapiacon?

Hétfő 5 óra.

- Ennyi - mondta Spaggiari - ideje lelépni.

A Kőműves elzárta a gázpisztolyt. Henri a Hegesztő, homlokára tolta a védőszemüveget. Arca kormos, poros, izzadt volt, szeme körül vörös karikák.

- Már? - kérdezte Henri. Órájára nézett. - Jesszusom, reggel van!

A négyezer fiók közül kevesebb, mint négyszázat tudtak kinyitni. Bizonyos szempontból elkeserítő volt, hogy ekkora vagyont érintetlenül kell hagyni. De ha

arra gondoltak, hogy mennyi mindent sikerült szerezni, aligha számított, hogy mennyi mindent hagynak hátra.

Spaggiari megszervezte a lelépést. A zsákmányt az alagúton keresztül a csatornában várakozó felfújható gumicsónakokra, tömlőkre és matracokra rakták. A Költő javasolta, hogy húzzák vissza a helyére az eltolt páncélszekrényt.

- Akkor még tovább tartana, amíg felfedezik, hogyan jutottunk be. - Spaggiarit az ötlet hidegen hagyta: minél hamarabb, minél gyorsabban el akart tűnni.

Utolsónak a Kőműves távozott. Eloltotta a lámpákat.

Az arannyal, készpénzzel és ékszerrel dugig tömött konvojt a csatornán át visszavonszolták a föld alatti útra. A zsákmányt ott rakták át a Land-Roverre. Útközben eldobálták a kesztyűket, védőszemüvegeket és különböző szerszámokat.

Levetették a vízhatlan kezeslábasokat és egyenként vagy párosával felszívódtak a föld alatti parkolón át.

A Kőműves, a Korzikai és Spaggiari beszállt a Land-Roverbe. A Kínai beindította a motort és hátranézett. A Kőműves, átöltözéssel bajlódva, jelt adott bekötözött hüvelykujjával. A kocsi elindult.

A Kínai látta, hogy a föld alatti út végén már dereng; eloltotta a reflektort. Az út végén várakozó motorkerékpáros őrszem jelezte, hogy tiszta a levegő. Henri és a Korzikai kiugrott a kocsiból és eltolta a korlátot.

Új nap virradt rájuk.

A motorkerékpáros gépére ült és elhajtott. Henri és a Korzikai visszarakta a föld alatti út korlátját és beült a kocsiba.

A Kínai továbbhajtott a kiszáradt folyómeder homokján és a rámpán át fel az utcára. Elhaladtak a kiállítási épület mellett és eltűntek Laudiméres irányába.

A város ekkor ébredezett. Utcaseprő tisztogatta a járdát a Rue Gustave De-loyen, a bank mentén. Kinyitottak a kávéházak. Az öböl fölött lassan felkelt a nap.

Forró napnak ígérkezett.

A bankár lidércnyomása: egyedül áll az elhagyott bankban, csukott és lelakatolt ajtók mögött; eközben odakint a járdán, széfbérlők tömege dühödten ordítozik és visszaköveteli a letétjét.

A rablás híre hétfő délután kiszivárgott, amikor egy nyomozó beszélt a Nice-Matin riporterével. 5.30-kor Guy Salignon, az Europe I rádiótudósítója külön híradásban számolt be róla. 5.45-kor mondta be a monte-carlói rádió és pillanatokon belül a világ minden nagyobb hírügynöksége jelenti; csakúgy izzanak a nizzai telefondrótok.

A tömeg este 9-kor kezd a bank előtt gyülekezni. Egyesek egész éjszaka ott állnak. Reggel 8.30-kor már nehezen lehet fékentartani őket.

Egy asszony elájul. Egy másik csendesen sírdogálva ül a járda szélén. Terjed a lincshangulat. Jólöltözött fiatalember kapaszkodik a kovácsoltvas rácsba és mint az őrült ordítozik. A tudósítóknak már nyugodtabb hangon magyarázza:

- Odabent van apám egy életen át megtakarított pénze. Nyolcvanéves. Belehal, ha megtudja, hogy pénze odavan.

Izgatott ügyfél kiált a rendfenntartó rendőrökre:

- Úgy bánnak velünk, mintha mi lennénk a tolvajok!

Az érkező bankalkalmazottakat a tömeg leköpdösi. A rendőrség lagymatagon próbálja a tömeget szétoszlatni, de az emberek ülősztrájkot rendeznek a járdán. A jólöltözött fiatalember a „parkolni tilos" jelzés alá rakja le kocsiját és nem hajlandó elmozdítani.

Egy ügyfél törvényszéki végrehajtót hoz magával. Követeli, hogy széfjét megnézhesse és majdnem ölre megy egy bankalkalmazottal. Végül a hivatalos közeghez fordul:

- Ön a tanúm, hogy szándékomban megakadályoztak és visszautasították az együttműködést.

A bankhivatalnokok hiába magyarázzák, hogy a páncéltermet ki kell takarítani és hogy a rendőrség szigorúan meghagyta: senkit ne engedjenek be.

- Mondják ezt a takarítónőknek! - kiáltja valaki.

Guenet végül közleményt ad ki. A fiókoknak csak egy kis részét törték fel, mondja. A fiókok számát azonban nem hajlandó megadni. Ehelyett közli a kirabolt terület határát. Kéri, hogy az érdekelt ügyfelek nyújtsanak be leltárt fiókjaik tartalmáról és biztosítja őket, hogy minden jogos panaszt orvosolni fognak.

A leltárokat a rendőrség fogja ellenőrizni.

Ez a közlés még jobban feldühítette a tömeget, de a bank szempontjából ez volt az egyetlen járható út. Ilymódon senki sem lehet biztos benne, hogy az ő fiókját rabolták-e ki és senki nem esik kísértésbe, hogy hamis leltárt készítsen és jóval többet követeljen, mint amekkora veszteség érte. Ennek ellenére az ügyfelek úgy vélték: a bank úgy bánik velük, mintha ők lennének a tolvajok.

Közülük sokan egyszerűen nem voltak hajlandók leltárt készíteni.

- Biztonságot és titoktartást ígértek, amikor a fiókot béreltem - mondta egyikük. - Nemcsak, hogy a biztonságról nem gondoskodtak, most azt akarják, hogy Nizza bármelyik kíváncsiskodó rendőre beleüsse orrát a magánügyeimbe.

Más ügyfelek elégedettek voltak.

- Tudom, hogy mi volt a fiókomban és be is tudom bizonyítani. Nincs rejtegetni valóm. A bank biztosítva van s én kártérítést kapok. Mindenki megkapja. Aggodalomra semmi ok.

- A páncélterem olyan, mint a Maginot vonal: hátulról törtek át - fejtette ki valaki. - Le a kalappal a tolvajok előtt - bárcsak az útépítés is ilyen nettül menne.

Egy ügyfélnek sikerült bejutni Guenethez, aki közölte vele:

- Nem mondok semmit. Én megtettem a kötelességem. - A tapintatlan megjegyzést az ügyfél a tudósítók előtt megismételte.

A bank jóhírnevén nem nagyon segített ez az ügyetlen megjegyzés, no meg az az ötezer prospektus, amit röviddel a bankrablás előtt osztogattak: Kirabolt lakás fényképe alatt a következő szöveg állt: „nyugodtan nyaral, ha értékeit a Société Générale széfjére bízza".

A nyomozás nyúlik, mint a rétestészta. A rendőrség július 28-ától kezdve fogadja a panaszosokat. Utasítja az ügyfeleket, hogy személyazonossági igazolványukkal és leltárukkal jelenjenek meg.

A 317 károsult közül heten nem hajlandók panaszt emelni. Egy férfi hamis követelést nyújtott be és az elveszett ékszerekért kétszázezer frankot kapott; de visszaszolgáltatta amikor kiderült, hogy felesége - aki másik férfival lépett le - már korábban kivette az ékszereket.

Sértéssel tetézte az igazságtalanságot, hogy a bank minden egyes leltár értékét összehasonlította az ügyfél bankszámlájával és kétségbe vonta, hogy az ügyfélnek valóban akkora vagyona lett volna a széfben.

Végül megkezdték a kártérítést: naponta Öt ügyfélnek. Mielőtt a neki járó összeget megkapta volna, ígéretet kellett aláírnia, hogy az esetben, ha értéktárgyait megtalálják és azokat visszakapja, visszafizeti a pénzt.

A bank igazgatósága újabb közleményben kért elnézést a rablásért. Az ügyfelek megvetéssel vagy gúnyos hahotával fogadták.

ASociété Générale rengeteg ügyfelet veszített.

Felszólították a károsultakat a páncélterem padlóján szétszórt értékek azonosítására.

Július 23-án a bank párizsi központja közbelépett, megpróbálta menteni a menthetőt. Monsieur Laure, vezérigazgató, egy millió frank jutalmat ígért a nyomravezetőnek. Remélte, hogy ezzel előbbre viheti a rendőrségi nyomozást.

Alaposan rájuk is fért.

Nagyon kevés volt a nyomravezető jel -vagy inkább azt lehet mondani, százával voltak a jelek, de egyikük sem vezetett nyomra.

A hátrahagyott felszerelés nagy része olyan közönséges szerszám volt, amit Franciaország ezernyi üzletének bármelyikében be lehetett szerezni. A csavarhúzók márkaneve „Kilt" volt - ezeket a Nouvelles Galeries áruházláncban forgalmazták, évente több ezer darabot. Az oxiacetilén lángvágók gázpalackjai számozottak voltak, így a rendőrség eljuthatott a gyártóhoz - azonban kiderült, hogy a palackokat egy építkezésről lopták. A csákányok némelyike volfrámacél fejjel volt ellátva - ami eltér a megszokottól. A nyomozók körbejárták a szerszámüzleteket. - Remek darab - mondta a tulajdonos - a lehető legjobb. Több tucatnyit adtunk el belőlük. Hogyan emlékezhetnék minden vevőre? - A vízhatlan vászonzacskókat egy milánói áruházban vásárolták -százszámra adnak el ilyet. És így tovább.

Az ujjlenyomatosok porral hintették be a páncélterem egészét és minden egyes megtalált szerszámot. A szekrényeken és a fiókokon rengeteg ujjlenyomatot találtak -valamennyi az ügyfelektől származott. De a szerszámokon a gázpisztolyokon, a palackokon, a felfújható csónakokon, tömlőkön, gumimatracokon, sőt a borosüvegeken sem találtak egyetlen használható lenyomatot.

Minden rabló, egész idő alatt kesztyűt hordott.

Vegyelemzésre küldték az ásványvizes palackokat, amelyekbe a rablók vizeltek. De a banda erre is gondolt. A laboratórium közölte, hogy a vizeletből semmit sem lehet kideríteni, mert minden egyes palackot több személy használt.

Felcsillant a remény, amikor valaki besétált a rendőrségre és közölte, hogy látta a bandát.

- A Taverna Alsacienne utcai teraszán iddogáltam szombat este. A bank előtt parkolt egy Renault 4 és két férfi felemelte a csatorna fedlapját. Nem nagyon figyeltem rájuk - feltételeztem, hogy valami sürgős javítást végeznek.

- Le tudná őket írni?

- Kék kezeslábast viseltek. Nem láttam mást.

A nyomozóknak a háromszázméteres kábellel sem volt több szerencséjük. Először abban reménykedtek, hogy megtalálják az eladót, aki minden bizonnyal emlékszik ekkora mennyiségre; majd kiderült, hogy a kábelt több, negyven és ötven méteres darabból állították össze.

Arra kényszerültek, hogy striciktől, prostituáltaktól, kábszer közvetítőktől és kisstílű bűnözőktől próbáljanak értesüléseket szerezni az óváros kávézóiban és bárjaiban. Ennek az volt a hátulütője, hogy túl sok információ futott be: mindenki felvágott azzal, hogy résztvett az évszázad bankrablásában és ezek a dicsekvések mind eljutottak a nyomozókhoz. Egyetlen megbízható információhoz sem jutottak, viszont túl sok név forgott közszájon ahhoz, hogy mindegyiknek utána tudjanak járni. Végül ez az út is járhatatlannak bizonyult.

A közvélemény kéjelgett a rablók sikerében, kifundálója mintegy nemzeti hőssé vált. (Valami hasonló történt a Nagy Angol Vonatrablásnál, jóllehet ott rontott a bűnözők imázsán, hogy egy durván bántalmazott vasutas belehalt sérüléseibe. A Csatornapatkányok azonban senkit sem bántottak.)

A rendőrség kiszivárogtatott egy mesét, amely szerint lehet, hogy az ötlet kiagyalója egy olasz férfi. Találomra lövöldöztek és ezt mindenki tudta...

Végül számítógéphez fordultak. Betáplálták a bűneset legfőbb jellemzőit és a számítógép kiadta azon legdörzsöltebb bűnözők nevét, akik képesek lettek volna a rablást megszervezni. Mindegyiknek utána jártak. Egyesek börtönben voltak, mások külföldön - és mindnek kitűnő, hihető alibije volt.

Hét nappal a rablás után névtelen telefonáló hívta fel a Société Generált. Közölte, hogyha a jutalmat megkétszerezik, eljuttatja a rendőrséghez a bankrablásban részt vevők teljes listáját.

A bank vezetősége habozott: egymilliót ajánlott a lista kézhezvételeért és egymilliót, ha az elrablott pénz megkerül.

A tárgyalások egy darabig folytak, majd megszakadtak. Ezenközben, ígérete betartásának zálogául a hívó fél kezdőbetűket tartalmazó jegyzéket küldött.

A jegyzék élén az „A. S." kezdőbetűk álltak.

Július 20-án reggel, szokása szerint, Patrick Gruau a csendőrséggel szembeni üzletben megvásárolta a Nice-Matin aznapi számát. Az első oldalon óriás betűkkel ez állt: RENDKÍVÜLI RABLÁS EGY NIZZAI BANKBAN!

Berohan az őrségre és felmutatja a lapot:

- Kirabolták a nizzai Société Géneralet!

Pierre Dufour, a főnök, felnéz írógépe mellől:

- Hogyan? Fegyveres rablótámadással?

- Nem, betöréssel. Itt van, olvassátok. -Gruau kiteríti a parancsnok asztalára az újságot. A többi csendőr Dufour válla fölött néz bele. Ugyanaz a gondolat

támad valamennyiük fejében: ez lenne a „nagy meló" amibe a villában tartózkodó négy idegen bekapcsolódott?

Dufour többször végigolvasta a cikket, megemészti a legapróbb részletekig. Végül azt mondja:

- Nem, ez lehetetlen.

- Lehetetlen - visszhangozza Gruau.

- Viszont nagyon izgatottak voltak -szól közbe Claude Destreil.

Dufour eltolta írógépét, felállt, kinyújtózott és sapkájáért nyúlt.

- Indulok a villához - közölte. - Destreil, nézzél még egyszer utána, hogy kinek van büntetett előélete az általatok felírt nevek közül. Gruau, te velem jössz. Sloma és Sanchez, ha nem jönnénk meg délig, ti ellenőrizzétek a Vesubie keresztútnál a forgalmat. Gyerünk.

A kék autó a 202-es főúton haladt a Var folyó partja mentén, Gruau vezetett. Mindketten előre örültek annak a kilátásnak, hogy ők kaphatják el a bankrablókat, akik kicsúsztak a rendőrség kezei közül. A csendőrök mindig úgy érzik, hogy alantas szerepet játszanak - ők szedik össze apránként, gondosan az információkat, a dicsőség viszont a rendőrségi nyomozóké. A nyomozókat tüntetik ki, ők adnak tévé interjúkat, ők ismerkednek az előkelőségekkel. Rájuk sóznak viszont minden feladatot, nekik kell állandóan a városi rendőrség rendelkezésére állniok, és érzésük szerint a több munkáért kevesebb pénzt kapnak. Erősségük, hogy úgy ismerik a körzetet, mint a tenyerüket, és hogy olyan jelentéktelen apróságokkal is foglalkoznak, mint egy lakatlan villa megmagyarázhatatlanul nyitott zsalugátereivel.

A villa-beli incidens óta Dufour gyanúja nőttön-nőtt. Személyesen ismerte a tulajdonost és minél többet töprengett, annál kevésbé tűnt valószínűnek, hogy az illető kölcsönadná villáját egy kanmurira. És még valami: az igazolványok nélküli férfi azt mondta, hogy neve Alain Pons, de a francia népesség nyilvántartásában ilyen név nem szerepel.

A csendőrök néhány nap óta oda-oda pislognak a villára, de semmi szokatlant nem láttak. A kis kék kocsi a villa elé hajtott. A garázs előtt nagy teherautó kerekeinek nyomát fedezték fel, de a nyom több napos volt. A két férfi körülnézett, bekukkantott az ablakon.

- Allo!

Hátrafordultak és egy idősebb férfit láttak, aki kapával a kezében közeledett feléjük. Sapkáját szemébe húzta, védekezésül a napsütés ellen. Neve Félix Maurel, a szomszédban lakott. Jó szomszéd, noha kicsit kíváncsi, de reméli, nincs semmi baj...

- Semmi különös - mondta Dufour, olyan szűkszavúan, mint a világ bármely hivatalos közege. - De mondja csak, tud-e valamit azokról, akik nyolc nappal ezelőtt itt laktak?

- Nem sokat - vont vállat az idős férfi. -Feltételezem, hogy a tulajdonos barátai. Öten vagy hatan voltak, azt hiszem, de ebben sem vagyok biztos. Egy ideig éjjelnappal állandóan jöttek és mentek, de néhány napja már egyiküket sem láttam.

Monsieur Maurel visszatért a paradicsom palántákhoz és a csendőrök odébbálltak.

Betértek a kávéházba, ahol barátjuk, az illegális büki szokott tartózkodni. Ott találták; a bárpult fölé hajolva böngészte az újság lovi-tippjeit. Amikor a csendőrök beléptek, a kijárat felé indult.

Dufour és Gruau bólintott néhány törzsvendégnek. Sörösládát cipelő kifutófiú kiáltott feléjük:

- Hé főnök, nyomon vannak?

- Szakmai titok - válaszolt mosolyogva Dufour.

Kicsit elcsevegtek a tulajdonossal, meghallgatták panaszát az alacsony nyereségről és jelenlétük indoklására lopott kocsiról szóló mesét találtak ki.

Kifelé menet elballagtak informátoruk asztala mellett. Kifakult napernyő alatt ült, úgy tett, mintha a világon semmi más nem érdekelné, mint az aznapi lóverseny. A két csendőr megállt az asztalánál, hogy sapkáját feltegye.

- A nizzai balhé az, amelyre figyelmeztettem magukat - mondta anélkül, hogy az újságból felnézett volna.

A csendőrök visszaültek a kocsiba.

Kedd délben a nizzai nyomozók a Párizsból érkező Honoré Gevaudan főfelügyelőt várták - ő vezeti majd a nyomozást.

Skóciában a negyvenöt éves Albert Mouray, Nizza rendőrfőnöke, félbeszakította szabadságát, elcsomagolta a horgászfelszerelést és indult, hogy elérje a Nizzába tartó legközelebbi gépet.

Londonból a Daily Express riportere a Nice-Matin szerkesztőségét nyaggatta; azt próbálta kiszedni belőlük, hogy a zsákmány nagyobb-e, mint a nagy angliai vonatrablásnál.

Nagyobb.

Marseille-ben Mathieu tábornok, a súlyos bűnesetekkel foglalkozó részleg vezetője Nizzába indult.

Ugyanabban a városban az alvilág kemény magja azon töprengett, vajon nem becsülte-e alá Albert Spaggiari képességeit.

Maga Spaggiari és csapata győzedelmesen pezsgőzött, miközben aranyrudakat számlált.

És Dufour meg Gruau, a két falusi csendőr, aki végül Spaggiari bukását okozza, kis kék kombiban ülve fuldoklott egy forgalmi dugóban.

Hosszas nyomozásnak ígérkezett. Albert Mouray nem bánta. Nizza rendőrfőnökét nem riasztotta a hetekig tartó nyomozás, az információtömeg, az apró nyomok gondos követésének a kilátása. Mouray inkább adminisztratív tehetség volt, mint brilliáns nyomozó. Ragaszkodik az előírásokhoz és gonosz nyelvek máris azt mondták: jellemző rá, hogy szabadságon van, amikor városában az évszázad rablása zajlik.

Helyettese, Claude Besson valóban briliáns detektív volt. Adócsalás-szakértőként hozzászokott a hosszadalmas eljárásokhoz. Rengeteg eredményes nyomozást vezetett már és járatos volt az információk összeszedésében, átvizsgálásában, összehasonlításában.

Segítségben sem volt hiány.

A fárasztóan aprólékos előkészítésben részt vett két fiatalabb férfi is, mindkettő kitűnően képzett nyomozó, igencsak eltérő jellemmel.

Eduárd Taligault okos volt, de hiú. Előszeretettel heverészik a tengerpart legelőkelőbb helyén, a Ruhl plázson, napbarnított testét szeretné még jobban lesüttetni. A felső középosztályból származik, modora meglehetősen fölényes. Gyors felfogású sportember.

Jacques Tholance nyomozó tökéletes ellentéte. Amikor a francia televízió vetíteni kezdte az amerikai Colombo-sorozatot, Tholance kollégái nevetve mondták: -Voilá, Jacques! Tholance alacsony, sovány és ápolatlan volt, kopott trencskót hordott. Estéit az óváros lepusztult bárjaiban töltötte, információ-morzsákat szedegetett fel. Közkedvelt volt - különösen a nők körében és igen népszerű sajtóberkekben, akiknek készségesen állt rendelkezésére. Az alvilág erősen tisztelte.

A nyomozók első célpontja Monsieur V. volt, a szállítási vállalkozó a féltékeny feleséggel. A csendőröktől kapott soványka információ szolgált alapul. Úgy tűnt, Monsieur V. kezében van a Castagniers-i villa titka.

Kézenfekvőnek látszott, hogy a villa volt a banda főhadiszállása. Kívül a városon, mégis közel Nizzához, a repülőtérhez és a Lyonba vezető főúthoz. Többfelől meg lehetett közelíteni, úgy, hogy a banda jövése-menése viszonylag észrevétlen maradhatott.

Jacques Tholance alvilági kapcsolatai is sokat súgtak-búgtak Monsieur V.-ről. Azt mondták, nemcsak házát ajánlotta fel a bandának - nyakig benne volt a rablásban is. Nem a pénzért tette, hanem csak heccből. Kalandor természet. Ott volt az alagútban, ő is ásott... felsértette a kezét...

Azonban rengeteg hasonló sugdosás járta másokról is. Baloldali aktivisták... a terrorista Carlos... A Vörös Brigádok... jobboldali aktivisták...

Ráadásul tömegesen érkeztek lakossági bejelentések a lakosság más tagjainak gyanús viselkedéséről. A bejelentők általában idősebb népek voltak, a gyanúsan viselkedők pedig hosszú hajú fiatalok. Nizza nyugdíjas lakói mindent a hippikre kennek, a mindenkivel összefekvő farmernadrágosokra; holott a hippik egyetlen komoly bűne, hogy marihuánát adnak el a középosztálybeli fiataloknak.

Július 27-én délelőtt 10 órakor, nyolc nappal a rablás után, Richárd Bouazis kiadta a villa házkutatási parancsát.

A parancsot Eduárd Taligault vette át és fekete Peugeot 204-esében egyenesen a villához hajtott. Ott már vártak rá a Plán du Var őrs csendőrei, törvényszéki emberek, a nizzai ujjlenyomat szakértők és Monsieur V., kezében a kulccsal.

A villa koszos volt. A kárpit foltos, az olasz kőpadló tele fekete cipőnyomokkal. A hamutartók kiömlésig telve cigaretta- és szivarcsíkokkal és hamuval. A levegő bűzlött.

Taligault észrevette, hogy egyetlen csikken sincs rúzsfolt, majd elrendelte, hogy a nyombiztosítók elemezzék a hamutartók tartalmát.

A konyhában egy félig üres Margnat Village borosüveget talált. A garázsban ugyanebből a borfajtából teljes ládányit.

A garázsban bukkantak olyan súlyos fűtőberendezésre is, amilyennel nedves vagy elárasztott helyiséget szokás kiszárítani. A fűtő gumitalpán száraz sár volt.

Monsieur V. körbejárt, az ajtók és ablakok zárját ellenőrizte. - Attól fél, hogy kirabolták? - tréfálkozott egy nyomozó. A viccen senki sem mosolygott.

Visszaúton megszólalt valaki:

- Nos, ha volt is ott nő, azt már biztosan tudjuk, hogy vagy nem dohányzott, vagy nem használ rúzst. Ez is forró nyom.

Az illető kétségtelenül pesszimista volt. A bor ugyanaz a fajta volt, mint amilyet a kirabolt páncélteremben ittak.

A szivarcsutkák havannai dohányról árulkodtak; valószínűleg a Don Miguel fajtáról - megint csak ugyanaz a fajta volt, mint amilyet a páncélteremben találtak.

És ami a legfontosabb: az ipari fűtőberendezés talpán maradt sár a Nizza alatti csatornából származik.

Taligault tehát rábukkant a banda főhadiszállására.

Monsieur V. kihallgatása rövid és eredménytelen volt.

- Ki kérte kölcsön magától a kulcsot?

- Dominique Poggi.

- Minek?

- Partit akart rendezni.

- Maga elhitte?

- Miért ne hittem volna?

- Miért nem mondta el a tulajdonosnak, hogy mit szándékozik tenni?

- Mert nem volt okom rá. Én vigyázok a villára és cserébe engedi, hogy néha használjam. Nem kérek rá minden alkalommal külön engedélyt.

- De nem maga használta - másnak adta oda a kulcsot.

Vállvonogatás.

- Mi ez a sérülés a kezén?

- Lovasbaleset.

- Hol kötözték be?

- Egy marseille-i klinikán.

- Miért olyan messze? Mit kellett titkolnia?

- Camargue környékén lovagoltam. Visszafelé jövet kötöztettem be.

- Nem volt gyanús magának, hogy férfiak nők nélkül rendeznek partit?

Vállvonogatás.

- Rendjénvalónak tartja, hogy olyanoknak adja kölcsön a villát, akiket alig ismer?

- Tisztességes embereknek néztek ki.

- Naiv embernek tartja magát?

- Azt hiszem, igen.

Albert Mouray rendőrfőnök szerint egyetlen módon lehet az ügyet felgöngyölíteni: minél szélesebbre vetik ki a hálót. Először minden gyanúsítottat azonosítani kell, olyanokat is, akik ellen semmilyen bizonyíték nincs; majd egyidejűleg mindenkit őrizetbe venni és utána szétszortírozni őket.

Kiinduló pontnak a csendőröktől kapott információ szolgált. Tizenkét név volt a birtokában: Dominique Poggi, Dániel Michelucci, Christian Duche, „Alain Pons" (álnév), Monsieur és Madame V. meg a fiúk, Raymond; a kávéház tulajdonosa, a metálszürke Peugeot gazdája - a hangszerkereskedő, továbbá a szomszéd pázsitján áthajtó Mercedes, Renault 17 és Renault 5 sofőrjei.

Mindenkit azonosítottak és mindegyiküket éjjel-nappal követték. Feljegyezték, hogy kikkel találkoznak és közülük azokat - különösen, akikkel sűrűbben találkoztak, vagy akik büntetett előéletűek voltak - ugyancsak követték. A nevek listája egyre hosszabb lett...

Lea magas sarkú csizmát viselt, rendkívül szűk forrónadrágot és a felsőtestén viselt darab alig fedte nagy melleit. Keményen festette magát, lehelete whisky-szagú volt. A Promenade des Anglais szűk szakaszán sétált fel-alá, kézitáskáját lóbálva.

Lea strichelő kurva volt.

Tizenegy óra volt, meleg nyári este, a sétány tele emberekkel, de Lea ma este nem a munkájára gondolt. Tele volt jó hírekkel és keresnie kellett valakit, akivel megoszthassa.

Elhatározta, hogy egy kis szünetet tart és a Rue Maccarani egyik bárjába tért, újabb whiskyre. A bár közönsége vegyes: diákok, zenészek, ügyvédek, kurvák, zsebmetszők. Ott ült köztük Odile - neki kiöntheti szívét. Lea rendelt neki egy italt.

- Nem fogod elhinni: a pasasom lakosztályt bérel a Marine des Anges telepen. Előkelő, méregdrága és csudálatos!

Odile nem nagyon hitte. Nagyon drága környezetben van. Ott arabok és más dúsgazdag külföldiek élnek. Nehéz elképzelni, hogy Lea és fiúja ott forgolódik a Cadillacok, nercbundák és Picasso-kőnyomatosok között.

- De mondom, hogy igaz - erősködött Lea. - Légkondicionált és olyan faramuci bútorokkal és olyan gyönyörű szőnyegekkel van berendezve... - Elmondta Odile-nek az ügynökség nevét, amellyel a pasas tárgyal, a lakosztály címét, árát, mindent. Majd azt mondta: - Ugye bízhatok benned? Ugye nem mondod el senkinek? Az én fiúm valami nagy buliban vett részt. Azt mondta, hogy abbahagyhatom a strichelést. Csak esküdj meg, hogy nem mondod el senkinek.

Hajnalhasadáskor a sétány kurváinak fele tudott már Lea szerencséjéről.

Két nappal később a rendőrség már megfigyelés alá vonta Lea fiúját, Francis Pellegrint.

Mireille, a titkárnő, Olivetti gépébe csúsztatta a szerződési nyomtatványt és rágépelte az ügyfél nevét: Pellegrin, Francis. Gyönyörű lakosztályt bérelt Jüan

les Pinsben: márványpadló, csupa üveg és fa, kilátás a tengerre. Bére havi 1800 frank; minden más szolgáltatás külön fizetendő.

Nem néz ki gazdag embernek, futólag nézte csak meg a lakosztályt és úgy írta alá a szerződést, hogy a szolgáltatások iránt nem is érdeklődött.

Három havi bért előre kifizetett - ötven és száz frankos bankjegyekben - majd sietve távozott.

Mireille nem lepődött meg, amikor röviddel azután nyomozók léptek be; látni akarták a szerződést.

Pellegrin sietős útja a cannesi fogorvoshoz vezetett. Dohányfoltos fogait akarta megkoronáztatni, hogy úgy nézzen ki, mint egy hollywoodi filmsztár. Röviddel később a rendőrség kikérdezte a fogorvost; Pellegrin majdnem ötezer frankot fizetett, kiscímletű bankjegyekben.

Kevéssel éjfél után, Michele Seaglie megágyazott. Egy kis szálló első emeletén, a touloni Rue de Pourhet-en. Felrázta a párnát és lesimította a színes takarót. Puha antilop csizmában és bugyiban ült a tükör elé, hogy arcát kisminkelje.

Szépséges volt, elegáns és diszkrét. Telefonszámát üzleti ebéden, a sajt és a gyümölcs tálalása között adták egymásnak a férfiak. Tudta, hogyan kell jobb társaságban viselkedni, tudta, mikor beszéljen és mikor fogja be a száját és senki nem érezte cikisnek, hogy mások előtt vele mutatkozzék. Szakmájában elérte a csúcsot.

Michele callgirl volt.

Átlátszó fehér blúzt öltött, hozzá színes, cigányos szoknyát, haját hátrakötötte. Majd kiment, bezárta az ajtót és a lépcsőkön lement az utcára, ahol annak idején pályafutását kezdte.

Isisre és Marlene-re, a két kezdő utcalányra mosolygott, Isis, az ázsiai lány megkérdezte:

- Velünk tartasz ma este?

- Nem én - mosolygott Michele és arrébb sétált.

Nem vette észre az ócska Renault 12-öt, amely elkanyarodott a járdától és követte. A kocsiban Thomasset és Spyron főfelügyelő ült. Spyron (becenevén: Görög) rágyújtott és kijelentette:

- Ami a nőket illeti, átkozottul jó ízlése van ennek a Dániel Micheluccinak. Nem először mondta. Hét nap meg hét éjszaka óta követték Michele-t.

Figyelték, amint egy Renault 5 kocsiba szállt és bekapcsolta a biztonsági Övet. Olyan szorosan követték, hogy még a koesi magnójából szálló zenét is meghallották. De a sztrádára érve Michele a gázra taposott és a nyomozók ősöreg Renaultja messze lemaradt.

Thomasset elkeseredve hajtott vissza Toulon központjába.

- Ma megkapjuk az új Simca 1501-et. Meglátjuk, akkor is olyan könnyen leráz-e minket.

Albert Spaggiari jóval a rablás végrehajtása előtt elrendezte az aranyrudak értékesítését. Úgy állapodott meg, hogy a vevő a piaci árnál 30 százalékkal olcsóbban kapja - lopott holminál ez igencsak ésszerű. Alain Bournat azonban nem

értett egyet a megállapodással. Ez abból eredt, hogy Alain Bournat egy seggfej volt.

Ragaszkodott ahhoz, hogy részesedését külön megkapja. Azt hallotta ugyanis, hogy az arany a legjobb befektetés. Spaggiari nagyot hibázott: engedte, hogy a saját feje után menjen.

Bournat először egy Tschoa nevű férfival próbálkozott. Tschoa bártulajdonos volt a nizzai kikötőben. Napközben szendvicset és kávét fogyasztottak itt a környéken dolgozó kishivatalnokok, de este behúzták a függönyöket, pezsgőt és konyakot szolgáltak fel és néhány jólismert vendég pókert és barbuttét játszott, szokatlanul magas tétekkel.

Tschoa nem játszott velük; jobban szerette a szabadtéri golyógurítóst. 1976. augusztus 9-én este tizenegyig nézegette a játékosokat, akkor ballagott vissza bárjába.

Ötvenes éveiben járt, hullámos fekete haja és napbarnított arca volt. Fehér vászoninget, tengerészkék nadrágot és fehér mokaszint hordott, kocsija: Mercedes 350. Büntetett előéletű volt, de sok éve már, hogy nem ütközött a törvénnyel: a rendőrség nem volt biztos benne, hogy jó útra tért-e, vagy csak dörzsöltebb lett.

Bement a bárba, üdvözölt néhány vendéget és a szemközti ajtó felé ment, az irodájába, amelynek ajtaján piros betűs felirat hirdette, hogy „Idegeneknek tilos a bemenet".

Az irodában Bournat várt rá.

A találkozót Tschoa egyik golyógurító társa hozta össze, de a bártulajdonos gyanakvó volt. Leült, Dunhill cigarettát tett arany szipkájába.

- Mit akarsz tőlem?

- Aranyat szeretnék eladni.

- Érmét vagy ékszert?

- Egyiket sem. Ezt nézze meg. - Arany-rudat szedett elő és átnyújtotta az asztalon. Tschoa hozzá sem nyúlt.

- Hányat? -kérdezte.

- Jó sokat.

- Mennyit kérsz érte?

- Rudanként 17000 frankot.

- Idióta - mondta Tschoa gúnyosan. - A hivatalos ár 18.256 frank. Minek nézel engem?

- Ne haragudjon... én csak közvetítő vagyok... értesítem az eladót az ön reagálásáról...

- Közöld a megbízóddal, hogy menjen a francba - szólt mérgesen Tschoa. Felállt, székét hátratolta. - Nagyon jól tudom, honnan származik - és Nizzában mindenki más is tudja. Nincs az a pénz, amiért hozzányúlnék. Amilyen könnyen eljár a szád - ezért a pénzért akár hirdetést is feladhatnál a Nice-Matinban. Most meg tűnj el és ne is gyere vissza.

Bournat régi barátja volt Alfréd Aimar, közismert nevén Fred az Ékszerész. A hatvanas évei elején járó Fred vagy tizenöt évvel ezelőtt jó útra tért, de még mindig volt néhány kapcsolata. Bemutatta Bournat-t egy férfinak, akinek szüksége volt készpénzre.

Adrién Zeppi nem volt bűnöző. Kis bőrdíszműkereskedése volt, az üzlet rosszul ment. Nemrég újból nősült, fiatalabb nőt vett el és gyerekük született. Az ötvennégy éves Zeppi köztiszteletben álló polgára volt a Plateau Flori térségnek, de szemmel láthatóan nem volt ellenére, hogy olyanokkal barátkozzék, mint Fred az Ékszerész. Fred balfácánnak tartotta.

Fred és Bournat egy bárban találkozott vele, Mouginsben, és előadták javaslatukat.

- Van némi aranyunk - egy élet megtakarítása - és szeretnénk készpénzre váltani. De nincs bankszámlánk, és egyébként is, ha mi adunk el aranyat, a mi múltunkkal gyanúsakká válnánk... tudja, hogy van ez. Úgyhogy nagy szívességet tenne nekünk, ha maga adná el. Maga tiszteletreméltó férfiú, a bank nem kérdezősködne. És tőlünk ezer frankot kapna rudanként.

Zeppi egy pillanatig sem habozott. A pénz égből pottyant ajándék lenne. Másnap bement saját bankjába, a Credit Agricolba a Nizza és Grasse közötti N85-ös úton. Letett néhány csekket, majd közömbösen odavetette a pénztárosnak:

-Szeretnék egy kis aranyat eladni - azt hiszem, jobban tudnám másba fektetni. Le tudná bonyolítani?

- Természetesen, Monsieur Zeppi. A pénzt tegyük a bankszámlájára?

Zeppi habozott.

- Hát, tulajdonképpen, készpénzt szeretnék kapni... ugye megérti?

- Természetesen, uram, Hány rudat akarna eladni?

- Kilencet.

- Semmi akadálya. Bármikor behozhatja.

Két nappal később Zeppi kilenc aranyrúddal sétált be a bankba - és több mint 160.000 frankkal sétált ki.

Megállapodásuk szerint találkozott társaival, átadta nekik a pénzt és bezsebelte a közvetítésért járó kilencezer frankot.

Bournat el volt ragadtatva. A teljes piaci árat kapta az aranyért, míg a többiek 30 százalékkal kevesebbet nyertek rajta. És a kockázatot Adrién Zeppi vállalta. Bournat azt hitte, hogy nagyon okosan járt el.

Az aranyrudak azonban számozva vannak és minden tranzakciójukat feljegyzik. A nizzai bankrablás óta minden francia pénzintézetben feltüntették a Société Générale-tól ellopott rudak számát. A Credit Agricol pénztárosa megnézte a jegyzéket és azonnal hívta a nizzai rendőrséget. Ráálltak Zeppire és ő vezette a nyomozókat Fred az Ékszerész és Alain Bournat nyomára.

Marié Francoise Astolfi sokkal tiszteletreméltóbb volt, mint e történet többi női szereplője. - de ő sem volt diszkrétebb, mint Lea vagy Odile.

Marié iskolai élelmezési felügyelő volt Marseille-ben. 1976. október 9-én szombaton Rue Charasse-i lakásában hétvégére készülődött: pizsamát, fogkefét, nadrágkosztümöt csomagolt bőröndjébe. Huszonhat éves, jó nevelést kapott,

bentlakásos iskolát végzett nő volt. Tanítónőként kezdte. Az utóbbi időben vágyai és álmai másfelé terelődtek...

Nyár óta szerelmes volt egy magas szőke férfiba, akit Henri Micheluccinak hívtak. Két nappal ezelőtt a férfi megkérte, segítsen a fivérének, Dánielnek. Dánielnek sürgősen Brüsszelbe kellett utaznia kocsival és másodpilótára van szüksége. Az oda-vissza út több, mint másfélezer kilométer és a hét végén akarja lebonyolítani. Marié tudta, hogy Henri és fivére nem tartoznak az aggályosan törvénytisztelő emberek közé. Megkérdezte:

- Dánielnek ez az útja... forró?

- Igen, forró - válaszolt Henri. De Marié kedvelte Dánielt, aki majdnem olyan jóképű volt, mint a fivére; és imádta a gyors kocsikat. Így tehát beleegyezett.

Szombat délután egykor találkozott Dániellel. A kapott utasítások értelmében Renault 20-ast bérelt az Eurocarnál. A városból kifelé menet Dániel újságot olvasott, Marié vezetett. Kis idő múltán rászólt, hogy álljon meg: kikapcsolta a kilométerórát (a kocsiért a megtett távolság után kellett fizetni). Amikor tovább hajtottak, Dániel azt mondta:

- Ügyelj a sebességre. Nem akarom, hogy a rendőrség lemeszeljen.

Röviddel öt óra előtt pihenőt tartottak Villefranche sur Saone közelében.

- Találkoznom kell valakikkel Valenciennesben. Az lenne a legjobb, ha holnap ott letennél és egyedül folytatnád az utat Brüsszelbe. A Presidentben rendeltem szobát. Ott találkozunk később - mondta Dániel.

- Nekem mindegy - vont vállat Marié.

Az éjszakát egy párizsi szállodában töltötték, külön szobákban. Másnap indultak a határ felé.

- Még mindig azt akarod, hogy Valenciennesben kitegyelek? - kérdezte Marié.

Dániel jó néhány kilométeren át töprengett.

- Nem - válaszolt -, majd a visszaúton elintézem. - Majd odaszólt, hogy álljon meg, amíg táskájából előhalássza az útitérképet.

Dániel navigált: letértek a főútról, falusi utakon bolyongtak. Két ízben is eltévedtek. Végül egy kis állomásnál, Ermitage-nál lépték át a határt és 45 perccel később Brüsszelbe értek.

Marié nem kérdezte, hogy miért fél Dániel egy nagyobb határátkelőhelytől.

Másnap reggel Dániel első dolga volt, hogy a központi vasútállomáshoz közeli Banque Lambert-hez vitesse magát. Dániel, aktatáskával a kezében, bement a bankba. Pár perccel később, amikor kijött, még mindig szorongatta a táskát, ami azonban láthatóan sokkal könnyebb volt. Igencsak jókedvűen fogyasztotta ebédjét. Az édességhez pezsgőt rendelt. Áthajolt az asztalon és halkan mondta:

- Tudod-e mi volt a táskámban? A Société Générale-tól lopott arany. Persze nem az összes rúd - egyetlen fiókba se fért volna annyi.

Marié aznap éjjel le nem hunyta a szemét. Nem gyanította, hogy a Michelucci-fivérek ilyen menő gengszterek. Hotelszobája magányában naplójának vallotta meg félelmeit.

Másnap kora reggel kijelentkezett a szállóból. Dánielnek cédulát hagyott, mindössze ennyi szöveggel: - Csaó. - Nagyon sebesen hajtott. Útját mindössze kétszer szakította meg: először Lyonban, pihenésre, másodszorra Marseille határában, hogy visszakösse a kilométerórát.

Az Eurocar mindössze 250 kilométer után kasszírozhatott a megtett 1500 kilométer helyett.

És Marié Francoise Astolfi a kocsiban felejtette a naplóját.

A rendőrségen Marié nevével gyarapodott a gyanúsítottak jegyzéke. Albert Mouray már nagyon készült, hogy lecsapjon. Augusztus 13-án, pénteken, úgy határozott, hogy a háló már eléggé ki van terítve, minélfogva augusztus 16-án, hétfőn, indulhat az akció. De azon a hétvégén történt valami, ami elgondolkodtatta: vajon nem haladt-e végig hamis nyomon a felderítés?

Az augusztus 14-15-i hétvégén kirabolták a Société Générale párizsi fiókját, az Ile St. Louis-on. A betörés a nizzai rablás hajszálpontos mása volt.

A banda a csatornahálózaton keresztül hatolt be; három méter hosszú alagutat ástak a páncélterem faláig, majd áttörték a betonacél falat. A levegő frissen tartása érdekében ugyanolyan légtisztítót használtak, mint Nizzában. A széfek feltörését lézerrel végezték; a 191 fiók közül 130-at törtek fel.

Ebben a páncélteremben volt riasztó és meg is szólalt. Két biztonsági őr azonnal odasietett. Minthogy nem észleltek semmi rendkívülit, úgy vélték, hogy a riasztóberendezés romlott el - és semmit se tettek.

A sors iróniája, hogy a nizzai rablás óta a Société Generálé új szerződésről tárgyalt a biztosítókkal - de az új szerződés csak augusztus 28-án lépett volna életbe.

Nizzából két detektívet menesztettek Párizsba, hogy segítsenek a főváros rendőrségének. Párizs meggyőződése volt, hogy mindkét bulit ugyanaz a banda hajtotta végre és ragaszkodtak ahhoz, hogy Albert Mouray ne siessen a „begyűjtéssel" addig, amíg ők nyomoznak.

Azonban ahogy a nyomozás haladt, egyre tarthatatlanabbá vált az elmélet, hogy ugyanaz a banda hajtotta végre mindkét rablást.

A párizsi banda gondatlan volt. Több tagjukat látták, és a szemtanúk felismerték őket a rendőrségi nyilvántartásban. A nizzai rablók szemernyi használható bizonyítékot nem szolgáltattak - ellentétben a párizsiakkal. Nizzában általában mindennapi eszközökkel dolgoztak, kalapácsokkal és fúrókkal, Párizsban viszont lézerrel. (Ebben az időszakban a rendőrség még nem tudta, hogy Spaggiari is vásárolt lézert, de nem engedte használni.)

És akkor még ott volt az ügy lélektani része. A nizzai banda - minimális becslés szerint - 100 millió frank értékű zsákmánnyal távozott: csak nem kockáztatják a nyakukat, mielőtt még idejük lenne ennyit elkölteni?

Folyt a vita. Párizs azt állította, már csak azért sem lehet ugyanaz a társaság, mert négy héttel a nizzai buli után történt és ez kevés ahhoz, hogy ilyen jellegű rablást ilyen rövid idő alatt kiterveljenek.

Ugyanakkor az sem hihető, hogy ugyanaz a briliáns ötlet merült volna fel két teljesen különálló bűnöző agyában, megközelítőleg ugyanabban az időben.

De Albert Mouray egyre idegesebb lett. Minden egyes nap haladékkal nőtt a veszély, hogy azok közül, akiket követnek (most már több mint negyvenen voltak) valaki szagot kap és riadót fúj. Akkor meg á madárkák elrepülnek.

Párizs végre elkapott valakit. Raimond Brisacier garázstulajdonos a párizsi bankból rabolt aranyrudat próbált eladni. Nizzában figyelték, hogyan reagálnak az ottani gyanúsítottak. Láthatóan közömbösen. Ennélfogva: két különböző bandáról van szó.

Párizsból végre megjött az engedély és Mouray október 26-ára tűzte ki az akció napját. E kéthónapos késedelem alatt Spaggiari utazgatott.

Először Guatemalába ment. Majd az Egyesült Államokba. Megvásárolható szállodát, vagy vendéglőt keresett. Mialatt ott volt, kapcsolatba lépett a CIA-val. (Európai fülnek ez furcsán hangzik, mert a kontinensen nem lehet egyszerűen kapcsolatot keresni a központi hírszerzéssel. Nagyon kevesen tudják, hogy hol van a francia vagy az angol hírszerzés központja. Az USA-ban azonban olyan egyszerű felhívni a CIA-t, mint az elektromos műveket; ha valaki a titkosszolgálat számát tárcsázza, felemelik a kagylót és beleszólnak: - Titkosszolgálat.)

Spaggiari felajánlotta szolgálatait a CIA-nak.

- Szervezetemmel bármire vállalkozom - hencegett - akárhol, akármire. Minden zárat ki tudok nyitni, bármelyik nagykövetségre behatolok...

Az amerikai hírszerzés ebben az időszakban igencsak ideges társaság volt. A Watergate botrány miatt súlyos szemrehányásokkal illette őket a sajtó. Kérdezgették Albertet, honnan tudhatnák, hogy nem szélhámos.

- És ha elárulom, hogy én hajtottam végre az évszázad legnagyobb zsákmányszerzését: a nizzai Société Générale bank kirablását? Megelégednének ennyivel?

Mint minden más kémszervezet, a CIA sem túlságosan válogatós informátorai beszervezése terén. De Albert Spaggiariban - csakúgy mint a marseille-i alvilág, mint az OAS Delta kommandója, mint Pierre Lagaillarde - ők sem bíztak. Ez történt vele egész életében.

A CIA azonban eljátszotta a francia-amerikai együttműködési játékot s a beszélgetés rövid kivonatát megküldték az Interpolnak. Az Interpol, valamikor szeptemberben, automatikusan továbbította a jelentést a nizzai rendőrségnek.

Azok meg nem tettek semmit.

És ez volt a második érthetetlen jelenség a nizzai rendőrség működésében.

Egy rendőrségi szóvivő később közölte:

- Nem volt ellene bizonyíték. Egyébként is, abban az időben elárasztottak bennünket információkkal s majd mind hamisnak bizonyult.

Ez a kifogás nevetséges. Spaggiari mögött már két hosszú börtönbüntetés volt és több más ügyben gyanúsították bűnsegédi bűnrészességgel. Kezükben volt egy tanúvallomás. De Spaggiarit nem kísérték be; nem faggatták, van-e alibije; nem vették fel a megfigyelés alatt álló gyanúsítottak listájára; és nem tartóztatták le október 26-án este, amikor mindenki mást begyűjtöttek. Ha Albert Spaggiariról volt szó, a rendőrség vak, süket és néma volt.

E kéthónapos időszak alatt Spaggiari és felesége, Nizza polgármesterével Japánba utazott. Jacques Médecin polgármester Giscard d'Estaing kormányának a turizmusért felelős miniszt ere volt. Az ő védnöksége alatt rendezett utazó-kiállítást Japánban Nizza és Cannes városa, valamint Monaco; a kiállítás célja az volt, hogy mind több japán turistát csábítson a Cote d'Azúrra. Műkincseket

vittek magukkal a helyi múzeumokból: Chagall, Matisse, Leger és Fragonard festményeket, Giacometti szobrokat, Biot üvegtárgyakat. Bemutatták a mezőgazdaság helyi termékeit is, a provanszi borokat és olíva olajat; velük tartott egy manöken csoport, amely a francia divat legszebb darabjait volt hívatva felvonultatni. Béreltek egy Boeing 707 gépet, de a gép nagyobb volt, mint amekkorára szükség lett volna. A fennmaradt helyeket potom olcsón, darabonként 7.000 frankért árulták. Spaggiari két jegyet vásárolt.

Médecin néhány héttel később, nagyon nehezen tudja csak beadni a nagyközönségnek, hogy a Spaggiari házaspár magánemberként utazott - a vándorkiállításban semmilyen szerepet nem játszott. E könyv szerzőinek azt mondta, hogy a gépen nem is látta Spaggiari-ékat és a házaspár nem lakott ugyanabban a szállodában, mint a hivatalos küldöttség. Ez alkalommal Spaggiari nem hivatalos fényképészként vett részt az utazásban. - Az intelligens bűnözőnek a vérében van, hogy valódi jellemét a becsületesség homlokzata mögé rejtse - fejtegette Médecin.

A gép október 6-án indult és Párizson meg Anchorage-on keresztül repült Tokióba. A hivatalos küldöttség az Imperial Hotelben szállt meg, a Spaggiari házaspár a Hiltonban. Az egyik velük utazó újságíró elmondta:

- A házaspár lelkes turista volt, úgy viselkedtek, mint a nászutasok. Albert nagyon vigyázott Audira, soha nem hagyta magára, elárasztotta apró ajándékokkal. Úgy tűnt, hogy nagyon szerelmesek egymásba.

Október 16-án Hongkongba utaztak, a Mandarin Hotelben szálltak meg. Albert három öltönyt vett magának és fekete igazgyöngysort Audinak. Három nappal később tovább mentek Bangkokba, útközben átrepültek a Mekong folyó deltája fölött. Spaggiari nosztalgiát érzett, vietnami ejtőernyős napjaira emlékezett. - Megrohantak az Indokínában töltött négy év emlékei - mondta később - torkom összeszorult, szemembe könnyek szöktek.

Napfürdőztek a Siam Intercontinental úszómedencéje mellett és száz meg száz pagodát, Buddhák ezreit látták. Felkeresték a régiségkereskedőket, ékszerüzleteket és selyemárusokat.

Október 24-én - Új Delhi, Teherán és Tel Aviv érintésével - tértek vissza Nizzában.

Volt-e valamilyen hátsó gondolata, amikor útra kelt? A Mainichi japán lap arra célzott, hogy Spaggiari aranyat és ékszereket adott el Tokióban és az értük kapott pénzen műtárgyakat vásárolt. Nem kétséges, hogy ha lopott ékszert akart Franciaországból kicsempészni, a vámvizsgálat elkerülésének legbiztosabb módja volt, hogy Nizza polgármesterével utazott.

Két nappal Spaggiari hazatérte után Albert Mouray és emberei lecsaptak.

Albert Mouray rendőrfőnök jól értett az ilyen akciókhoz.

Az akcióban nyolc város ötszáz rendőre és csendőre vett részt. Negyven gyanúsítottat kellett ugyanabban a pillanatban, 1976. október 26-án kedden reggel fél hétkor őrizetbe venni.

Pontos, határozott utasítást kapott nyolc város: Marseille, Antibes, Mougins, Toulon, Nimes, Párizs, Nizza és a korzikai Ajaccio rendőrsége. A letartóztatást végrehajtóknál ott volt a gyanúsítottak neve, címe és személyleírása - a legtöbb esetben már hosszabb ideje követték az illetőt. Mindenegyes esetben házkutatási paranccsal is rendelkeztek. Valaki azt mondta: olyan összehangolt akció volt, mint egy űrhajó felbocsátása Cape Kennedyről.

Déltájt már minden jelentés Albert Mouray asztalán volt és ő azon töprengett, hogy mit szúrt el.

Először is negyven gyanúsítottból öt kicsúszott a hálón: egyszerűen nem voltak ott, ahol reggel fél hétkor lenniök kellett volna. Az öt között volt a legnagyobb hal: Dominique Poggi.

Poggi 1926. február 16-án született Korzikán. Sok éven át a francia maffiafőnök, Barthelemy Guerini jobb keze volt és ezalatt mindössze egyszer kapott kisebb büntetést: lányokat futtatott Strasbourg-ban, 1950-ben. Amikor Guerini birodalma összeomlott, Poggi Antibes-be tette át székhelyét és fivérével megnyitotta a Club 62 mulatót. De nem tudott az alvilágtól elszakadni: 1972-ben bárjában tartóztatják le a bérgyilkos Gavin Coppolanit. Coppolani a legveszélyesebbek közül való volt. Három évvel később megszökött a börtönből és bosszút akart állni azokon, akik besúgták: a lövöldözésben maga is megsebesült és azt a férfit, aki megsebesítette, 1976-ban Nizzában meggyilkolták, holttestét Poggi bárjának ajtaja elé fektették.

A jóltáplált, jólöltözött Pogginak elegendő kapcsolata és tapasztalata volt a szervezett bűnözés terén, hogy belevágjon az évszázad bankrablásának kikiáltott vállalkozásba. Ő volt a legesélyesebb jelöltje a Le Cerveau (az Agy) titulusnak. De amikor a rendőrség kereste - nem volt otthon.

Ami ezután következett, még rosszabb volt. A harmincöt őrizetbevett közül 27-nek volt megdönthetetlen alibije és estére már haza is mehettek.

Elkerülhetetlen következménye volt ez a gyenge felderítésnek: a begyűjtöttek némelyike teljesen ártatlan volt. Csak azért terelődött rá a figyelem, mert egyszer-másszor találkozott a megfigyelés alatt álló gyanúsítottal. De 35-ből 27 - igencsak kiábrándító eredmény.

Jellemző eset volt a Béziers-i hangszerkereskedő ügye. Amikor a Plán du Var-i csendőrök először jártak a gyanús villa tájékán, feljegyezték a garázsban parkoló metálszürke Peugeot 504 rendszámát. Estére, mikor másodszor mentek oda, a kocsi eltűnt és négy férfi várakozott a lépcsőkön. A csendőrök ellenőrizték a kocsi rendszámát és kiderült, hogy az a hangszerkereskedő tulajdona. A férfit október 26-án fél hétkor tartóztatták le Capestang-ben. Valóban volt egy Peugeot 504 kocsija, de nem szürke, hanem fehér, továbbá bebizonyította, hogy július 9-én többszáz kilométerrel arrébb tartózkodott. A villánál lévő Peugeot-ra hamis rendszámtáblát raktak és a halálra rémült kereskedő csak ártatlan, szerencsétlen áldozat volt.

Végül: a visszatartott nyolc gyanúsított nem bizonyult valami nagy fogásnak.

Emilé Buisson-nak arra a hétvégére szilárd alibije volt, de izgalmában elárulta, hogy tízezer frankot sikkasztott a főnökétől.

Homer Filippi (a bokszmeccseket szervező és a néhai bokszvilágbajnok, Marcel Cerdan menedzsere, Philippe Filippi kisfia) kisstílű kábszer ügynök, akinek voltak kapcsolatai a villában tartózkodó négy férfihez - de a rablásban való részvételt nem lehetett rábizonyítani. Mindössze tiltott fegyverviselésért kasztlizták be.

Huguette Cruchendeau marseille-i prostituáltnak nem volt más bűne, minthogy kapcsolatban állt olyanokkal, akik kapcsolatba álltak a Castaghíers-i négyekkel; de a kapcsolat elég erős volt ahhoz, hogy benntartsák.

A villánál látott Renault 17-et Henri Michelucci kölcsönözte ki; de azt állította, hogy abban az időben fivére, Dániel használta - és Dániel a hálóból kicsúszott öt ember között szerepelt.

Alfréd Aimar (Fred, az Ékszerész) és Adrián Zeppi a csaló, aki a lopott aranyat eladta, ugyancsak lakat alá került - orgazdaságért.

Tehát a nyolc fogvatartott közül hat ellen lehetett vádat emelni.

A nap végére kiderült, hogy csak két gyanúsított maradt, aki határozottan „csatornapatkánynak" volt minősíthető: Francis Pellegrin és Alain Bournat.

Mindent összevetve: pocsék egy nap volt.

Aznap éjjel a nyomozók Pellegrinre és Bournatra összpontosítottak. Mint már említettük, a rendőrség szerencséjére, mindketten fölöttébb ostobák voltak. A főkapitányság nyomozói, a régi, ismerős trükköt vették elő:

- Úgyis tudunk már mindent, miért nem könnyítitek meg saját dolgotokat azzal, hogy kimerítő vallomást tesztek? - Majd: -Minden haverotok őszintén vallott, titeket is bemártott - mi értelme lenne tovább tagadni?

Bármily hihetetlen, bementek a csőbe.

Korábban említettük volt, hogy azok a piti kis bűnözők, akiket Spaggiari terve végrehajtásába bevont, okozzák végül bukását; és pontosan ezt történt.

Mind Pellegrin, mind Bournat beismerő vallomást tett és megnevezte a rablást szervező Agyat: Albert Spaggiarit.

A név ismerősen csengett Mouray helyettese, Claude Besson főfelügyelő fülében. 1974. július 31-én délelőtt 10 óra 50-kor jólöltözött férfi lépett be a nizzai Banque de Paris et des Pays Bas pénzintézetbe azzal, hogy szeretné széfjét kinyittatni. Egy banktisztviselő lekísérte a páncélterembe, ahol egy másik ügyfél várakozott pisztollyal a kezében. Megkötözték a tisztviselőt - aki abban az időpontban egyedül tartózkodott a bankban - és feltörték az egyik fiókot. Pontosan tudták, hogy mit akarnak: a 199-es számút, amelyben a bank teljes aranytartaléka hevert. A két férfi két fémkofferbe rakta a hetvenöt kiló aranyat, melynek akkori értéke több mint egymillió frank volt - és pillanatokon belül felszívódtak. Az eseményt követő nyomozásban Claude Besson első számú gyanúsítottja Albert Spaggiari volt, de semmit nem tudott rábizonyítani. Most már viszont egyre valószínűbbnek tűnt, hogy ő áll az évszázad bankrablása mögött. Besson felemelte a kagylót.

1976. október 27-én szerda délelőtt 11-kor negyven körüli szőke nő lép be a nizzai La Valliére fotóüzletbe és Monsieur Spaggiarit keresi.

André Devésa üzletvezető így szólt:

- Nincs itt. Miben állhatok szolgálatára?

- Ez ugye az ő üzlete?

- Az ő tulajdona, de már fél éve én bérlem.

- És már nem is lakik az üzlet fölötti lakásban?

- Nem, elköltözött.

- Nem tudja, hol találnám meg?

- E pillanatban? Nem. De rendszeresen belátogat. Ma is biztosan benéz. Üzen neki valamit?

- Nem, személyesen szeretném látni. A felesége még mindig ápolónő?

- Igen. Ő sincs itt. Egy barátnőjét helyettesíti.

- Köszönöm a segítségét.

- Szívesen. Nincs mit.

Devésanak fogalma sincs, ki ez a nő. Nem látta, hogy az odakint várakozó kék Renaultba, három rendőrtársa mellé ül.

Albert és Audi déltájt betér az üzletbe. Devésa beszélt nekik a látogatóról és Albert közölte:

- Halvány fogalmam sincs, hogy ki lehet.

Az üzletből telefonált, csirketápot rendelt a farmjára, majd feleségét átkísérte az utca túlsó oldalára, hogy a Roi du Yan spagetti királynál ebédeljenek. Kávénál melléjük ül Jean Yves Goutron, a régi bajtárs Vietnamból, akivel együtt szolgált az ejtőernyősöknél és aki azóta is kissé sántít. Spaggiariék távol-keleti útjukról mesélnek.

Spaggiari éppen a hongkongi piac látványosságait ecsetelte, amikor egy pincér félbeszakította.

- Monsieur Spaggiari, egy hölgy várja odakint.

Albert összevonta szemöldökét, vállat vont és szivarját a hamutartóba tette.

- Talán az a titokzatos mai látogató - mondta. - Elnézést.

Kiment és a nőhöz lépett. Abban a pillanatban nyomozók vették körül és egy kocsiba tuszkolták. Mindez nagyon gyorsan zajlott le.

Egy barátja látta az incidenst és odakiáltott:

- Audi, valaki elrabolta Bertet!

A megrémült Audi a rendőrséget hívta, hogy jelentse az emberrablást. Közölték vele, hogy a férjét nem rabolták el, hanem őrizetbe vették; mellesleg, a rendőrség hálás lenne, ha néhány kérdést neki is feltehetne.

Albert Spaggiari kihallgatása október 27-én délután fél háromkor kezdődött.

Az évszázad rablása történetének ez volt a legelképesztőbb része, a harmadik és leginkább zavarbaejtő az esetet beburkoló titkok körül.

Egy ilyen akció, amelyben 500 rendőr vett részt és nyolc városban harmincöt letartóztatást hajtott végre, nem maradhatott sokáig titokban. Kedd este ez volt a legfőbb beszédtéma Nizza óvárosának mulatóiban és vendéglőiben. Szerda reggel a hír megjelent a Nice-Matinban.

Nem kötötték az olvasók orrára, hogy az akció igencsak sovány eredménnyel zárult. Nizza úgy tudta, hogy a rendőrség elkapta a Csatornapatkányokat.

Spaggiarinak tudnia kellett az akcióról. Ha a sajtó nem is, az őrizetbevettek barátai, barátnői és feleségei már terjesztették a hírt. Nagyon valószínű, hogy Spaggiari kedd reggel hétkor már tudott róla. De nem tett semmit.

Megpróbálhatta volna elhagyni az országot - és ez sikerült volna. Ha meg ezt túl veszélyesnek tartja, egy ideig meghúzódhatott volna egy szállodában vagy valamelyik barátja lakásán.

Ehelyett Nizzába autózott, felkereste üzletét, s a feleségét elvitte kedvenc vendéglőjébe. Akkor se tehette volna könnyebbé a rendőrség dolgát, ha egyenesen besétál a főkapitányságra.

Lehet, hogy nem tudta pontosan, kiket vettek őrizetbe; ez esetben óvintézkedéseket kellett volna tennie az ellen, hogy beköpik. Az is lehet, hogy tudta: begyűjtötték a fafejű Pellegrint és Bournat-t; ez esetben még több oka lett volna az aggodalomra. De még alibiről sem gondoskodott.

Lehet, hogy azt akarta: tartóztassák le.

Vagy talán valamilyen okból azt hitte: sebezhetetlen.

Harminchét órán át vallatták szünet és megszakítás nélkül.

Minden kérdésre egyetlen válasza volt:

- Nem.

Vallatói felváltva tartottak szünetet, pihentek, kávéztak és aludtak, de Albert egyikben sem részesült. Türelmesen, flegmatikusan válaszolt kérdéseikre, kutyába se vette ígéreteiket, hogy töredelmes vallomás esetén enyhébb büntetésben részesül; fenyegetéseiket megmosolyogta.

- Hideg, mint a jég - jegyezte meg Claude Besson, akinek senki sem imponált, akinek Spaggiari kezdett egyre jobban imponálni.

Megmutatták neki a CIA-tól kapott jelentést.

- Hazudtam - mondta nyugodtan. Húsz rendőr kísérte Audit a Bézaudun-i farmra. A házban nem találtak mást, mint egy doboz Don Miguel szivart és egy láda Margnat Village bort. Odakint, egy tyúkketrec alatt, kisebb fegyverraktárra leltek: fegyvereket, töltények ezreit és nem kevés dinamitot találtak. Fémdetektorral jártak végig minden egyes négyzetcentimétert, de csak régi szerszámokra, rozsdás vasrudakra és pléh konzervdobozokra leltek. Aranyra nem.

A sovány zsákmány csupán arra volt elegendő, hogy Albertet tiltott fegyverviselés miatt helyezzék vád alá. És ekkor, péntek hajnali négykor, ragyogó ötlet merült fel: bűnrészességgel kell vádolni Audit. Albert ettől megtört. Annak érdekében, hogy drága feleségét ne juttassa rács mögé, Spaggiari egyezséget köt a nyomozókkal: mindent bevall, ha Audit békén hagyják.

Az egyezségben sem a bűntársak megnevezése, sem a zsákmány visszaszolgáltatása nem szerepelt. Albert Mouray és Claude Besson ennek ellenére elégedett volt, a keddi vereségből pénteken győzelem lett. Foglyul ejtették az Agyat.

Spaggiari október 30-án, szombaton este került Richárd Bouazis vizsgálóbíró elé. A nizzai bíróság épülete előtt hatalmas tömeg gyűlt össze: tudósítók, fényképészek, filmes- és televíziós riporterek és közönséges kíváncsiskodók.

Spaggiarinak ez nagyon tetszett. Kéjelgett benne. Jól öltözötten, magabiztosan, bűnbánat nélkül mosolygott, integetett és szólt oda a riportereknek.

- Nem, semmit se bánok - mondta egy mikrofonba.

Egy barátja megragadta a kabátja ujját és sebesen suttogta:

- Audi miatt ne aggódj - mi gondoskodunk róla.

A bíró előtt Spaggiari szünet nélkül beszélt. Okosságával hencegett, elmondta, hogy milyen kemény munka volt az alagút fúrása, eltúlozta a zsákmány értékét. De semmi olyat nem mondott, aminek a rendőrség hasznát vette volna.

- Nem nyereségvágyból tettem és nem magamnak - mondta. - Katonai akciót hajtottam végre. Büszkén vallom magam a Catena tagjának. - Catena az OAS-nak az a része volt, amely a rendőrség elől menekülő szökevényeknek segített, de mindenki úgy tudta, hogy az 1958-60-as időszak után beszüntette működését.

- A zsákmányból egyetlen fillért sem tartottam meg magamnak. A pénzen Jugoszlávia, Portugália és Olaszország elnyomott népét segítettük. - El nem tudják képzelni, mi mindent találtunk a páncélteremben. Az ékszerek értéke jóval nagyobb volt, mint az aranyé meg a készpénzé.

- Állandó kapcsolatot tartottunk a külvilággal. Két helyen voltak őrszemeink: az egyik csoport a rendőröket figyelte - pontosan tudtuk, mikor haladnak arra járőreik - a másik a csatornák vízszintjét.

A rendőrség azt hitte, hogy a banda azért tört fel viszonylag kevés széfet, mert félt, hogy a vasárnap délután kitört vihar elmossa visszaútjukat.

- Nem így volt -közölte Spaggiari - pontosan tudtuk, milyen magas a vízszint és azt is, hogy nem forgunk veszélyben. Azért nem törtünk fel több fiókot, mert a tervezettnél hosszabb ideig tartott a páncélterem falának áttörése.

A rablás befejezése után a banda tagjai így köszöntek el:

- Köszönjük, főnök.

- Az alagút ásása időtlen időkig tartott. Minden éjjel dolgoztunk rajta. Hajnalig, amíg az utcaseprők meg nem jelentek.

Hamarosan nyilvánvalóvá válik, hogy Spaggiari a végtelenségig tudja ilyen mesékkel traktálni a bíróságot. Így is tett. 1976-77 telén hónapokon át, egyszer egy héten, csütörtök délután megjelent Bouazis bíró színe előtt. A bíró gyakran figyelmeztette, hogy a kikérdezés célja a rendőrség számára hasznos információk szerzése. Megmondta Spaggiarinak: nem veszi be meséjét arról, hogy a pénzt nemesebb célokra fordították. Figyelmeztette: hosszabb börtön vár rá, ha nem hajlandó társait megnevezni. Spaggiari válasza dicsekvés, ködösítés, kibúvó-keresés és hazudozás egyvelege volt.

A bíróságnak elfogyott a pénze. (A francia igazságszolgáltatás finanszírozása, hogy úgy mondjuk, szokatlan.) A Société Générale-tól kaptak tizenkétezer frank hitelt az ügy folytatásához.

Újabb letartóztatásokat hajtottak végre. Marié Francoise Astolfit az autójában felejtett naplója alapján vették őrizetbe. Begyűjtötték Dániel Micheluccit és Michele Seagliet is. Azt állították, hogy a rablás idején az Aix-en-Provence-i kaszinóban játszottak és Dániel azt állította, hogy az aranyrudakat Olaszországban vásárolta egy idegentől. Közben egy razzia során, egy marseille-i házban néhány rudat és titkos pénzverdét találtak.

Dominique Poggi, akit az egész francia rendőrség keresett, november 1-én feladja magát; volt olyan merész, hogy két nappal korábban telefonon jelezte érkezését. Leopárdbőr bundába öltözött szőke nő vitte fehér Simca-Matra kocsin a Boulevard Albert 1.-en lévő rendőrőrsre. A nő, jólnevelt svájci úrihölgy, egyedül hajtott vissza lakásukra, Jüan les Pinsbe.

Poggi, sötét, göndör hajú, ötvenes, szépen kiöltözött: krémszínű bársony öltönyt viselt.

Mindent tagadott.

- A bankrablás idején otthon voltam a korzikai Farinoléében. Egész csomó ember tanúsíthatja. A Castagniers-i villában partin vettem részt. Most hallom először, hogy az volt a Csatornapatkányok főhadiszállása. Spaggiari? Nem ismerem.

De Francis Pellegrin azt állította, hogy ő mutatta be Spaggiarinak Poggit, ezért rablással vádolva ugyanabba a nizzai börtönbe csukták, mint a banda többi tagját. Később azonban Pellegrin visszavonta vallomását.

- Rámszálltak a nyomozók. Poggi, Poggi, mindig csak Poggi - mindig ezt hajtogatták. Valld be, mondták, valld be, hogy Poggi volt az. Végül csakhogy békén hagyjanak, azt mondtam, amit hallani akartak. De valójában másvalakit mutattam be Spaggiarinak - egy pasast, akivel egy bárban találkoztam. - A pasas nevét azonban nem volt hajlandó elárulni.

Az ügy húzódott, mint a rétestészta. Spaggiari szerződést írt alá a francia Albin Michel kiadóval: nekik ígérte emlékiratait.

Barátai közlik az érdeklődőkkel, hogy Albertet nem személyi nyereségvágy ösztönözte. - Nem érdekli a pénz. Intelligens, bátor, acélidegzetű; de mindig ő akar lenni a vezér - ő akarja a parancsot kiadni. -Anyja szerint mindez képtelenség, Bért olyan édes kisfiú volt. Audi azt mondja: nem is sejtette, hogy mi történik; igaz, tette hozzá, Albert valószínűleg tudta, hogy veszélybe sodorja akkor, ha beavatja.

Szakértői véleményt mondott Monsieur Testan, a nizzai csatornázási művek igazgatója. Egyszer ő is részt vett egy hasonló alagút ásásában: élete legkeményebb melója volt.

- Öten voltunk és naponta mindössze egy métert haladtunk. Tíz percnél tovább nem lehet egyfolytában ásni: ilyen szűk helyen a felsőkart alig lehet használni. Rendkívül nehéz volt - mondta nehezen leplezett bámulattal a Csatornapatkányok teljesítménye iránt.

Döbbenten fogadták a hírt a turisták, akikkel Albert és Audi együtt voltak Japánban.

- Ki gondolta volna, hogy egy ilyen kedves, udvarias, segítőkész, jólnevelt férfi lett volna a bankrablás kitervelője?

Kondícióját megőrzendő, Spaggiari naponta kétszer tornázott a zárkában. Ügyvédje, Jacques Peyrat elmondta:

- Hiányzik neki a felesége, de szelleme töretlen. Szabadságra vágyik, folyton arra gondol. Néha olyan mint egy gyerek.

Ezeken a csütörtök délutáni kihallgatásokon egyre lazább lett a biztonság. Spaggiarit két rendőr őrizte. Minden alkalommal öt percet beszélhetett Audival a törvényszéki folyosón. E könyv szerzői is ott beszéltek vele: elmondta nekünk, hogy nekilátott emlékiratainak.

A rendőrség biztos volt benne, hogy Spaggiari idővel megtörik. Most csak saját gyötrődését hosszabbítja meg. A végén úgyis elmond mindent, és akkor a rendőrség begyűjti a tettestársakat és lezárja az ügyet. Neki nem volt sürgős. Albert Mouray türelmes ember volt.

1977. március 10-én, csütörtökön, egy világ omlott össze benne.

Az őrizetes sápadt volt, ebédjéhez hozzá sem nyúlt. Napok óta nem volt étvágya.

- Nem érzem jól magam - mondta a smasszernek - túl sokat dohányoztam.

A Verrauld nevű smasszer nagy tisztelettel bánt Spaggiarival.

- Hozhatok valami mást, monsieur? - kérdezte együttérzéssel.

- Köszönöm, semmit.

Verrauld kiment és Spaggiari felállt és megnézte magát a tükörben. Ma minden eddiginél normálisabban kell viselkednie: mosolyogni, viccelődni, magabiztosnak és gondtalannak tűnnie. Ismét csütörtök délután volt, huszadik megjelenése a vizsgálóbíró előtt és - egy bizonyos pontig - éppen olyan lesz, mint az eddigi tizenkilenc.

Kedvenc fekete öltönyébe és fehér selyemingbe bújt, szája sarkába dugta a szokott Don Miguel szivart. Pontosan fél háromkor, amikor érte jöttek mosolyogva üdvözölte a rendőröket és előrenyújtotta kezét, hogy megbilincseljék.

A börtönből zöldesszürke rabszállítón vitték a bíróságra. A kocsi mögött a két szokásos rendőrmotoros, meg (amiről Spaggiari nem tudott) civil autóban négy nyomozó. Richárd Bouazis bíró alig két héttel ezelőtt rendelte el a biztonság fokozását.

A bíróság épületéhez vezető márvány lépcsőkön Spaggiari úgy lépdelt felfelé, hogy egyik keze az egyik rendőr csuklójához volt bilincselve, másik karját gyöngéden, de szorosan fogta a másik rendőr. Mindkét őre fegyvert viselt. Spaggiari kettesével vette a lépcsőt - jó kondíciójával kérkedve - és arra kényszerítve őreit, hogy lépést tartsanak vele. A rendőrökkel egyébként igen jó viszonyban volt.

A tárgyalóterem nagyon kicsi volt, kopott linóleum padlóval; falai fakult sárgásszürkék. Az ablakon nem voltak függönyök. A helyiség rég megérett a felújításra, s akkor rács is kerül az ablakra; de egyelőre nem volt rá pénz.

Az ajtó jobbján a bíró közepes nagyságú íróasztala. Mellette a jegyzőé, amelyen halmokban álltak az iratok. Volt még itt négy szék és egy hamutartó.

Spaggiari besétált és kezet rázott ügyvédjével. Jacques Peyrat, a szélesvállú volt idegenlégiós a városi tanácsba jelöltette magát. Peyrat barátja volt Jasques Médecin polgármesternek; Peyrat tárgyalt a kiadóval Spaggiari emlékiratainak megjelentetéséről.

Belépett Bouazis bíró. A két őr levette Spaggiari bilincsét és kiment. Kívülről zárták be az ajtót.

Odabent négyen maradtak: Spaggiari, Peyrat, Bouazis és Mademoiselle Hoarau, egy szigorú külsejű negyven év körüli hölgy, aki már többszáz oldalnyi kihallgatási jegyzőkönyvet gépelt le.

A kihallgatás megkezdődött. Spaggiari szüntelenül dohányzott és mint mindig, kitérő válaszokat adott. 4 óra 50-kor Bouazis emlékeztette, hogy előző héten megígérte: kiszolgáltatja a rablás részletes tervét.

Spaggiari lassan benyúlt fekete bársonyzakójának a zsebébe és egy darab papírt vett elő. Átnyújtotta a bírónak.

- Voilá. Minden itt van, amit tudni akar.

Bouazis kisimította a papírt. Vonalak, jelek és feliratok; egyre értetlenebbül tanulmányozta. Hirtelen felnézett.

- Ebből nem tudok kiokoskodni. Hol van a kiállítási csarnok?

Peyrat ebben a pillanatban ügyfelére nézett és Spaggiari arca megdöbbentette. Később azt mondta:

- Falfehér volt - sosem láttam ilyen feszültnek. Olyan volt, mint egy hulla. Egyszerre csak nagyon aggódtam miatta.

Spaggiari felállt.

- Ne izguljon - szólt oda a bírónak. Lassan átsétált a kicsiny szobán, megkerülte Mademoiselle Hoarau és Bouazis bíró asztalát. A bíró válla fölé hajolt, a tervrajzra mutatott és azt mondta: - Idenézzen...

Ezután az ablakhoz ugrott, feltépte és kiugrott.

- Ne tedd, ne tedd! - ordította ügyvédje. (- Azt hittem, öngyilkos akar lenni - magyarázta később.)

A bíró és az ügyvéd felpattant székéről és az ablakhoz rohant.

A második emeleti ablak alatt néhány méter széles párkány van, az egyik oldalbejárat magas kapuja fölött. A bejáratot azok a külföldiek használják, akik naponta állnak sort vízum-meghosszabbításért, és egyéb, az útlevéllel és letelepedési engedéllyel összefüggő ügyekben. Spaggiari erre a párkányra ugrott.

Innen egy ott parkoló Renault 6-ra, beszakítva az autó tetejét.

Legurult róla és az utcán talpraállt.

A Renault mellett metálzöld Kawasaki 900 motorkerékpár beindított motorral. Zömök lovasa fekete védőüveges bukósisakot viselt. Spaggiari a hátsó ülésre pattant.

Richárd Bouazis az ablakból üvöltötte:

- Állítsák meg!

Spaggiari felszólt:

- Au revoir! - és két ujjával a győzelmi jelt mutatta.

A járókelők hallották nevetését, amikor a motorkerékpár eltűnt a Boulevard Jean Jaurés-on.

A szökevényeknek volt egy kellemetlen pillanatuk, amikor egy gépkocsi éppen előttük hátrált ki a parkolóból. De a motorkerékpár vezetője ügyes volt, alig érintette az autót, amikor megkerülte.

A bíróság előtt egy rendőr ugrott motorkerékpárjára és követni kezdte őket; de ők már jóval előbb jártak és a rendőr majdnem azonnal szem elől vesztette őket.

A rendőrség nagyon gyorsan reagált. Tíz percen belül lezárták a Nizzából kivezető autóutakat, a francia határt, törölték az összes Nizzából induló vonat- és repülőjáratot. Egy akkor felszálló magánrepülőgépet leszállásra kényszerítettek. Megindult az embervadászat.

Minden hiába.

Spaggiarit elnyelte a föld.

Azóta sem látták.

Hallani azonban hallottak felőle.

Új tetőt kellett venni a Renault 6 kocsira, amelyen landolt. Tulajdonosának, Monsieur Gonzalesnek majd megszakadt a szíve. Csaknem új kocsi volt. Monsieur Gonzales a Rue de Pontinon, a bíróság közelében lakott. Autóját vadonatújonnan egyszer már megrongálták és azért parkolt a bíróság épületének tövében, mert úgy hitte, ott biztonságban lesz.

A javítási költség meghaladta a 2.800 frankot és a biztosító nem volt hajlandó fizetni, mondván: a biztosítási feltételek között ilyen eset nem szerepel. Mi mást tehetett: panaszt nyújtott be szándékos rongálás miatt egy bizonyos Albert Spaggiari ellen. A címzett ismeretlen.

A fura történetet a Nice-Matin leközölte.

Néhány nappal később a postás 2.800 frankot és bocsánatkérő levélkét hozott a károsultnak...

Spaggiari kedvenc éttermében, a Roi du Yanban hét üveg pezsgőt bontottak március 10-e estéjén. Régi bajtársak ünnepelték.

Jacques Peyrat kínos zavarban volt.

- Előre kitervelhette az egész dolgot -mondta. - Az orrunknál fogva vezetett engem meg a vizsgálóbírót.

Zavarban voltak a bíróság emberei is. Egy évvel korábban ugyanazon az ablakon át szökött meg egy másik őrizetes (őt azonban hamarosan elkapták az óvárosban).

Zavarban volt a rendőrség is és a kormány is elégedetlen volt. Poniatowski belügyminiszter személyesen telefonált Párizsból. Ezer rendőr járt házról házra az ó-városban. Megszállták Albert vidéki farmját is - ahol kiderült, hogy Audi is eltűnt.

Ajtó-ablak nyitva állt, de senki nem volt otthon. A rendőrség kikérdezte a szomszédot, Ange Goujont.

- Én etetem a kutyákat és a baromfit, de azt hittem, hogy Madame Spaggiari minden pillanatban hazajöhet.

Audi ápolónőtársa, Mademoiselle Fabienne Nehr közölte, hogy Audi március 3-án távozott.

- Rossz napja volt és javasoltam, kocsikázzon egyet a hegyekben. Akkor láttam utoljára.

Ugyanazon a napon Audi, kis bőrönddel a kezében bement a fotóüzletbe, André Devésa, aki addigra már megvásárolta az üzletet, közölte:

- Azt mondta, hogy március 25-ig távol lesz. Nagyon fáradtnak látszott.

Jacques Peyrat, Spaggiari ügyvédje, szintén tudta, hogy Audi elutazik.

- A sok herce-hurca teljesen kimerítette, nem akarta, hogy tovább zaklassák, távozni akart Nizzából. Névtelen fenyegetéseket is kapott. Ismeretlen helyre távozott és azt mondta, hogy néhány hétig távol marad.

Természetesen Audi volt az egyetlen személy, az ügyvéden kívül, aki a börtönben ülő Spaggiarival szót válthatott; ugye emlékeznek azokra a nemhivatalos ötperces

beszélgetésekre a törvényszék folyosóján? A szökés részleteit minden bizonnyal Audi dolgozta ki. Most meg ugyanolyan nyomtalanul eltűnt, mint a férje.

A rendőrség a szökés szemtanúit kezdte faggatni. A motoros déli 1 óra óta várt a Rue de la Péfecturen. A küllőket tisztogatta. Majdnem egész idő alatt rajta volt a bukósisak, de egy alkalommal levette és néhány járókelő eszébe véste a fizimiskáját. Háromszoros éljen, mondta magában Jacques Tholance felügyelő és elő szedte a Spaggiari feltételezett cinkosainak fényképét tartalmazó dossziét.

Több szemtanú azonnal kiszúrta a motorkerékpárost.

Gérard Rang, huszonnyolc éves, a hírhedt Chi-Chi éjszakai bár tulajdonosa, Haut de Cagnesben. Zömök teste volt, egyenesszálú szőke haja. Ő is a szélsőjobboldali; rendőrségi dossziéja olyan testes volt, mint a párizsi telefonkönyv. Őt meg Spaggiarit két bűnténnyel gyanúsították: széleskörű csekkhamisítással (1974 nyarán Nizzát elárasztották a hamis csekkek), továbbá a nizzai Banque de Paris et des Pays Bas pénzintézetben végrehajtott rablással, ugyanabban az évben. Azzal is vádolják, hogy illegális fogadási irodát tart fenn, ahol tuti tippeket ajánlottak az ügyfeleknek - de fizetni sosem fizettek.

Rang is Jacques Peyrat ügyvéd kliense volt. És Jacques Tholance-nak eszébe jutott, hogy az évszázad bankrablásának időpontjában motoros őrszem állt a folyó medrét a föld alatti úttal összekötő részen.

Március 13-án vasárnap délelőtt 10-kor Tholance felügyelő és 24 rendőr vette körül a Nizza fölötti dombon, Mont Fabronon fekvő luxus lakótelepet, Árkádiát. Tholance az úszómedencére nyíló 21 lakosztályhoz ment és megnyomta a csengőt.

Jóideje csengetett, míg végre zajt hallott belülről.

- Nyissa ki, Rang - kiáltott. - Jöjjön ki. Körülvettük, nem lóghat el.

- Rendben, öt perc múlva lent leszek -jött nagynehezen a válasz.

Tholance felismerte Rang hangját. Várt. Öt perccel később Rang ajtót nyitott. Fekete Yves St. Laurent blézert viselt, szürke flanelnadrágot és magas sarkú fekete csizmát. Felrakta napszemüvegét és kilépett.

Nagyon magabiztosnak tűnt.

- Akármiért tartóztat le, biztosíthatom, hogy hibát követ el - mondta.

Tholance nem válaszolt. Az idő neki dolgozott.

Rang védekezése meglepően gyenge volt. Először azt mondta, hogy 525-ös köbcentis motoron jár, nem is tudna elvezetni egy Kawasaki 900-ast. Ezt a hazugságot senki sem vette be.

Utána alibit varázsolt elő.

- Abban az időpontban teniszeztem az Árkádia melletti klubban.

- Kivel?

- Egyedül.

- Hogy játszhat valaki egyedül teniszt?

- Egy fallal.

Felbukkantak a mentőtanúk. Peyrat egyik kollégája négy lányt hozott, akik tanúsították, hogy látták a falnál játszó Rangot.

a) A kollega Martiné Wolf volt, Peyrat bojtárja Spaggiari kihallgatásánál
b) Rang barátnője;
c) A Rue de la Préfecture 5. szám alatti lakás bérlője - a lakás azzal az ablakkal szemben feküdt, amelyből Spaggiari kiugrott.)

Rang valóban a tenisz klub tagja volt, de senki sem emlékezett rá, hogy az utóbbi egy év alatt betette volna oda a lábát. Tholance felügyelő azonosítási kísérletet rendelt el. A négy lány nem ismerte fel Rangét. Valóban láttak valakit, aki egyedül teniszezett, de ablakuk túl messze volt a pályától ahhoz, hogy megesküdtek volna: a játékos Rang volt.

Tholance ekkor újabb azonosítási kísérletet szervezett, ezúttal két, a szökést látott szemtanú részére. Rangot négy zömök ember közé állították. Mindkét tanú habozás nélkül Rangét szúrta ki. Rang ellen bűnpártolási vádat emeltek.

Március 19-én Spaggiari OAS-beli bajtársai közölték e könyv szerzőivel:

- Sikerült! Spaggiari elhagyta az országot.

Március 20-án Jacques Peyrat-t beválasztották a városi tanácsba.

epilógus

A zsákmányból kevesebb mint egymillió franknyit sikerült visszaszerezni: az aranyat, amit Bournat próbált eladni; az aranyat, amit Dániel Michelucci brüsszeli széfjében találtak; és a marseille-i házban talált aranyat.

A Société Generálé harminc millió frank kártérítést követelt a biztosítójától, a Lloydtól. Lehet, hogy mindössze ekkora összegre kötöttek biztosítást. Jacques Guenet, a bankigazgató ugyan tagadja, de épeszű bankár akkor sem vallaná be, ha igaz volna.

Ezenfelül: lehet, hogy a vesztesek nem követeltek vissza mindent. Az emberek egy része azért bérel széffiókot, hogy vagyonát az adóhatóság vagy a rendőrség elől eltitkolja. Heten nem voltak hajlandók leltárt készíteni fiókjuk tartalmáról, ezért veszteségeik nem szerepelnek a harminc millióban. Mások esetleg csak a veszteség egy része miatt emeltek panaszt, mert féltek bevallani, hogy esetleg lopott, vagy az adóhatóságnak be nem vallott értékek tulajdonában vannak.

(Egyetlen ember akadt Nizzában, aki fű-nek-fának elpanaszolta, hogy az évszázad bankrablása - épp a fenti okokból - félmillió frankjába került. Ezt a férfit Gérald Rangnak hívták.)

1981 késő őszén találkozott Rio de Janeiróban Spaggiari Ronald Biggs-szel, a Nagy Angliai Vonatrablóval. Viszki és Havanna szivarok mellett azon vitatkoztak, ki volt minden idők legnagyobb rablója. Spaggiari azzal dicsekedett, hogy a rablás százmillió frank eredménnyel járt, míg a vonatrablás negyvenmilliónyi franknyi értékkel - tehát a nizzai volt az évszázad rablása.

Három rejtélyre nem kapni mindmáig kielégítő választ:

Hogy lehet, hogy a nizzai rendőrség nem tudott előre a rablásról?

Miért nem léptek, amikor a CIA közölte velük Spaggiari bejelentését?

Hogy lehet, hogy az október 26-i letartóztatások után Spaggiari nem bujkált?

A harmadik kérdést önmagában meg lehetne válaszolni azzal, hogy Spaggiari megalomániás volt és más megalomániáshoz hasonlóan azt hitte, hogy elvarázsolt, az istenek által védett életet él.

A baj csak az, hogy - mint a másik két kérdés mutatja - valóban elvarázsolt életet élt. Óhatatlanul felvetődik, hogy védelmet élvezett. De kinek a védelmét? És védelmezői miért hagyták egy ideig cserben, csakhogy újra megmentsék?

Ezen a ponton a feltételezésekbe belép a politika. Nizza konzervatív hely, jobboldali városi tanáccsal. A dráma minden szereplője kisebb-nagyobb mértékben jobboldali érzelmű volt, a polgármestertől Gerard Rangig. Ugyanazon körben mozogtak: a polgármester ismerte Spaggiarit; Spaggiari bűntársa Rang volt; Rang barátnője Martiné Wolf, Jacques Peyrat kollégańője; Peyrat a polgármester közeli barátja. (Jacques Médecin kapcsolata Spaggiarival igencsak felületes és triviális volt - de ilyen eset nem egy politikust lemondásra késztetett volna. De a Médecin család Nizza leghatalmasabb családja, ők adták a város legtöbb polgármesterét. Egyikükről nevezték el az Avenue Jean Médecint - és Jacques pozíciója túl erős volt ahhoz, hogy egy ilyen jelentéktelen botrány megrengesse.)

De ebben a történetben a leggyakrabban az OAS üti fel rút fejét. Tagja volt Spaggiari és néhány csatornapatkány. Spaggiari sokszor állította, hogy a „tortából" az OAS-nak is jutott néhány szelet. A maga részéről az OAS dicsekedett el azzal, hogy szökése után kijuttatta Franciaországból. Lehetséges lenne, hogy előkelő pozícióban lévő ÖAS-szimpatizánsok óvták volna meg a rendőrségi zaklatástól?

A szerzők nem tehetnek mást, minthogy felteszik e kérdést.

Ha pedig megóvták, akkor miért hagyták, hogy őrizetbe vegyék - és miért szökött meg.

Spaggiarinak egész életében nagy ötletei voltak, de senkitől nem kapott lehetőséget, hogy ezeket megvalósítsa. Lehetséges, hogy végül saját szakállára döntött és ezzel bebizonyította képességeit. Minden bizonyíték erre mutat és mi is ilyennek véltük történetét.

De fennállt egy másik lehetőség is, az, hogy Spaggiari csupán kivitelezte egy másik, ismeretlen bűnöző tervét; aki vagy szupergengszter volt, vagy politikai fanatikus. Azzal, hogy hagyta magát letartóztatni, Spaggiari esetleg a rablás mögött meghúzódó igazi Agyat védte. Ha így történt, a trükk bevált, mert a nizzai rendőrség már nem a rablás kitervelőjét kereste, hanem a szökevény Spaggiarit.

Ha az utóbbi feltételezés a helyes, magyarázatot kaphatunk egy másik talányra is: a kísértetiesen hasonló párizsi bankrablásra. Azt taglalva megjegyeztük, hogy:

a) nem valószínű, hogy ugyanaz a banda vállalná a kockázatot, mielőtt módjában állt volna túladni a nizzai zsákmányon és
b) ugyancsak valószínűtlen, hogy két különböző banda egyidejűleg azonos módszerrel hatolt volna be egy páncélterembe. Az azonban nagyon valószínű, hogy egy Agyban fogant ötlet és két különböző bandával végeztette el, két egymástól távol eső városban, körülbelül azonos időszakban.

Kövessük végig ezt a feltételezést: ne feledjük, hogy a valós tényektől egyre inkább a puszta spekuláció felé haladunk. Az igazi Agy tervezte ki a rablást, Spaggiarit tolta előtérbe, de védelméről magasabb körökben gondoskodott. Majd annak érdekében, hogy elvonja magáról a figyelmet és elfogadható bűnbakot állítson az aggódó nagyközönség és a szimatoló rendőrség elé, hagyja, hogy Spaggiarit elfogják. De mivel nem lehet biztos benne, hogy Spaggiari a

végtelenségig állja a faggatást, megszervezi szökését. Mi mást tehetne önnön védelmére?

Nos, megölhetné Spaggiarit.

1977 őszén az a hír járta Nizzában, hogy Spaggiarit valóban megölték. Ezt a híresztelést azonban hamarosan megcáfolják a kézzel fogható bizonyítékok.

Levelezőlapot küldött e könyv szerzőinek: saját magát nagykabátban és sapkában ábrázoló fényképet (a sapka talán a külsejét megváltoztató új hajviseletet volt hivatva rejteni). A képeslap hátán az üzenet: „Üdvözlet Alberttől!" Írásszakértő hasonlítja össze a betűket Spaggiari kézírásával és kijelenti: az írás azonos. Levelet írt a Nice-Matin újságnak, amelyben azt állította, hogy nem Gerard Rang szöktette meg motoron.

A képeslapot, a levelet és a Renault 6 károsult tulajdonosának küldött összeget Nizzában adták fel - ami valószínűleg semmit sem jelent.

A Roi du Yan vendéglőben üldögélő régi bajtársak azt állítják: tudják, hogy hol van.

- Olasz barátaink segítségével sikerült kimenekíteni az országból.

A rablással vádolt bandatagok tárgyalása mindössze három napig tartott. Csupán négy ítéletet hoztak, egyik sem volt hosszabb, mint két év. Az elítéltek mindegyike fél év múlva szabadult. Két havi távollét után Audi Spaggiari visszatér Franciaországba. Sem őt, sem Dominique Poggit nem állították bíróság elé.

Audi Spaggiari jelenleg szerény ápolónőként él a nizzai Route de Marseillen. Hétvégeken Bézaudun-i farmján álmodozik az Alberttel töltött szép időkről. Sose panaszkodik nyilvánosan Albert új életvitele miatt.

Albert Spaggiari multimilliomos play-boyként él dél-amerikai birtokán. Szívesen ad interjúkat - eldicsekszik azzal, hogy éjjel-nappal szép nők karján pezsgőzik...

* * *

New York Times, 1989. június 9.

57 éves korában, ismeretlen helyen, tüdőrákban elhunyt Albert Spaggiari. Holttestét - nem tudni kicsodák - anyja háza elé vitték a Riviérára, Hyéresbe...

Vége